Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD ISKRA

Številka 46/47 – Leto XXII – 26. november 1983

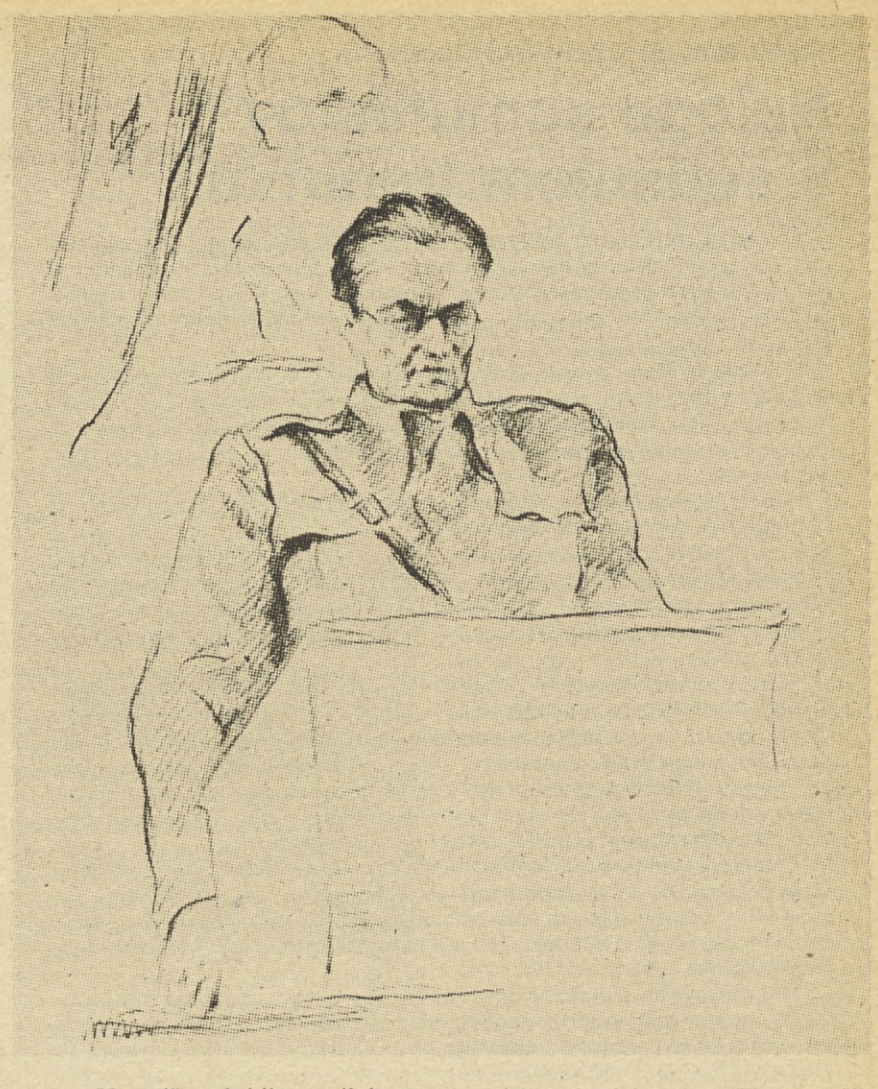

DR. MARIJAN BRECELJ OB 40-LETNICI AVNOJ POSEBEJ ZA »ISKRO«

Sestanek s Titom mi je ostal najbolj zapisan v spominu

Med sedemnajstimi slovenskimi avnojskimi možmi, ki so se pred štiridesetimi leti udeležili kot demokratično izvoljeni zastopniki in odposlanci slovenskega naroda danes že znamenitega in zgodovinskega drugega zasedanja Antifašističnega sveta narodnoosvoboditve Jugoslavije v Jajcu, jih je danes živih samo še šest. Med njimi je tudi dr. Marijan Brecelj, ali po partizansko Miha B., ki kljub svojim triinsedemdesetim letom kaže vso čilost in bodri duh, marsikaj pomembnega pa se še vedno dobro spominja kot bi se pripetilo včeraj. Ko sva sedla k razgovoru v njegovi pisarni v predsedstvu SRS, sva najprej malce obudila spomine na kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda, kjer je imel moj sogovornik pomemben in še danes zanimiv referat o gospodarstvu v vojnih razmerah. Iz Kočevja sva se potem v razgovoru preselila v Jajce in na vprašanje, kaj mu je iz tistih znamenitih avnojskih dni ostalo najbolj vtisnjeno v spomin, mi je dr. Marijan Brecelj odgovoril:

»Poleg same udeležbe zgodovinskega zasedanja AVNOJ ob koncu novembra 1943 v Jajcu je bil nedvomno za slovensko delegacijo in seveda tudi zame najpomembnejši dogodek sestanek, ki ga je imela naša delegacija z maršalom Titom. V tistih dneh je potekalo dnevno delo vseh delegacij, številnih odsekov Vrhovnega štaba in AVNOJ ter vseh tistih, ki so pripravljali zasedanje v velikem zaklonišču proti zračnim napadom. Sovražnik je takrat zaslutil, da se odigravajo v Jajcu dogodki, ki pripravljajo zanesljivo zmago vseh svobodoljubnih jugoslovanskih narodov in ki na drugi strani pomenijo za fašističnega okupatorja zanesljivo smrt. Zato je začel ogrožati in napadati mesto z zraka.

V tem zaklonišču smo se 1. decembra 1943 sestali s Titom.

Čeprav smo vsi skupaj in vsak posameznik posebej že večkrat govorili s Titom in čeprav so nas spremljali mogočni vtisi o samem zasedanju, nas je vendar ta sestanek najbolj zbližal. Tito je prišel med nas kot resničen prijatelj in želel se je pogovoriti z nami o vseh stvareh, ki so zadevale usodo naše skupne domovine Jugoslavije in še posebej naše Slovenije.

V uvodnem nagovoru je podal naš tovariš Edvard Kardelj, najožji Titov sodelavec in tedanji podpredsednik Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije, analizo borbe slovenskega naroda ter označil njegovo vlogo v bodoči državi in to v skladu s smernicami, ki jih je že od začetka našega osvobodilnega boja postavila Osvobodilna fronta.

Po tem kratkem in točnem referatu Edvarda Kardelja je povzel besedo tovariš Tito. V prvem delu svojega govora je ocenil dosedanje politično delo Osvobodilne fronte in pomen slovenskega osvobodilnega gibanja za skupni boj jugoslovanskih narodov proti okupatorskim režimom. To oceno je zaključil z besedami: »Pri nas, ki smo navajeni trde borbe, ni navada, da bi izrekali pohvale brez zadostnih in trdnih osnov. Upravičene kritike se nikdar ne branimo, toda sami ste videli na zasedanju AVNOJ in danes vam moram posebej poudariti, da je prav boj slovenskega naroda, njegova politična organizacija in vse njeno delo bistveno pripomoglo k sedanjemu stanju našega skupnega jugoslovanskega boja, ki ga moremo označiti kot čudovit rezultat železne svobodoljubne borbe. Vi ste prispevali odločilen delež k sedanji jugoslovanski enotnosti in vaše politično delo je služilo ostalim jugoslovanskim narodom za zgled«.

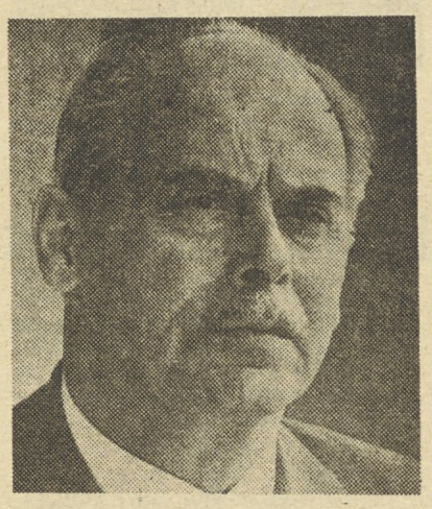

Dr. Marijan Brecelj.

Iskrene čestitke ob dnevu republike

S temi besedami je prešel na vprašanje usodne povezanosti vseh jugoslovanskih narodov in iz tega izvirajoče potrebe po najtesnejšem skupnem delu takrat in v prihodnosti. Dejal je: »Če poudarjamo danes nujno potrebo takega sodelovanja med južno-slovanskimi narodi, ne sme imeti nobeden izmed njih in slovenski narod še posebno ne, nobene bojazni glede enakopravnosti in svoje samostojnosti. Mere, ki se morda danes kažejo centralistične, so le nujne za uspešno borbo in potrebne zato, da pred zunanjim svetom dokažemo skupno voljo vseh narodov Jugoslavije do osvoboditve in njihovo željo do skupne državne enote.

Zahodni zavezniki so se bali, da bomo izkoristili pravico do samoodločbe, ki jo daje narodom Atlantska listina in da se bodo v napačnem tolmačenju teh pravic jugoslovanski narodi med seboj razcepili. Ker pa je vsa naša zunanja politika in vojaška borba prinesla nasprotne dokaze, zato uživamo danes tudi pri zahodnih zaveznikih tako popularnost. Če bi v pogledu sodelovanja med jugoslovanskimi narodi v tej naši narodnoosvobodilni borbi zavzeli kakšno drugačno stališče, bi nedvomno zapravili srečno prihodnost, ki nas čaka v demokratični federativni državni enoti, kateri smo prav te dni položili neomajne temelje«.

Ko je na ta način z vso natančnostjo ocenil takratno stanje našega narodnoosvobodilnega boja in poudaril velik pomen skupne borbe vseh naših bratskih narodov, se je tovariš Tito dotaknil nalog, ki so nas čakale v bližnji prihodnosti. Predvsem je poudaril potrebo okrepitve naše vojske in potrebo vključitve vseh pozitivnih sil v ta boj.

»Boj, ki nas čaka, bo še težak. Naša naloga je, da dvignemo konkretno v borbo vse, kar je zanjo sposobnega, in da mobiliziramo vse sile za vojsko. Sedaj, po jasnih odločitvah AVNOJ, bo to veliko laže. Zato ne prenehajte niti za trenutek z mobilizacijo vseh sil, ki so sposobne, da podprejo naše politično in vojaško delo.« S temi besedami je takrat Tito označil prvo poglavitno nalogo našega bodočega dela. Nato je prešel na konkretna vprašanja z vseh področij politične in vojaške organizacije in nam razlagal svoje dotedanje izkušnje ter nam dajal nasvete

Veliko pozornosti je posvetil v svojem govoru naši, slovenski narodnoosvobodilni vojski, njeni organizaciji in njenim dotakratnim uspehom. Izrecno je poudaril, da je položaj Slovencev prav v vojaškem oziru težak zaradi dejstva, da je prav slovenska zemlja obdana od vseh največjih evropskih fašizmov. Pohvalil je naš boj in dal v pogledu nadaljevanja vojaških operacij in sodelovanja z Vrhovnim štabom našim ljudem dragocena navodila. Ob tej priliki se je dotaknil tudi uspeha, ki ga je naša vojaška akcija imela v inozemstvu glede sodelovanja z zavezniki, s katerimi so prav tiste dni navezale stike zunaj naših državnih meja naše vojaške delegacije.

Ko je Tito spregovoril o naši Primorski in Koroški v zvezi s sklepom AVNOJ, ki je potrdil sklep našega plenuma OF o priključitvi Primorske Slovenije k Jugoslaviji, je dejal, da stvar Primorske ni samo stvar Slovencev, temveč vseh naših narodov.

Posebej je poudarjal potrebo po najožjem političnem in vojaškem sodelovanju Slovencev in Hrvatov. Rekel je, da nas morajo vezati bratstvo in najboljši sosedski odnosi. Svaril je pred vsakim sporom glede notranjih meja, češ, to vprašanje ni sedaj prav nič važno. »Kje se borijo danes čete jugoslovanskih svobodoljubnih narodov, ali na svoji rodni grudi ali na grudi svojih sosedov, je vseeno. Gre za osvoboditev, zato moramo notranje meje slabiti. In prav s tako bratsko borbo se bodo upostavile same po sebi najpravičnejše in najboljše meje«.

Po Titovem govoru se je razvil med njim in vsemi našimi delegati prisrčen in živahen razgovor. Zastopniki osnovnih skupin v OF so v kratkih besedah pojasnili razvoj, ki je pripeljal vse te skupine v najtesnejše medsebojno delo in jih iskreno povezal s Komunistično partijo.

Ko smo se pogovarjali še o posameznih praktičnih vprašanjih, se je predsednik Josip Vidmar zahvalil Titu za njegovo udeležbo na tem sestanku in za vse njegovo dotedanje delo. Vsem, ki smo se udeležili tega sestanka, je pomenil veliko in bil nam je takrat ponovno najmočnejša pobuda za delo. Ponosni smo bili, da je prav slovenska delegacija predlagala, naj AVNOJ podeli Titu častni naslov maršala Jugoslavije, zakaj ponovno smo se takrat prepričali in vsi brez izjeme enako iskreno občutili, da ta mož, ki mu je bila zaupana zgodovinska vloga v našem boju, vodilno mesto in to čast popolnoma zasluži. Ko se je Tito od vsakega posebej poslovil in mu segel v roko, nam je naročil: »Ponesite v Slovenijo moj pozdrav vsem borcem, vsem slovenskim možem, ženam in otrokom. Upam, da bom prišel kmalu k vam na obisk.«

Dušan Željeznov

MITJA RIBIČIČ V ROGAŠKI SLATINI

Naloge komunistov v sedanjem trenutku

Zadnjega, tretjega dne letošnjih Gorjupovih študijskih dni v Rogaški Slatini, kjer se je zbralo več kot dvesto novinarjev iz Slovenije in Jugoslavije, je zbranim udeležencem spregovoril član predsedstva CK ZKJ Mitja Ribičič, ki je bil, mimogrede povedano, gost na vseh dosedanjih petih novinarskih srečanjih.

V uvodu je Mitja Ribičič obširneje spregovoril o aktualnem političnem trenutku v Jugoslaviji, zlasti s stališča, kot ga vidi predsedstvo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, potem pa je posvetil več besedi in poudarkom trem nalogam, ki stojijo ta hip pred celotno zvezo komunistov Jugoslavije.

Prvič je tu obramba političnega sistema in samoupravljanja pred vsemi, ki bi radi oboje spreminjali in spremenili. Zato je potrebno v ofenzivni akciji preprečiti vse tiste dileme, ki danes pravijo, ali je danes važnejša ustava ali gospodarski položaj. Pri tem je treba pobijati vse trditve, da je samoupravljanje glavni krivec za sedanji, zlasti gospodarski položaj v Jugoslaviji in v tem boju je treba identificirati prav vse, kar je starega in karikatura samoupravljanja.

Ko govorimo o obrambi ustave, je nadaljeval Ribičič, zakona o združenem delu in socialističnega samoupravljanja, moramo vedeti in pri tem tudi zelo paziti, da se to ne pokaže vse kot obramba obstoječih razmer. Pri tem je zlasti pomembno, da v vsej Jugoslaviji, v vseh, več kot 600 občinah pri nas, prisilimo uprave, da ne bodo razmere v njej rahljale družbenega reda, da bo uprava zares čuvar imovine, da se bodo spoštovali predpisi, zakoni, kajti neizvajanje vsega tega je direkten napad na samoupravljanje.

V sedanjem položaju pa je izvajanje spoštovanje vseh predpisov, zakonov in sporazumov še kako pomembno za stabilizacijo, red in disciplino. Pri vsem tem pa morajo seveda prav komunisti odigradi odločilno in revolucionarno vlogo, ki jo od njih terja sedanji aktualni družbenopolitični trenutek Jugoslavije.

Druga naloga komunistov v tem trenutku je, da nikakor ne smejo dopustiti, da bi se razvrednotil program gospodarske stabilizacije. Poiskati je treba vse načine in vsa sredstva slehernega gospodarskopolitičnega subjekta na vseh ravneh in tu doseči preobrat v temeljnem strateškem ravnanju, to je v opredelitvi konkretnih rokov, funkcij in pristojnosti vseh: od federacije preko republik do občin.

Tretja naloga komunistov pa je v modernizaciji in ustvaritvi novih razmer in nove vloge Zveze komunistov. Zato pa je potrebno ustvariti pogoje, da bo Zveza komunistov prisotna v množicah in da bo ob tem organizirala pritisk množic na uresničevanje programa gospodarske stabilizacije. Zato mora biti ZK aktivna prav povsod in organizirati mora vse subjekte, ki bodo uresničevali program stabilizacije. Sami komunisti tega ne bodo zmogli.

Če pa hočemo funkcijo in vlogo ZK uresničiti v pravem smislu, potem morajo komunisti ustvariti nove zveze in povezave, ne samo z lastnim članstvom, temveč morajo iz komunistov, svojih članov, znova oblikovati aktiviste, ki morajo biti aktivni in prisotni prav povsod med množicami. Tako moramo ustvariti množično gibanje za gospodarsko stabilizacijo. Pri tem pa je tudi pomembno, da ZK ne sme samo ocenjevati položaja, temveč mora predvsem tudi ugotavljati, kako in na kakšen način bomo dobili bitko za aktivno udeležbo prav vseh činiteljev, da bo tako boj za gospodarsko stabilizacijo in njegov program zares izpeljan in tudi uresničen.

Omenjene tri naloge so torej zelo konkretne in zavezujoče za vse člane ZK in nudijo prav vse realne možnosti, da jih komunisti ne bodo samo verbalno sprejeli, temveč tudi dejansko in v praksi vsakdanjega življenja nenehno in vsak dan uresničevali.

D.Ž.

SEJA KOS SOZD ISKRA

Večja proizvodnja in izvoz

V torek, 22. novembra je bila pod vodstvom predsednika Janeza Kerna seja KOS SOZD Iskra z dokaj obširnim in tudi pomembnim dnevnim redom. Najprej je predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič na kratko spregovoril o programu uresničevanja dolgoročne stabilizacije v SRS s pogledi na SOZD Iskra. Boris Lasič je namreč tudi član Komisije za pripravo in izvajanje načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v SR Sloveniji, ki jo vodi predsednik IS Skupščine SRS Janez Zemljarič.

Poudaril je, da je program stabilizacije temeljna izhodiščna točka tako za gospodarjenje danes kot tudi v prihodnjem letu in je sploh v nekem smislu trajna naloga našega dela. Program nam daje smernice, kako priti iz sedanjih težav. Podrobneje je pojasnil, kako se v Sloveniji lotevamo izvajanja programa, tako imenovane Kraigherjeve komisije in pri tem poudaril, da ni nikakršne potrebe po ustanavljanju podobnih komisij na drugih ravneh, kajti slovenski program stabilizacije temelji na že omenjenem programu Kraigherjeve komisije in zato tudi ne ponavlja temeljnih sklepov, temveč daje v Sloveniji konkretne zadolžitve posameznim subjektom, te pa so predvsem povečanje izvoza in povečanje proizvodnje.

Vso pozornost posveča programu zlasti tistim gospodarskim panogam, ki dosegajo že zdaj večji izvoz, dalje proizvodnji hrane, in kmetijstvu. Tu se je Lasič zlasti zadržal pri vključitvi Iskre v ta program, saj je Iskra v tem smislu z ostalimi nosilec nosilnih programov razvoja mikroelektronike, računalništva, informatike in avtomatike. Zato je tudi Iskra konkretno v svoj plan za prihodnje leto vpela prav vse omenjene intence slovenskega dokumenta o gospodarski stabilizaciji, ki so ga že obravnavale tako skupščina SRS kot občinske skupščine in drugi dejavniki. Ob koncu pa je omenil, da mora Iskra v tem kontekstu najti tudi nekaj programov za sodelovanja in sodelovanje z manj razviti območji v Jugoslaviji.

Druga točka dnevnega reda je bila posvečena oceni aktivnosti za dolgoročno sanacijo naše DO Elektrozveze. O dosedanjem poteku sanacije je podrobneje spregovoril Janez Kern, KOS pa je sprejel zaključke, da sprejema informacijo o dosedanjem poteku sanacije, hkrati pa zadolžuje predsedstva sindikalnih konferenc, da skupaj z odgovornimi poslovodnimi delavci do izredne seje Delavskega sveta SOZD, ki bo 9. decembra, razrešijo še vsa preostala odprta vprašanja, da bi tako lahko dokončno razrešili problem sanacije DO Elektrozveze.

V naslednji točki, ki je obravnavala problem minulega dela, je Stane Galjot na kratko obrazložil osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra. Kot je znano, nalaga zakon o razširjeni reprodukciji in minulem delu, da morajo OZD do 31. 12. 1983 uskladiti svoje samoupravne sporazume z omenjenim zakonom. Vendar pa je ta problematika zelo zahtevna, a nujna, in zato bodo osnutek tega sporazuma kot delovno gradivo predložili na eni prvih sej DS SOZD, ki naj bi potem sprožil ustrezen postopek za sprejetje omenjenega sporazuma. Pri tem računajo, da bodo do 31. VI. vse naše TOZD in DO uskladile omenjeni sporazum in ga seveda tudi sprejele na referendumu.

Direktor Iskra banke Fabio Škopac je nato obvestil člane KOS o finančnem položaju Iskre in gospodarstva sploh, še posebej pa se je zadržal pri obravnavi in pojasnjevanju dopolnil in sprememb zakona o zagotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Ko so ob koncu seje obravnavali še tekoče aktivnosti, so člani potrdili predlog za člane odbora za Dan Iskre, ki ga bo letos organizirala DO Iskra Commerce, sprejeli so program in financiranje športno—manifestativnih akcij Iskre v prihodnjem letu in pooblastili predsednika KOS, da podpiše v imenu sindikata samoupravne sporazume o kadrovski politiki ter SLO in DSZ. Še posebej pa so se zadržali ob pobudi za oblikovanje analize o delovanju delegatskega sistema v SOZD Iskra. Ugotovili so namreč, da delegatski sistem še ne deluje tako kot bi moral in temu problemu naj bi namenili sindikalno problemsko konferenco. Vendar pa bi predhodno, pred sklicem te konference sindikalne konference naših DO izdelale svoje analize in ocene o delovanju delegatskega sistema v svojih sredinah. Iz teh ocen pa naj bi potem izdelali skupno oceno in analizo za SOZD, ki bi potem služila kot izhodiščno gradivo za problemsko konferenco SOZD, kar naj bi opravili do konca februarja prihodnjega leta, sama konferenca pa naj bi bila po volitvah v samoupravne organe.

D.Ž.

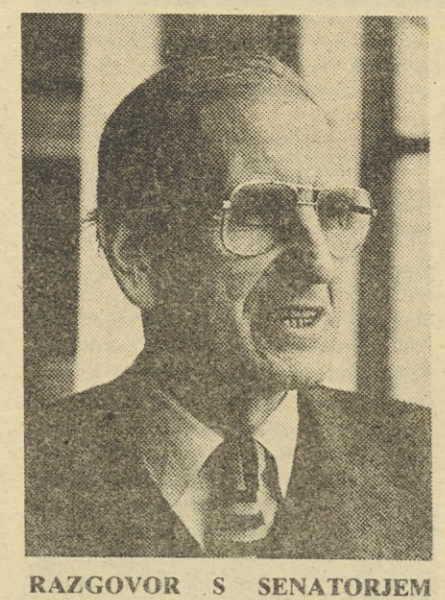

RAZGOVOR S SENATORJEM ERNSTOM AUERJEM, DIREKTORJEM DESIGN CENTRA IZ STUTTGARTA

Iskra kaže pot

Minili so časi, ko je bilo dovolj, da je imel izdelek dobro vsebino, oblika pa je bila kakršnakoli že. Danes postaja namreč vse bolj pomemben videz izdelka, ne-le pri oblačilni industriji, temveč tudi pri vsej drugi. Da je temu res tako, je v razgovoru z nami poudaril tudi senator Ernst Auer, direktor Die gutte Industrie Form iz Stuttgarta; gospod Auer je direktor te institucije že 30 let in gibanja na področju designa pozna, kot rečeno, do najtanjših odtenkov.

Ali nam na podlagi vaših izkušenj lahko opišete kakšni so sodobni pogledi na industrijski design v svetu?

V zadnjih dvajsetih letih smo priča zoženemu izboru artiklov, ki prihajajo na razstavo dobrega designa. To seveda po eni strani pomeni, da je izdelkov, ki konkurirajo, vse več, takih, ki prihajajo v ožji izbor, pa po drugi strani, vse manj. Vse pogosteje pa prihajajo na te razstave tudi artikli s področja strojništva in elektronike.

Še pred dvajsetimi leti bi se ljudje nasmehnili, če bi dejali, da bodo danes design oblikovale množice, ne pa zgolj oblikovalci. Toda, danes je temu tako. Do tega prihaja tudi zato, ker so vrednosti designa na tem področju mnogo bolj vidne kot nekoč, in tudi zaradi tega, ker pri nakupu investicijskih dobrin danes odločilno vplivajo ljudje, ki bodo pri teh strojih delali in od katerih je nenazadnje odvisna tudi produktivnost. Tem delavcem namreč ni vseeno, kakšne oblike in kvalitete ima stroj — pri tem pa ne mislim zgolj na estetske, temveč tudi na ekonomske lastnosti strojev in naprav.

Namen designa te vrste namreč je ustvariti ugodno relacijo med napravo in tistim delavcem, ki ji streže. Tudi ergonomske zahteve moramo upoštevati kot faktor razvoja z namenom, stimulirati človeka pri uporabi stroja, ki naj ga ne bremeni in utruja. Tudi estetika ni nekaj postranskega, saj je simbol in izraz humanega pristopa oblikovalcev in je torej humana kategorija.

In kakšen je pogled evropske gospodarske politike na področju designa?

V evropskih firmah je vse bolj prisotna težnja oblikovati blagovno znamko posamezne firme tako, da že design loči firmo od konkurence. Za to si v zadnjem času prizadeva tudi Iskra. Uveljavlja se torej zamisel, da naj design zajame profiliranje programske celote.

Sodobni pogledi na tkim. kvaliteto življenja se očitno odražajo tudi na področju industrijskega oblikovanja. Kaj bi rekli o tem?

Doba čistega funkcionalizma je nedvomno minila. Moderna filozofija designa zahteva vse več senzibilnosti, stimulacije, barv, več hrabrosti, več veselja, toda, ne zapadanja v neko, tki. postmoderno. V tem primeru bi se namreč hitro odmaknili od čistega designa in pristali na ameriškem Styling designu (ki pa ni čisti design). Toda, tudi če je čisti funkcionalizem definitivno preži-

(Nadaljevanje na 3. strani)

DOLGOROČNI PROGRAM EKONOMSKE STABILIZACIJE

Socialna politika in razvoj družbenih dejavnosti

Dokument »Temelji in okviri dolgoročne socialne politike« je tesno povezan z dokumentom o »Politiki razvoja družbenih dejavnosti, kot faktor ekonomske stabilizacije«.

Oba dokumenta se ustrezno dopolnjujeta in predstavljata sintezo razvoja celotne negospodarske sfere kot dejavnika ekonomske stabilizacije. O dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije ni mogoče razpravljati ločeno in neodvisno od socialnih ciljev, kakor tudi ni mogoče govoriti o uresničevanju teh ciljev neodvisno od zagotavljanja materialnih možnosti. Trdna povezanost celovite ekonomske in socialne politike, ekonomskega in socialnega razvoja lahko odpravljata vsa protislovja svojega razvoja le na temeljih socialističnega samoupravnega proizvodnega odnosa. To pomeni, da je delavec nosilec pravic, obveznosti in odgovornosti pri reševanju problemov, ki se pojavljajo pri njunem uresničevanju.

Integriranje ekonomske in socialne politike je mogoče zagotoviti le z razvijanjem celovitega samoupravnega sistema. Socialna politika je del razvojne politike, ki se preko samoupravnega produkcijskega odnosa povezuje z gospodarsko politiko za doseganje socialnih ciljev, ki so lastni socialistični samoupravni družbi in ker med ekonomsko in socialno politiko ni razlike v razvojnih ciljih, se bo povečala njuna integriranost in krepil samoupravni reprodukcijski odnos.

Neposreden nosilec socialne politike so torej delavci v združenem delu, kar je bistven pogoj združevanja gospodarskega in socialnega razvoja deetizacije socialne politike SIS so nosilci socialne politike pri zadovoljevanju skupnih potreb v skladu z ustavo in zakonom.

Pomembno vlogo imajo krajevne skupnosti in občine, saj v njih odločajo delavci o uresničevanju in zadovoljevanju skupnih potreb. Občina kot samoupravna in temeljna družbenopolitična skupnost prevzema posebno odgovornost za ustvarjanje splošnih delovnih in življenjskih razmer, upoštevaje materialne možnosti družbe. Posebej pomembna je vloga občine in krajevne skupnosti pri zadovoljevanju stanovanjskih in komunalnih potreb, ustvarjanju možnosti za vsestranski razvoj otrok, izobraževanju, zdravstveni, socialni zaščiti itd.

Krajevne skupnosti se bodo morale bolj zavzemati za ugotavljanje resničnih potreb občanov in njihovih prioritet zadovoljevanja, saj je samo ob upoštevanju takšnih potreb na samoupravnih temeljih mogoče začeti proces načrtovanja socialnega razvoja ter ga usklajevati z možnostmi. Socialna politika mora aktivno prispevati k gospodarski učinkovitosti, kar je eden od bistvenih ciljev socialnega planiranja.

Visoka inflacija, primanjkljaj v plačilni bilanci, pretirana vlaganja, večja potrošnja, ki presega ustvarjeno itd., je vodilo h gospodarskim in socialnim motnjam. Ta situacija je še bolj spreminjala socialno politiko v družbeno zaščitniško. Tako se je socialna politika podrejala gospodarski politiki ob izrazitih značilnostih državne intervencije.

V zaostrenih pogojih gospodarjenja in rezultatih restriktivnih ukrepov se sedaj kažejo poleg pozitivnih ukrepov tudi negativni v kopičenju problemov v socialnem razvoju; nadalje padajo realni osebni dohodki; motivacija za proizvodno in ustvarjalno delo se zmanjšuje in izostankov z dela je vedno več, možnosti za zaposlovanje pa vedno manj; krepi se vloga solidarnosti kot ukrep skupnega trošenja, delitev po delu je ogrožena in podobno.

Vse to so okoliščine, ki poslabšujejo socialni položaj in pomenijo možen vir novih težav in protislovij v družbi.

Komisija zveznih družbenih svetov za vprašanja ekonomske stabilizacije je v separatu »Temelji in okviri dolgoročne socialne politike« podrobneje obdelala to področje: razvoj prebivalstva, načrtovanje družine, družbena skrb za otroke; socialni in ekonomski problemi urbanizacije; socialni problemi vasi; zaposlenost in zaposlovanje; notranja migracija; zunanja migracija; izboljšanje življenjskih razmer starejših ljudi, in začrtala na vseh področjih konkretne usmeritve.

Pridobivanje dohodka in delitev po delu je temelj ekonomskega in socialnega položaja človeka; v samoupravnem socialističnem sistemu je delavec v temeljni organizaciji združenega dela nosilec pridobivanja in delitve dohodka, s tem pa uveljavlja tudi vodilno vlogo v socialni politiki in uresničevanju njenih ciljev. Na višino dohodka, kakor tudi na njegovo namensko delitev je vplivalo tako smotrno vlaganje in trošenje živega dela, kakor tudi smotrno gospodarjenje z minulim delom. V naslednjem obdobju bomo morali naš trud usmeriti v še smotrnejše pridobivanje, razporejanje in delitev dohodka in osebnega dohodka, to pa moramo obravnavati kot sestavni del samoupravnega načrtovanja na vseh ravneh.

Razvijati moramo sporazumevanje o politiki osebnih dohodkov med panogami ne samo znotraj njih; razlike med osebnimi dohodki po panogah naj narekuje gospodarjenje z živim in minulim delom, učinkovitostjo gospodarjenja in delovne storilnosti; v okviru vrednotenja dela moramo bistveno izboljšati položaj proizvodnega dela in kreativnega dela, pa tudi dela v težkih razmerah. Skratka, ukrepi, ki naj se izvajajo v politiki osebnih dohodkov, naj vplivajo k produktivnejšemu in učinkovitejšemu gospodarjenju in pridobivanju višjega dohodka. S tem pa tudi vplivanje na socialno politiko.

Posebno pozornost moramo posvetiti področju zaposlovanja in zaposlenosti. Raven in rast zaposlenosti sta odraz demografskih sprememb in razvitosti gospodarstva. Nezaposlenost ima danes pomembno značilnost: mladost, višjo stopnjo kvalificiranosti in iskanje prve zaposlitve. Brezposelnost ima v naši družbi občutno večjo politično težo kot drugod. Ker brezposelni ne morejo uveljaviti pravice do dela z družbenimi sredstvi, v resnici nimajo tudi drugih temeljnih, minimalno neodtujljivih samoupravnih pravic.

Čeprav so v Sloveniji dokaj pogoste ocene, da je pri nas še dosežena polna zaposlenost (začasno zaposlenih v tujini in nezaposlenih doma je skupaj več kot petina zaposlenih v SFRJ. To pomeni, da pride na sto zaposlenih v državi 23 nezaposlenih ali začasno zaposlenih v tujini. Iz različnih vzrokov je več kot milijon in pol jugoslovanskih delavcev dejansko izključenih iz ustvarjanja dohodka v domovini), je potrebno kljub temu posvetiti zaposlovanju vso pozornost. Prvič zato, ker imamo ob »skoraj polni zaposlenosti visoko podzaposlenost« oziroma »brezposelnost« zaposlenih. Drugič pa zato, ker bi morali prestrukturirati gospodarstvo in izvesti modernizacijo naše industrije. To pa zahteva tudi prestrukturiranje kadrov, zlasti pa stopnjevanje njihove poklicne, izobrazbene in interorganizacijske mobilnosti. Potreben nam je družbenoekonomski mehanizem, ki bo zagotavljal dinamično ravnotežje med strukturo dela in strukturo kadrov. Torej, če hočemo zagotoviti družbeni razvoj, moramo prestrukturirati ne le gospodarstva, se pravi tehnologije, marveč tudi kadre. Vrzel med šolanjem in potrebami po ustreznih kadrih je nujno zmanjšati, če želimo uspešen družbenoekonomski razvoj in tehnološki napredek. Dokler tega ne dosežemo, je nujno treba sprejemati ukrepe za prekvalifikacijo, tako da bi dela zmožnim ljudem omogočili, da z izbiro ustreznega dela, upoštevajoč družbene potrebe, uresničujejo svoje pravice do dela in samoupravljanja.

Učinkovitejše zaposlovanje mladih terja neodložljivo usklajevanje šolskega in izobraževalnega sistema s potrebami združenega dela. Pretirana specializacija, neusklajenost vpisne politike z realnimi potrebami združenega dela in družbenih dejavnosti so, med ostalim, vzrok, da imamo v Jugoslaviji več deset tisoč delovnih mest nezasedenih, še več nezaposlenih s srednjo, višjo, visoko ali ustrezno strokovno kvalifikacijo. Zmanjšati je potrebno število poklicev in specialnosti na vseh stopnjah poklicno usmerjene vzgojnoizobraževalne dejavnosti; nujna specializacija naj bo dogovor med združenim delom in šolo. Razvijati je treba interno izobraževanje v večjih organizacijah združenega dela. Onemogočiti pa je treba nenadzirano komercialno usposabljanje in šolanje za poklice ter specialnosti, ki jih je preveč. Olajšati je potrebno izobraževanje ob delu in različne oblike prekvalifikacij v skladu s potrebami združenega dela.

Tehnološki napredek bo vedno večji, gospodarski razvoj pa bo vzporedno z uporabo sodobne tehnologije terjal delavce z novimi profili. Veliko število nezaposlenih v državi ne bi smelo biti ovira tehnološkega napredka, vendar pa tudi nove tehnologije ne bi smeli uvajati le zato, da bi z njo nadomestili živo delo. Le tehnološko propulzivna zmogljivost zagotavlja rast tako delovne storilnosti kot zaposlenosti.

Za zmanjševanje nezaposlenosti je potrebno iskati tudi notranje rezerve, razporeditev delovnega časa, skrajšanje delovnega časa in občasno delo, uvesti delo v dveh izmenah itd. Nove investicije so pomemben pogoj za nova delovna mesta, a ne brez ekonomske upravičenosti.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Socialna politika in ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

V naših razmerah pomeni zaposlenost v združenem delu svojevrsten privilegij. Zaposlenemu delavcu je delovno razmerje zagotovljeno in neodvisno od njegovega odnosa do dela. V naši samoupravni socialistični družbi je nedopustno in nesprejemljivo, da dopuščamo nestrokovnost in nevesten odnos do dela pri tolikem številu brezposelnih.

Če ne bomo zaposlovanja uspešno urejali, bo nezaposlenost prerasla v družbeno nesprejemljive razsežnosti, ki bodo terjale takojšnje in zato nepretehtane negospodarske rešitve.

Glavni nosilci politike zaposlovanja in dejavnosti, s katerimi naj bi dosegli zastavljene cilje na tem področju, so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih oblikah združenega dela in sredstev. Temeljne organizacije združenega dela se morajo, kadar gre za vprašanja, ki zadevajo zaposlovanje in vodenje skupne politike na tem področju, čim bolj neposredno povezovati prek delegacij in delegatov ne le v skupščinah občin, temveč tudi v drugih družbenopolitičnih skupnostih.

Boris Mužič

Študijska delegacija delavske partije Koreje, ki je bila v Jugoslaviji na osnovi sodelovanja med ZKJ in DP Koreje, je v sredo, 16. t.m. obiskala tudi delovno organizacijo Iskra-Avtomatika. Člane delegacije: Kin Can Sana — pomočnik načelnika ekonomskega odseka, Kim Čun Ilja, funkcionarja v oddelku za znanost in Can Sin Hvana, funkcionarja v oddelku za mednarodne zveze CK DP Koreje, je v prostorih Centra sistemov za avtomatizacijo sprejel Marcel Božič, predsednik kolegijskega poslovodnega odbora Avtomatike s sodelavci.

Po pozdravnem nagovoru in zaželeni dobrodošlici jim je v kratkih orisih predstavil Iskrine delovne organizacije in njihov razvojnoproizvodni program. Gostje, med njimi je bil tudi Ergil Hataši, strokovni sodelavec v sektorju za mednarodne odnose predsedstva CK ZKJ, so se pri nas želeli seznaniti predvsem s proizvodnjo integriranih vezij, aparatov za avtomatizacijo in kondenzatorjev.

Tako so v času dvodnevnega bivanja v Sloveniji obiskali še druge Iskrine delovne, oz. temeljne organizacije, sprejel pa jih je tudi Ivo Marenk, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS za družbeno-ekonomske odnose.

Korejska delegacija je poleg SR Slovenije obiskala še SR Hrvatsko, pogovore pa je imela tudi v Beogradu.

Skupina mladih iz novogoriške Iskre Avtoelektrike, vsi so pripadniki Iskrine pionodne čete, je pred časom pripravila izredno uspelo manifestacijo — enodnevni pohod k spomeniku in grobnici padlim na Trnovo nad Novo Gorico. Zbrali so se zgodaj zjutraj na obronku mladega mesta ter v veselem razpoloženju, s pesmijo iz mladih src in z zastavo na čelu četice ubrali pot in krenili mimo Kromberškega gradu cilju naproti. Po približno treh urah hoda so bili na cilju, pri spomeniku, kjer so se z globokim spoštovanjem poklonili padlim ter položili venec na grobnico. Izvedli so zanimiv kulturni program in po krajšem počitku krenili spet v Novo Gorico. V spomin na uspelo akcijo pa gornji posnetek.

Iskra kaže pot

(Nadaljevanje z 2. strani)

vet, pa vendar še vedno velja Sokratova misel: »Stvar, ki je usmerjena k svoji funkciji ne more biti nikoli lepa. Inženirji so v preteklosti nemalokrat dajali prednost funkciji in ne lepoti izdelka in trdili, da je izdelek, ki je funkcionalen, torej služi namenu — hkrati tudi že lep, češ, vse kar je dobro je tudi lepo. Obrat te Sokratove misli torej ne velja vselej. Dokaz za to so tisoči na ta način oblikovanih izdelkov.

Industrijsko oblikovanje torej bistveno vpliva tudi na kulturo naroda?

Danes prihajamo do spoznanja, da gospodarstvo že prevzema funkcijo napredka. Pri tem, seveda, kulture ne pojmujem zgolj kot ohranjanje vrednot, pač pa kot zahtevo po žlahtni spremembi in napredku. To pomeni, da mora organizacija, ki želi profilirati svoj design, imeti hrabrost programsko zakoličiti pot in postaviti smerokaze ter, seveda, imeti hrabrost biti korak pred ostalimi. Seveda pa ta napredek pomeni neobičajnosti ne-le v tehniki, temveč tudi v estetiki. Samo na ta način lahko presežeš poprečje. V tem primeru ne gre samo za vprašanje kulture, temveč za eminentni gospodarski problem.

In kakšno je Iskrino mesto v tem?

Iskra je že lep čas na tej poti, sicer je pred leti (1963-64) ne bi opazil. Samo skozi to prizmo (domiseln videz izdelkov) je tedaj jugoslovanski izdelek lahko prodrl v ospredje. Kolikor večja namreč neka firma je, tem več naporov mora vložiti v profiliranje svojega designa. Pri Iskrinih izdelkih pa je opazna tudi prepletenost gospodarnosti in estetike. S tem pa seveda istočasno vpliva na splošno porabo in narodno kulturo. To pa, seveda, hkrati obvezuje firmo, da še vnaprej najde in pokaže pot v prihodnost.

Ni namreč zadosti dobro proizvajati, potrebno je vedno znova dokazovati kaj, kdaj in zakaj je nekaj dobro. Ko je bila, naprimer, razstava Iskre v Design Centru v Stuttgartu (leta 1972), je imela naslov Iskra kaže pot. Razstava je izredno presenetila z moderno linijo proizvodov in s progresivno razstavno arhitekturo. To je bila predstavitev ugleda Iskre in prav na tem področju Iskra mora še naprej utirati pot.

In za konec — kakšen je bil neposreden namen Vašega obiska?

S predsednikom KPO SOZD Iskra Borisem Lasičem in njegovimi sodelavci sem se pogovarjal o razstavi, ki naj bi bila prihodnje leto ponovno v Design centru v Stuttgartu. Predstavila pa naj bi ponovni vzpon Iskre v tem centru.

Mara Ovsenik

SKLIC IZREDNE SEJE DS SOZD ISKRA

V petek, dne 9. 12. 1983 bo ob 9. 2. izredna seja delavskega sveta SOZD Iskra v prostorih Iskre PPC, Ljubljana, Trg revolucije 3

z naslednjim dnevnim redom:

Obravnavanje in sklepanje o predlogu za sistemsko rešitev problematike DO Elektrozveze

S SESTANKA PROJEKTNEGA SVETA

O minulem delu

Na sestanku Projektnega sveta za urejanje delitve osebnih dohodkov v SOZD Iskra, ki je bil 18. t.m., je osrednjo pozornost zahtevala tema o urejanju minulega dela v SOZD Iskra.

O temi je poročal Stane Galjot, TOZD BII, ki je med drugim povedal: »V preteklem letu je bil v uradnem listu SFRJ izdan zakon o razširjeni reprodukciji in minulem delu,v katerem so opredeljena izhodišča, po katerih morajo delovne organizacije do 31. 12. 1983 uskladiti svoje samoupravne sporazume o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo s tem zakonom. Sam zakon so pripravljali približno devet let, izdelanih pa je bilo pet osnutkov — kljub temu, da je bila torej pot do tega zakona tako dolga, pa ta, zadnja varianta, vendar ni enostavna.

V naši družbi so se po sprejetju tega zakona pričele aktivnosti, s pomočjo katerih naj bi v Sloveniji uredili vprašanje delitve sredstev za osebne dohodke na osnovi minulega dela. Nalogo, da pripravi strokovna izhodišča, je dobila svetovalna organizacija ITEO, ki je ob zadnjem trimesečju leta 1983 pripravila strokovno podlago, ki daje neka izhodišča za obravnavo tega vprašanja.

Po sprejetju zakona smo se v SOZD Iskra dogovorili, da bomo to vprašanje reševali enotno, nalogo pa je SOZD Iskra poverila DO Iskra ZORIN, TOZD BII.

Na osnovi tega dogovora smo sodelavci BII že v letu 1982 pričeli z aktivnostmi, ki so bile namenjene predvsem spoznavanju zakona in rešitev v zvezi s tem zakonom, ki so bile že uporabljene v slovenskem prostoru.

Na osnovi vseh teh spoznanj in našega dela v gospodarstvu in negospodarstvu v Sloveniji, smo do 15. 11. letos pripravili delovno gradivo, v katerem smo opredelili enotne elemente za ureditev tega vprašanja v SOZD Iskra. Pri izdelavi tega delovnega gradiva smo se ravnali po določilih Zakona o združenem delu, Samoupravnem sporazumu o združevanju delovnih organizacij v SOZD Iskra, Samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in Zakonu o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

Namen tega samoupravnega sporazuma naj bi bil predvsem naslednji:

— spodbuditi delavce k doseganju večjega dohodka,

— doseganju višje ravni uspešnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi ;

— razporejanje večjega dela čistega dohodka za akumulacijo

— doseganje večjega interesa in odgovornosti delavcev pri presoji možnosti uporabe razpoložljivih denarnih sredstev v tozd, ali izven nje.

Skupne osnove in merila za oblikovanje sredstev za OD za osnovi minulega dela na ravni TOZD, ali DO so naslednje:

1. akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi

2. povečanje dohodka v primerjavi s stroški investicijskih vlaganj v TOZD

3. udeležba v skupnem dohodku v primerjavi z investicijskimi vlaganji v druge TO, DO ali SOZD.

— Kazalnik akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi izraža akumulativnost osnovnih sredstev. Podatke za izračun tega kazalnika zajemamo iz bruto bilance, ali bilance uspeha.

— Kazalnik povečanje dohodka v primerjavi s stroški investicijskih vlaganj v TOZD izraža uspešnost investicij. Izračunamo ga tako, da povečanje dohodka na osnovi investiranja primerjamo s celotno vrednostjo investicijskih vlaganj za vsako posamezno leto.

Tretji kazalnik izraža uspešnost investicijskih vlaganj v razvoj materialne osnove dela drugih OZD, izračunamo pa ga tako, da nadomestilo, kot udeležbo v skupnem dohodku primerjamo z vrednostjo investicijskih sredstev, ki smo jih vložili.

Da se nekoliko izognemo nihanjem v uspešnosti gospodarjenja in investiranja ugotavljamo kazalnike za pet let nazaj. Primerjamo jih s poprečno vrednostjo kazalnikov podskupine, ali skupine dejavnosti, v katero se razvršča TOZD, ali DO.

V celotnem sistemu oblikovanja mase OD na osnovi minulega dela na ravni TOZD, ali DO, vsi trije, prej omenjeni kazalniki, niso enako pomembni. Faktor vplivnosti za prvi kazalnik je 0,50, faktorja vplivnosti za druga dva kazalnika pa izračunamo tako, da ugotavljamo deleže posameznih vlaganj — to pomeni delež vlaganj v investicije znotraj TOZD in izven nje.

Na osnovi teh treh kazalnikov izračunamo doseženo vrednost posameznega kazalnika in kadar je dosežena vrednost posameznega kazalnika enaka primerjalni vrednosti, je delež mase sredstev za OD na podlagi minulega dela 10% od skupne mase OD. Kadar bodo vrednosti posameznih kazalnikov za 50% večje od primerjalne vrednosti pa imajo delavci pravico, da od skupne mase razdelijo 20% na maso sredstev za OD na osnovi minulega dela.

Delavci v delovnih skupnostih in organizacijah skupnega pomena bodo pridobivali OD na podlagi minulega dela v skladu z delovnim prispevkom k povečanemu dohodku TOZD, za katero opravljajo dela skupnega pomena v procesu svobodne menjave dela.

V prejšnjem poglavju smo opredelili način oblikovanja mase sredstev za OD na osnovi minulega dela, v naslednjem poglavju pa opredeljujemo osnove in merila za delitev sredstev za OD na podlagi minulega dela za posameznega delavca.

Del OD na podlagi minulega dela uveljavlja vsak delavec, ki je s svojim delom, upravljanjem in gospodarjenjem prispeval k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi v TOZD in izven TOZD. Delavčev delež OD na podlagi minulega dela pa je odvisen od naslednjih prispevkov:

— ki jih je dal z upravljanjem skupaj z drugimi delavci k uspešnemu poslovanju TOZD,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Dušan Željenov

»Nasvidenje, tovariši, v Beogradu!«

2.

Ustrezno tej okolnosti in razvojni stopnji narodnoosvobodilne borbe v Jugoslaviji, v skladu z načeli federativne ureditve bratovske, na demokratični podlagi in nacionalni enakopravnosti zgrajene Jugoslavije, se Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije konstituira v vrhovni zakonodajni in izvršilni narodni predstavniški zbor Jugoslavije med narodnoosvobodilno vojno

3.

Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije si voli predsedništvo, ki ga sestavljajo: predsednik, pet podpredsednikov, dva tajnika in najmanj 40 članov.

4.

Predsedništvo Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije je v imenu sveta predstavnik narodne in državne suverenosti Jugoslavije in izvršuje v času med zasedanji sveta, ki mu odgovarja za svoje delovanje, vse njegove funkcije, zakonodajne in izvršilne.

5.

Predsedništvo Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije imenuje Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije.

6.

Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije je najvišji izvršilni in zakonodajni organ narodne oblasti v Jugoslaviji, po katerem ostvarja Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije svojo izvršilno funkcijo.

7.

Nacionalni komite ima vse obeležje narodne vlade. Za svoje delovanje je nacionalni komite odgovoren Protifašističnemu svetu narodne osvoboditve Jugoslavije.

8.

Nacionalni komite sestavljajo: predsednik, trije podpredsedniki in ustrezno število poverjenikov.

9.

Ta odlok stopi v veljavo takoj.

(Burno ploskanje. Vzkliki: Se sprejme! Živel AVNOJ!)

Ali plenum sprejme ta odlok? (Vzkliki: Sprejme! Ploskanje.)

Predlagam tudi, da sprejmemo odlok o odvzemu pravic zakonite vlade Jugoslavije tako imenovani jugoslovanski vladi v zamejstvu in o prepovedi vrnitve v domovino kralju Petru II. prav tako v smislu naše deklaracije. (Burno in dolgotrajno ploskanje). Tovariši in tovarišice, imam pripravljen predlog tega odloka in prosim, da ga poslušate: (berete)

Predlog odloka

s katerim se tako imenovani jugoslovanski vladi v zamejstvu odvzamejo vse pravice zakonite vlade Jugoslavije in kralju Petru II. Karadjordjeviću prepoveduje vrnitev v domovino

Z ozirom na to, da so se vse ubežne tako imenovane »jugoslovanske vlade« ves čas težavne osvobodilne borbe narodov Jugoslavije vedle sovražno do te osvobodilne borbe in do narodnoosvobodilnega gibanja v domovini;

glede na to, da so z zlorabo gostoljubnosti zavezniških vlad neprestano razširjale laži in obrekovanja o Narodnoosvobodilni vojski in partizanskih odredih Jugoslavije, o organih narodne oblasti na osvobojenem ozemlju domovine ter o narodnoosvobodilnem gibanju na splošno;

glede na to, da so po svojih agentih v domovini, v prvi vrsti pa po svojem »ministru vojske, mornarice in letalstva« in »načelniku Vrhovnega poveljstva« Draži Mihailoviću sistematično organizirale v domovini bratomorno vojno z namenom, da zadušijo narodno vstajo, da so po njem in po njemu podrejenih komandantih sklepale sporazume in zveze z nemškimi, italijanskimi in bolgarskimi okupatorji in njihovimi služabniki Pavelićem, Nedićem in Rupnikom z namenom, da uničijo narodnoosvobodilne vojaške sile, ter šle pri tem tako daleč, da je njihova tako imenovana »jugoslovanska vojska v domovini« pod vrhovnim poveljstvom Draže Mihailovića ves čas vodila operacije z Nemci, Italijani, Bolgari, ustaši, Nedićevo »srbsko stražo« in slovensko »belo gardo«proti narodnoosvobodilnim silam in osvobojenim ozemljem Jugoslavije, s čimer je sočasno delovala na škodo interesov skupne borbe zaveznikov;

glede na to, da so po teh istih svojih agentih v domovini in po svoji tako imenovani »jugoslovanski vojski v domovini« organizirale sistematično množično iztrebljanje Muslimanov, Hrvatov in srbskih rodoljubov z namenom, da po njih fizičnem iztrebljanju ostvarijo pogoje za osnovanje Velike Srbije, s čimer so naravnost podpirale Hitlerjevo politiko iztrebitve narodov in si nakopale odgovornost za množična zverinstva in zločine, zagrešene nad našimi narodi;

glede na to, da je kralj Peter II. Karadjordjević dajal svoje zaupanje takim „vladam" in njihovemu „ministru vojske, mornarice in letalstva" Draži Mihailoviću, ki ga je povišal v armadnega generala in ga napravil za načelnika Vrhovnega poveljstva, čeprav mu je bilo njegovo izdajalsko delovanje znano, da je delil napredovanje in odlikovanja izdajalcem in zločincem, ki so v službi okupatorja zakrivili nad svojim narodom mnogoštevilne zločine in izdajstva; da je po drugi strani odvzel čine onim častnikom bivše jugoslovanske vojske, ki so bili od prvega dne vstaje v vrstah narodnih borcev in od katerih so mnogi padli herojske smrti, kakor tudi z ozirom na to, da so se pod praporom kralja in monarhije izvrševala in se še izvršujejo gnusna izdajstva in strahotni zločini proti narodom Jugoslavije,

izdaja

Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, da izrazi voljo in težnje vseh narodov Jugoslavije naslednji odlok:

1. Tako imenovani jugoslovanski vladi v zamejstvu se odvzamejo vse pravice zakonite vlade Jugoslavije, zlasti pravica, da pred tujimi državami zastopa narode Jugoslavije. To velja tudi za vsako drugo „vlado", ki bi jo sestavili v bodoče doma in ali za mejo in proti volji narodov Jugoslavije, ki se danes izraža samo v Protifašističnem svetu narodne osvoboditve Jugoslavije.

2. Kralju Petru II. Karadjordjeviću se prepoveduje vrnitev v domovino, ker bo o vprašanju kralja in monarhije odločil narod sam s svojo lastno voljo po osvoboditvi celotnega ozemlja.

3. Predsedništvu Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije se naroča, da pregleda mednarodne pogodbe in obveznosti, katere je v zamejstvu sklenila v imenu Jugoslavije ubežna „jugoslovanska vlada", glede potrebe, da se razveljavijo, ponovno sklenejo ali odobrijo.

4. Mednarodne pogodbe in obveznosti, ki bi jih v bodoče sklenila v imenu Jugoslavije ali njenih narodov ubežna tako imenovana jugoslovanska vlada v zamejstvu, ne bodo priznane.

5. Ta odlok stopi takoj v veljavo.

(Vsi odposlanci, državljani in borci vstanejo in dolgo ter navdušeno ploskajo. Po dvorani odmevajo vzkliki: Nočemo begunske vlade! Nočemo izdajalskega kralja! Živel AVNOJ! Živel Tito! Tito, Tito, Tito! Živel nacionalni komite, naša prava in narodna vlada! Burno ploskanje.)

Predsedujoči: In, končno, tovariši in tovarišice odposlanci in odposlanke AVNOJ, vrhovnega zakonodajnega telesa narodov Jugoslavije, predlagam sprejem odloka o zgraditvi nove Jugoslavije na federativnem načelu, še enega odloka v smislu 5. točke dekleracije. Predlog tega odloka vam bo se-

ISKRA — AVTOMATIKA

Prispevek k modernizaciji železniškega omrežja

V petek, 24. novembra so delavci TOZD Avtomatske in varilne naprave, delovne organizacije Avtomatika v okviru praznovanja 29. novembra, dneva republike, pripravili slovesno prireditev ob 20-letnici ustanovitve. O proslavi bomo obširneje poročali v naslednji številki našega glasila. Danes pa si oglejmo, kakšen je bil prispevek te temeljne organizacije, ki izhaja iz takratne Tovarne električnih aparatov pri modernizaciji železniškega omrežja doma in v tujini. Pri tem moramo poudariti, da zajema program modernizacije v železniškem prometu le del bogate proizvodne dejavnosti (avtomatizacija v cestnem prometu, v procesni in izdelični industriji, tehtanje in doziranje, vključno z elektromehanskimi elementi in sklopi, avtomatizacija varjenja, alarmni signali itd.), ki uvršča to temeljno organizacijo med najpomembnejše v Avtomatiki.

Že nekaj let po ustanovitvi Tovarne električnih apratov je prišel prof. dr. Vratislav Bedjanić s sodelavci na idejo, da bi lastne elemente lahko uporabili za proizvodnjo lastnih naprav, s katerimi bi opremili postaje v slovenskem železniškem omrežju. Ideja je prav kmalu obrodila konkretne rezultate in med prve postaje, katere smo opremili s postajnimi signalno-varnostnimi napravami prištevamo: Polzelo, postaje na progi od Kumrovca do Grobeljnega, dalje postajo Preserje ter vrsto naprav za zavarovanje cestnih prehodov na železniških progah v Sloveniji in Hrvaški.

Nastopilo je obdobje 60. let, ko je postalo jasno, da bodo jugoslovanske železnice pristopile k velikemu projektu modernizacije železniškega omrežja in si pridobile kredite Mednarodne banke za obnovo in razvoj. Iskra je v tem videla možnost, da začeti program z zahtevno tehnologijo razvije in naprave — kot osnovo avtomatizacije ponudi domačemu trgu. Hkrati pa smo se zavedali, da brez pomoči tujega partnerja, ki ima dolgoletne izkušnje s samo proizvodnjo in vgrajevanjem signalno varnostnih sistemov na železniškem omrežju ne bi zmogli.

Kot najprimernejši partner se je pokazala firma »Standard Elektro Lorenz«, ki je bila tudi po tehnologiji svoje proizvodnje najbližja Iskri. Z udeležbo na tenderju smo si pridobili najprej naročila za opremo vozlišča Ljubljana, progo Sarajevo —Ploče in Ljubljana — Jesenice, leta 1965. pa še za progi Ljubljana —Dobova in Sarajevo —Vrpolje.

Hkrati smo skupno s firmo SEL na Hrvaškem prevzeli opremljanje proge Zagreb —Rijeka, Dobova —Zagreb in Zagreb —Tovarnik. Leta 1969. pa smo si v sodelovanju s firmo Saxby zagotovili naročilo za opremljanje štirih velikih ranžirnih postaj (Zalog, Skopje, Doboj, Zagreb), pozneje pa še progo Šentilj —Koper.

Na osnovi kreativnih rešitev in v sodelovanju z znanimi svetovnimi proizvajalci tovrstne opreme smo uspeli pridobiti naročila, ki so narekovala čimprejšnjo ustanovitev samostojne tovarne, v kateri bi osvojili proizvodnjo signalno-varnostnih naprav. Prav iz teh razlogov je bila ustnovljena današnja TOZD AVN.

Kolektiv, katerega del še danes predstavljajo pionirji v osvajanju nove proizvodnje signalno-varnostnih naprav — se je z vso zagnanostjo in sposobnostjo lotil dela. To je bilo še toliko težje, saj je bila nova tehnologija zahtevnejša od dotedanje proizvodnje elementov.

Tovarna je kot eden izmed glavnih Iskrinih subjektov participirala v izvjanju modernizacij jugoslovanske železnice ne samo s svojimi storitvami, temveč v zelo velikem obsegu s proizvodnjo postajnih signalno-varnostnih naprav, avtomatskim progovnim blokom, napravami za zavarovanje cestnih prehodov prek železniških prog, napajalnimi sistemi za postajne in progovne signalne naprave z do 80% lastne udeležbe.

Danes lahko trdimo, da so takšni rezultati velika zasluga, izredno sposobnega kolektiva, ki je dobro prestal težak izpit na izredno zahtevni signalno-varnostni tehniki, pri kateri ne gre le za izredno visoko stopnjo zanesljivosti delovanja, temveč predvsem za visoko stopnjo varnosti.

Prispevek je še toliko večji, ker so delavci s proizvodnjo naprav, ki so bili pod posebnimi tretmaji prispevali, da se je Iskra vidnejše uveljavila kot izvozna firma. Številke so danes težko ugotovljive. Neoporečen pa je njihov ekonomski učinek, ki je pripomogel, da se je tovarna reproducirala in osvojila nove programe.

Po pridobljenih domačih referencah smo v Iskri —Avtomatiki uvideli, da se moramo ob sodelovanju gradbene operative, s katero bi prevzeli tudi kompleksne gradnje in rekonstrukcije infrastrukture, pojaviti tudi v državah tretjega sveta. Izvozno smo se usmerili v Grčijo, Turčijo, Egipt, Indijo, Finsko, Romunijo, Bolgarijo itd... Razumljivo nismo mogli pričakovati rezultatov čez noč; zavedali smo se, da rezultatov ne more biti dokler si ne pridobimo referenc, dokler dobro ne organiziramo proizvodnje in si ne zagotovimo močnega razvojnega potenciala.

Čeprav danes ne moremo trditi, da je vse urejeno se je TOZD s kompleksno ponudbo sistemov za avtomatizacijo železniškega prometa skupno s preostalimi TOZD v Avtomatiki uspel uveljaviti tudi izven naših meja: v Bolgariji in v Grčiji, uspeli pa sta tudi na veliki mednarodni licitaciji v Turčiji, pri čemer naj poudarimo, da gre pri podpisu te pogodbe tudi za prenos znanja in tehnologije in da se tudi od te temeljne organizacije, skupno s preostalimi v Avtomatiki pričakuje ustrezen prispevek, ki naj bi doprinesel k trajnejši povezavi AVN z bodočimi turškimi proizvajalci. Velike napore pa trenutno vlagajo v prizadevanja za pridobitev posla v Argentini.

Vendar pri tem ne smemo pozabiti na domače tržišče. Neprestano se moramo zavedati, da so naši izvozni uspehi, ki so hkrati tudi izvozni uspehi celotne delovne organizacije, pogojeni s stalno prisotnostjo na domačem trgu. To pa tudi pomeni, da moramo misliti na razvoj novih sistemov, ki jih moramo preiskusiti v Jugoslaviji, da bi jih pozneje plasirali tudi na tuja tržišča. Ne dvomimo, da so v TOZD zainteresirani za vlaganje sredstev v razvoj in vzpostavitev dobrega poslovnega sodelovanja v celotni verigi, od razvoja, proizvodnje do trženja, saj je to perspektiva, za katero se je vredno žrtvovati.

Š.D.

O minulem delu

(Nadaljevanje s 3. strani)

— ki jih je dal s prihranki v materialu, surovinah in energiji in z uspešno uporabo delovnih sredstev,

— ki jih je dal z upravljanjem z drugimi delavci k izločanju sredstev za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela.

Merila, ki jih uporabljamo kot osnovo pa so naslednja:

— znesek OD, ki jih je delavec prejel v obdobju petih let, v katerih je prispeval k rezultatom gospodarjenja z združenimi sredstvi,

— nadomestilo OD posameznega dela na osnovi inovacij, racionalizacij ter izboljšanja proizvodnega programa,

— nadomestilo OD zaradi zmanjšane delovne sposobnosti delavca,

— skupna delovna doba in delovna doba v SOZD kot korekcijski faktor.

Delavec ima pravico do uveljavljanja OD na podlagi minulega dela iz uspešnega gospodarjenja z investicijskimi sredstvi tudi po prenehanju delovnega razmerja v SOZD.

Na projektnem svetu so se dogovorili in predlagali, da ta pravica traja do prvega zaključnega računa, in ob pogoju, da investicijska vlaganja dajejo povečan dohodek. Delavec pridobi pravico do OD na podlagi minulega dela po enem letu skupne delovne dobe. Delitev sredstev za OD na podlagi minulega dela pa izvedemo ob periodičnih obračunih; dokončni obračun pa ob zaključnem računu.

Zaradi zahtevnega pristopa k kvalitativnemu ugotavljanju uspešnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi na osnovi minulega dela, so se na projektnem svetu dogovorili za naslednji postopek uvedbe teh meril:

— do 31. 12. 1983 so dolžne TOZD v planih za leto 1984 opredeliti program dela, v katerem bo določen postopek preverjanja in dokončnega oblikovanja teh meril,

— do 31. 6. 1984 pa so TOZD dolžne uskladiti svoje samoupravne sporazume v skladu z zakonom o razširjeni reprodukciji in samoupravnim sporazumom, ki obravnava to vprašanje v SOZD Iskra. Zaradi lažje uporabe tega samoupravnega sporazuma smo se dogovorili, da bo BII izvedel enodnevno izobraževanje za delavce iz SOZD Iskra, ki se ukvarjajo s projektiranjem sistema za delitev po delu in predstavnice sindikalne organizacije, ki bodo dolžni to problematiko tolmačiti v svojih sredinah.

V nadaljevanju seje so poslušali udeleženci še poročilo o angažiranosti kapacitet ZORIN s področja urejanja delitve OD, potrdili prevzemne komisije za projektne naloge iz leta 1983, sprejeli predlog projektnih nalog za leto 1984 ter se dogovorili o pripravi poročila o izvajanju samoupravnih sporazumov SOZD s področja urejanja delitve OD.

Mak

TOZD MONTAŽA, SPODNJA IDRIJA

Toplotna obdelava elektromagnetne pločevine

Iz glasila TOZD Montaža Spodnja Idrija »Glas Iskre« povzemamo zanimiv sestavek o toplotni obdelavi elektromagnetne pločevine. Problem, ki je povzročil obilo nevšečnosti in tudi nepotrebnih, deviznih stroškov se dokončno bliža rešitvi. Zakaj gre?

»V začetku prihodnjega leta naj bi v naši tovarni začela delati tunelska kontinuirana žarilna peč za obdelavo elektromagnetne pločevine. Zakaj gre? Pri proizvodnji elektromotorjev v naši tovarni uporabljamo dve vrsti pločevine in sicer Dinamo (silicijeva elektromagnetna pločevina) in elmag pločevino (brezsilicijeva). Elmag pločevina se uporablja pri proizvodnji malih elektromotorjev, gre pa za polgotovo pločevino za katero je po izseku potrebna še toplotna obdelava. Naloga žarenja je doseči čimboljše magnetne lastnosti, s tem da odstranimo notranje napetosti, ki so rezultat hladnega valjanja in izsekavanja lamel ter reducirati ogljik z 0,05% na 0,005%.

Celotna naložba v žarenje lamel bo veljala TOZD Montaža, Spodnja Idrija približno 120 milijonov dinarjev. Peč sama je vredna približno 400 tisoč britanskih funtov. Ta naložba je za temeljno organizacijo izredno pomembna, saj bo na eni strani zmanjšala uvozno odvisnost, na drugi po pripomogla k boljši skrbi z žarjenimi lamelami, s tem pa k večji proizvodnji in večjemu izvozu.

Žarilna peč WELMAN ima tri komore. V prvi fazi gre za postopek zgorevanja. To je oksidacijski postopek odstranjevanja sledov emulzije, ki je posledica predhodne operacije izsekavanja. Če se sledovi emulzije ne odstranijo, potem se v žarilni peči, kjer je redukcijsko razogličevalna atmosfera emulzija zapeče na lamele in moti ali celo preprečuje postopek toplotne obdelave. Temperatura v tej fazi varira med 250 in 300°C.

Največji je drugi del peči, ki omogoča rekristalizacijo in razogličenje. Rekristalizacija predstavlja tvorbo popolnoma novega zrna, pri čemer je nova kristalna struktura nastala iz pregnetene matrice. Pri tem odstranimo tudi napetosti, ki so še ostale. Razogličenje predstavlja odstranjevanje ogljika iz feritne matrice. Proces žarenja poteka pri temperaturi od 750°C do 800°C.

V zadnjem delu peči je komora za plavičenje, lamele pa se tu oksidirajo. Tanek film železovega oksida Fe_3O_4 ima zadostno specifično upornost, da zadovolji pogoj izolacije med posameznimi lamelami v paketu in efektivno zreducira izgube z vrtinčenimi tokovi.

Zmogljivost peči je najmanj pol in največ ena tona pločevine na uro. Celotni ciklus pa traja 9 ur.

Veliko povpraševanje po brezsilicijevi, polgotovi elektromagnetni pločevini je pospešilo razvoj tehnologije žarenja. Zelo pomembno je, da zagotovimo najboljši toplotno obdelovalni postopek, pogojen z razvojem optimalnih magnetnih lastnosti. Postopek je zelo zapleten, popolnoma avtomatiziran, kjer mora biti človeški dejavnik čim manjši.

Morebitne napake med procesom povzročijo znatna odstopanja, ki vplivajo na kakovost lamel in s tem elektromotorjev. Kakovostno žarenje lamel nam lahko zagotovita le dobro poznavanje tehnologije in stalna kontrola, ki nam jo zagotavlja sodobna merilna tehnika.«

Milan Bizjak, SF

ISKRA — AVTOMATIKA

Popravek

V 44. številki glasila Iskra z dne 12. november 1983 smo na 4. strani objavili članek — Novi modulni napajalniki.

V tretjem odstavku članka je prišlo do neljube pomote. Stavek: Izdelani so za enosmerne..... se pravilno glasi: Izdelani so za enosmerne vhodne napetosti 220, 110, 60, 48 in 24 V ter izmenične napetosti 220 V in 110 V. Izhodne napetosti so standardne: 5, 12, 15 in 24 V.

Š.D.

daj prebral tovariš dr. Pavle Gregorić.

Dr. Pavle Gregorić (bere):

4.

Predlog odloka

o zgraditvi Jugoslavije na federativnem načelu Na temelju pravice vsakega naroda na samoodločbo, vštevši pravico na odcepitev ali združitev z drugimi narodi, in v skladu z resničnim razpoloženjem vseh narodov Jugoslavije, ki je prišlo do izraza med triletno skupno narodnoosvobodilno borbo, katere je skovala nerazdružljivo bratovstvo narodov Jugoslavije, izdaja Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije naslednji

odlok

1. Narodi Jugoslavije nikdar niso priznavali niti ne priznavajo razkosanja Jugoslavije po fašističnih imperialistih in so v skupni oboroženi borbi dokazali svojo trdno voljo, da ostanejo združeni v Jugoslaviji.

2. Da bi se izvedlo načelo suverenosti narodov Jugoslavije, da bi predstavljala Jugoslavija resnično domovino vseh svojih narodov in da nikdar več ne bi postala poprišče katerikoli hegemonistični kliki, se Jugoslavija gradi in se bo gradila na federativnem načelu, ki bo zagotovilo popolno enakopravnost Srbov, Hrvatov, Slovencev, Makedoncev, in Črnogorcev, oziroma narodov Srbije, Hrvatske, Slovenije, Makedonije, Črne gore ter Bosne in Hercegovine.

3. V skladu s takšno federativno zgraditvijo Jugoslavije, ki se naslanja na najpopolnejše demokratične pravice, je okolnost, da že sedaj, med narodnoosvobodilno vojno, predstavljajo temeljne organe narodne oblasti v posameznih narodnih Jugoslavije narodnoosvobodilni odbori in deželni protifašistični sveti narodne osvoboditve. (Glavni narodnoosvobodilni odbor Srbije, Deželni protifašistični svet narodne osvoboditve Hrvatske, Slovenski narodnoosvobodilni odbor, Deželni protifašistični svet narodne osvoboditve Bosne in Hercegovine, Deželni protifašistični svet narodne osvoboditve Črne gore in Boke, Deželni protifašistični svet narodne osvoboditve Sandžaka, iniciativni organi za deželni protifašistični svet narodne osvoboditve Makedonije) in da je Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije vrhovni zakonodajni in izvršilni zbor narodov Jugoslavije ter vrhovni predstavnik suverenosti narodov in države Jugoslavije kot celote.

4. Narodnim manjšinam v Jugoslaviji se zagotavljajo vse narodne pravice.

5. Ta odlok stopi v veljavo takoj.

(Burno in dolgotrajno ploskanje. Vzkliki: Živela nova Jugoslavija, država enakopravnih narodov! Živelo bratstvo in enotnost! Burno ploskanje.)

Predsedujoči: Besedo ima Pero Krstajić, sodnik iz Cetinja in svetnik iz Črne gore.

Pero Krstajić (Črna gora): Tovariši in tovarišice, naša narodnoosvobodilna vojska, dete naših narodov pod vodstvom vrhovnega štaba s tovarišem Titom na čelu, piše v teh dneh najslavnejše strani naše zgodovine. S svojim junaškim bojem v Hitlerjevi evropski trdnjavi zadaja najhujše udarce okupatorjevi vojski. Predstavlja oboroženo silo, ki na naših bojiščih zadržuje večje število sovražnikovih divizij in tako lajša boj zavezniškim armadam. Hodi skozi smrt, skozi kri in ogenj. Osvobodila je že velik del naše domovine, stisnila okupatorja v mnoga mesta, mu pognala strah v kosti in zledenela kri v žilah. Njena zasluga je, da je naš osvobodilni boj po svojem pomenu presegel meje naše domovine in pritegnil pozornost naših velikih zaveznikov.

Viteški boj, ki ga bije naša narodnoosvobodilna vojska je zgodovinski zgled ljudske moči in visoke domovinske zavesti.

Ponosen sem, da mi je bila dana čast, da temu visokemu domu predlagam, da sprejme odlok o priznanju in zahvali narodnoosvobodilni vojski za vse, kar je storila za naše narode, za njihov boj proti okupatorjem in našim izdajalcem in za našo boljšo prihodnost. (Ploskanje.) Prepričan sem, da bodo ta naš odlok z navdušenjem sprejeli vsi naši narodi. (Burno ploskanje.)

Predlog tega odloka je (bere):

5

Predlog odloka

o priznanju in zahvali narodnoosvobodilni vojski

Drugo plenarno zasedanje Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije izraža svoje priznanje in narodno hvaležnost vrhovnemu štabu Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov za

zgraditev in organizacijo

naše narodne vojske in za

uspešno vodstvo operacij

v borbi proti sovražniku našega naroda. Narodnoosvobodilna vojska je največjastnejša pridobitev naše narodnoosvobodilne borbe. Drugo plenarno zasedanje Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije izraža globoko hvaležnost vrhovnemu štabu za njegovo obilno in vsestransko politično delo pri zbiranju vseh rodoljubnih moči naše domovine, dvigu ugleda naše domovine v zamejstvu in pri delu za zgraditev resnične, demokratične narodne oblasti.

Sočasno izraža drugo plenarno zasedanje Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije najglobjo hvaležnost in občudovanje naših narodov vrhovnemu komandantu, tovarišu Titu, za njegovo vojaško in politično delo v borbi za osvoboditev naših narodov.

Drugo plenarno zasedanje Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije zaupa s polno upravičenostjo, da bo naše najvišje vojaško vodstvo z Vrhovnim komandantom tovarišem Titom na čelu tudi v bodoče vodilo našo slavno Narodnoosvobodilno vojsko od zmage do zmage, vse do končnega izgona okupatorja iz naše dežele in do uničenja vseh njegovih pomagačev.

(Burno, dolgotrajno ploskanje. Vzkliki: Živela naša vojska! Živel Tito!)

Predsedujoči: Ali sprejmete ta predlog? (Burno ploskanje. Vzkliki: Sprejmemo! Živela naša vojska! Tito, Tito, Tito! Burno ploskanje.) Izjavljam, da je odlok, ki ga je predlagal tovariš Krstajić z aklamacijo sprejet.

Moša Pijade: Prosim za besedo.

Predsedujoči: Besedo ima tovariš Pijade.

Moša Pijade: Tovariši in tovarišice, na temelju prve točke deklaracije, ki smo jo maloprej z aklamacijo in nepopisnim navdušenjem sprejeli, predlagam, da AVNOJ sprejme poseben odlok o ustanovitvi Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije kot začasne narodne vlade Jugoslavije v domovini. (Burno in dolgotrajno ploskanje. Vzkliki: Živel nacionalni komite!)

Predsedujoči: Ali želi kdo govoriti v zvezi s tem predlogom? (Nihče se ne javi.) Ali sprejmemo predlog tovariša Moše Pijade? (Vzkliki: Sprejmemo! Ploskanje.)

Moša Pijade: Pripravil bom torej predlog odloka.

Predsedujoči: Besedo ima tovariš Josip Vidmar.

Josip Vidmar (Slovenija): Tovariši in tovarišice, svetniki AVNOJ, prvega ljudskega parlamenta narodov Jugoslavije, v imenu slovenske delegacije bi želel podati naslednji predlog:

Da bi izrazili sedanje stanje naše vojske, ki se je iz malih partizanskih in diverzantskih odredov skozi težke boje razvila v redno, disciplinirano, moderno organizirano in oboroženo, enotno vodeno vojsko, da bi samozavestno dokumentirali njeno sedanje številčno in kvalitativno stanje in da bi ji hkrati dali najvišje priznanje za njena velika in slavna dejanja v našem osvobodilnem boju, v imenu slovenske delegacije predlagam, da predsedstvo AVNOJ sprejme odlok o podelitvi naziva maršala Jugoslavije vrhovnemu komandantu NOV in POJ tovarišu Titu.

(Vsi navzoči vstanejo. Burno in dolgotrajno ploskanje. Vzkliki: Živel maršal Tito! Vsa dvorana, polna do zadnjega kotička, odmeva od ovacij Josipu Brozu Titu, ki trajajo nekaj minut. Burno in dolgotrajno ploskanje se nekajkrat ponovi. Vzkliki: Živel Tito!)

Predsedujoči: Ali želi kdo govoriti v zvezi s tem predlogom? (Burno ploskanje. Vzkliki: Sprejmemo!)

Moše Pijade: Prosim za besedo.

Predsedujoči: Besedo ima Moša Pijade.

Moša Pijade: Tovariši in tovarišice, kakor večina med vami ve, sem bil že davno za to, da v naši narodnoosvobodilni vojski uvedemo naziv, čin maršala, in da ga v znak vojaškega in narodnega priznanja podelimo njenemu tvorcu, organizatorju in njenemu vrhovnemu komandantu. Ker pa ta predlog tedaj ni bil sprejet, sem srečen, da ga je danes AVNOJ, kot vrhovno zakonodajno in predstavniško telo narodov Jugoslavije sprejel enoglasno, z aklamacijo in z nepopisnim navdušenjem.

V zvezi s predlogom tovariša Vidmarja, dovolite, da vam predlagam, da AVNOJ takoj sprejme odlok (bere):

6

Predlog odloka

o uvedbi naziva maršala Jugoslavije

v narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije

Da se poudarijo posebne sposobnosti v vojaškem vodstvu in da se nagradijo posebne zasluge v vodstvu Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije in njenih operacij

odloča

Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije na svojem drugem zasedanju dne 29. novembra na predlog slovenske delegacije:

1. V Narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije se uvaja naziv „MARŠAL JUGOSLAVIJE“.

2. Ta naziv podeljuje Predsedstvo Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije.

3. Ta odlok stopi v veljavo takoj.

(Burno in dolgotrajno ploskanje. Vzkliki: Živel naš maršal! Živela narodnoosvobodilna vojska! Ploskanje.)

Predsedujoči: Ali sprejmemo ta predlog? (Vzkliki: Sprejmemo! Burno ploskanje.) Ali je kdo proti? (Nihče). Izjavljam, da je predlog tovariša Pijadeja z aklamacijo sprejet.

(Nadaljevanje prihodnjič)

POGOVOR Z DIREKTORJEM TOZD MAGNETI MIRKOM ČOKANOM

»Dobro delo nagraditi — nedelo kaznovati«

»Direktor v neki tovarni po mojem mnenju ne sme biti alfa in omega vsega in vseh odločitev, pač pa morajo to delo in te odločitve sloneti na strokovnem kolegiju, pri čemer seveda vsak član kolegija odgovarja za svoje področje dela. Prepričan sem, in za takšno pot sem se odločil v Magnetih, da sta pravilna organizacija in ustrezna delitev dela ob jasno opredeljenem vodenju osnova za uspešno poslovanje nekega kolektiva«.

Mirko Čokan.

To misel je izrekel Mirko Čokan, dolgoletni vodja splošnega kadrovskega področja v delovni organizaciji IEŽE, ki pa je pred dobrima dvema mesecema presedlal v proizvodnjo, ko so ga izvolili za direktorja temeljne organizacije Magneti. Na tem položaju je zamenjal Alojza Severja, ki je zdaj njegov pomočnik, obenem pa odgovoren predvsem za tehnično proizvodno problematiko.

Takoj moramo priznati, da se je nam, novinarjem pri glasilu Iskra, Mirko Čokan izredno priljubil ob — tragičnem dogodku, smrti našega prijatelja in sodelavca, novinarja Frenka Kotarja. Mirko Čokan se je takrat tudi v naših očeh, ki ga nismo poznali najbolje, izkazal za — človeka. Prav zato smo prepričani, da bo s svojo toplino in doslednostjo ter neumorno življenjsko energijo, kot priden delavec in nekdanji športnik izredno uspel tudi v novem okolju, med 100-članskim kolektivom delavk in delavcev v Magnetih.

»V Magnete sem pravzaprav prišel že z jasnimi cilji, kaj bi morali doseči v prihodnje. Seveda je najpomembneje to, da po zaključeni investiciji, končana je bila lani, iztisnemo zdaj iz strojev kar največ. To nam letos v Magnetih kar dobro uspeva in lahko rečem, da smo že prestopili neko mejo med večjo proizvodno delavnico in tovarno. Zdaj bo treba vnesti med ljudi tudi proizvodni način mišljenja: ne mislim besedičiti tja v en dan, toda v Magnetih se bo moralo spremeniti predvsem to, da bo za vsako delo, za vsako področje, nekdo odgovoren, ne pa slučajno tisti, »ki ima čas«.

Prihod Mirka Čokana in njegovo izredno tesno sodelovanje z vsemi člani strokovnega kolegija je v teh nekaj manj kot treh mesecih že dalo nekaj rezultatov: »Začeli smo z izvajanjem določenih ukrepov: poostrujemo tehnološko in delovno disciplino, prerazporejamo delovni čas in podobno. Prepričan sem, da v naši hiši ne bi smelo biti problemov, če bomo morali zaradi velikih naročil ali pa ozkih grl delati ob sobotah ali nedeljah. Tudi ob nujnih primerih, kot je npr. okvara agregatov ne bi smelo biti pomislekov do nočnega dela«, poudarja naš sogovornik.

Novosti kot novosti, pa čeprav ne gre za kake korenite spremembe. Daleč od tega, saj so v Magnetih delali dobro tudi doslej, res pa je, da ima pač vsak posameznik svoje mnenje in stališče. In prav je tako. In kako te novosti sprejemajo delavci v Magnetih, smo povprašali Mirka Čokana?

»Opažam, da so se v zadnjem času začeli moji sodelavci torej vsi delavci v Magnetih bolj zanimati za operativni mesečni plan. Od realizacije tega plana, od tega, kako delamo, je odvisen naš osebni dohodek. Moj moto je: dobro delo je treba stimulirati, nedelo pa kaznovati. K nedelu sodi tudi nedisciplina in prav pred dnevi smo končali nekaj disciplinskih postopkov ter izrekli precej visoke denarne kazni«.

Kako pa samoupravni in družbeno-politični organi sprejemajo novosti?

»Zlasti me razveseljuje to, da oboji podpirajo ukrepe, ki jih sprejemamo ob določanju operativnega mesečnega načrta. Ukrepom dajejo vso podporo, kljub temu, da smo morda z njimi presekali dosedanje ustaljeno ravnanje. Tudi sami vidijo, da z nekoliko drugačnim načinom dela dosegamo večje korake pri izboljševanju poslovnih rezultatov«.

Iskrina tovarna magnetov je edini proizvajalec teh izdelkov v Jugoslaviji. Kot smo že omenili, so investicijo zaključili v začetku lanskega leta. Že lani se jim je proizvodnja povečala za več kot 100%, letos bo to povečanje v primerjavi z lanskim doseglo 60%, za prihodnje leto pa načrtujejo rast še za nadaljnjo četrtino. Investicija, v proizvodnem smislu, bo v prihodnjem letu torej že dala skorajda »maksimum od sebe.«

Ob tem pa je treba takoj dodati, da v Magnetih že zdaj ne morejo ustreči vsem kupcem, kajti povpraševanje na jugoslovanskem tržišču je iz dneva v dan večje, Magneti sami pa bi tudi radi izvažali, saj so vezani na uvoz, ko morajo v tujini kupovati velik del surovin. Izkazalo se je torej, da investicija ni bila dolgoročno usmerjena in da so z novimi stroji skorajda le zamenjali stare in iztrošene, da so računali na določeno povečanje proizvodnje, nikakor pa niso mogli že takrat predvidevati, da bodo že v letu 1982 ali pa 1983 tako ostre uvozne omejitve in da se bodo morali jugoslovanski kupci magnetov usmeriti na njih kot edinega proizvajalca. Tudi o tem, investicijskem vprašanju je nanesla beseda z Mirkom Čokanom.

»Magneti so leta 1976 načrtovali mnogo večje vlaganje, mnogo večjo razširitev proizvodnje. Toda na koncu so jim investicijo oklestili, tako, da so lahko kupili le nekaj novih strojev ter zgradili nove prostore. Količinsko oziroma utežno smo zdaj sposobni delati trikrat več magnetov, kot prej, zaradi uvoznih omejitev, pa se je spremenil zahtevani asortiman in od tod tudi ozka grla, kot na primer v termični obdelavi magnetov, njihovem brušenju in tako dalje. V Magnetih ne skrivamo, da smo se pri načrtovani in že izpeljani investiciji zmotili, kajti nismo pričakovali, da se bodo kupci tako usmerili na domače tržišče in da bodo njihove zahteve po višji stopnji obdelave magnetov tako neizprosne.«

Torej spet nova investicija?

»Ne vem, če bi imenoval to nova investicija. V Magnetih se bomo trudili, da bi ozka grla sproti odstranjevali, seveda pa bo treba misliti tudi na zamenjavo, oziroma nakup novih agregatov z večjimi zmogljivostmi. Vsekakor mora biti nakup brusilnega stroja za fino brušenje magnetov prva večja naložba, ki pa je sami ne bomo mogli uresničiti.«

Lado Drobež

Devetmesečno poslovanje DO Zmaj

Pred kratkim smo na zborih delavcev obravnavali rezultate poslovanja v prvih devetih mesecih in ugotovili, da smo obdobje kljub vsem težavam, s katerimi se soočamo, zadovoljivo zaključili. Pri tem beležimo ugodne rezultate na področju rasti proizvodnje, produktivnosti dela, povečanje domače prodaje in konvertibilnega izvoza. Manj smo lahko zadovoljni z oskrbo z materialom, visoko rastjo nabavnih cen ob hkrati močnem zaostajanju rasti prodajnih cen, katerih posledica je majhen ostanek za akumulacijo.

V proizvodnji obeh temeljnih organizacij smo dosegli v primerjavi s preteklim letom zelo dobre rezultate. Povečanje znaša v TOZD Baterije 15% in v TOZD Specialne baterije 13%. Pri tem je bilo izdelanih 34 milijonov baterij in 500 tisoč svetilk. Ob upoštevanju povečanja števila zaposlenih smo tako dosegli cca 10% povečanje produktivnosti dela, kar pomeni zelo dober rezultat. Na to je vplivala dobra oskrba z naročili za izvoz baterij ter relativno manjši materialni zastoji.

Prodaja na domačem trgu je potekala nad vsemi pričakovanji. Kljub temu, da smo planirali samo 2%, rast, znaša povečanje prodaje baterij kar 7% in svetilk celo 11%. Na domačem trgu smo prodali 27 milijonov baterij in 500 tisoč svetilk. Vzroki za povečano prodajo so predvsem v električnih redukcijah v drugih republikah. Visoka prodaja nam je delno nadomestila izpad dohodka pri razkoraku nabavnih in prodajnih cen in tako odločilno prispevala k doseženemu dohodku.

Izvolili smo 6, 8 milijonov kosov baterij in za to iztržili 1.139.000 tisoč dolarjev. Največji premiki so doseženi na področju konvertibilne prodaje, kamor smo izvozili za 1.022.000 dolarjev izdelkov, ali 63% več kot preteklo leto. Zaradi pomanjkanja razpoložljivih količin je se je pri tem klirinški izvoz zmanjšal na četrtino višine preteklega leta.

Uvozili smo za 833.000 dolarjev reprodukcijskega materiala s konvertibilnega trga in za 299.000 dolarjev s klirinškega trga. Pri uvozu se srečujemo s problemom oskrbe z devizami, saj nam delež deviz, s katerimi lahko razpolagamo iz lastnega izvoza ne pokriva potreb. Posledica tega so kritično nizke zaloge teh materialov in občasni zastoji.

Celotni prihodek v obdobju januar-september znaša 627 milijonov din, kar je skoraj 40% več kot v istem obdobju lani. Dohodka smo ustvarili za 224 milijonov din, ali 31% več, čisti dohodek je za 24%, izplačani osebni dohodki pa so višji za 31%. Dosežena akumulacija znaša 15 milijonov din in je 10% nižja kot preteklo leto.

Darinetu Grgoviču v slovo

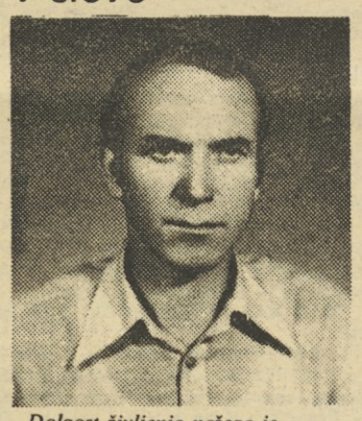

Dolgost življenja našega je kratka.
Kaj znancev je zasula že lopata!
Odprta noč in dan so groba vrata;
al dneva ne pove nobena pratka.

Ne najdemo besed, s katerimi bi oblažili pretresljivo resnico, ki je kot nož zarezala rano družini, sorodnikom in vsem nam, ki smo te imeli radi. Ne da se opisati trenutka žalosti, ob spoznanju, da je ugasnilo tvoje mlado življenje, ki je bilo še polno upov in načrtov. Ne moremo verjeti, toda naša tišina pove, da je res. Izguba tebe je boleče odjeknila v kolektivu, kateremu si se predajal še v času svoje bolezni. Zahrbtna gostja je potuhnjeno in hitro napredovala, zato si se moral, čeprav nerad umakniti iz naše delovne sredine.

V mislih podoživljamo našo skupno pot skozi tvoje življenje.

V šentjernejski Iskri si se zaposlil pred dobrimi dvajsetimi leti. Optimizem, ki si ga izžareval vsak trenutek, je zadosten dokaz vrednosti tvojega obstoja. Tvoji prijatelji in sodelavci te poznamo kot vestnega, delavnega in dobrega tovariša. Pripadal si vrsti skromnih, dobrovoljnih ljudi. Mnogo dobrih del si naredil za posameznike in za kolektiv. Delal si v raznih samoupravnih organih, kot dolgoletni športni referent si pa veliko doprinesel k razvoju športne dejavnosti v kolektivu, kot v samem Šentjerneju.

Zdaj, ko te ni več, se je odprlo vprašanje, kaj smo pa mi storili zate? Gotovo ne dosti, ker od nas nisi ničesar pričakoval, ti si se znal le razdajati, nase pa si pozabljal.

Prisrčna ti hvala za vse! Naj ti šentjernejsko polje, ki te je vzelo v svoje naročje, nakloni miren zadnji sen.

Vsem domačim pa v imenu TOZD UPORI iskreno sožalje.

Sodelavci
TOZD UPORI Šentjernej.

Vabilo upokojencem

Vabimo vse naše upokojene bivše sodelavce, da se udeležijo svojega tradicionalnega novoletnega srečanja v soboto, 10. decembra 1983 in sicer: upokojenci Iskre Kibernetike ob 9., Telematike in Električnih orodij pa ob 14.

Vabljeni

Kako so v devetih mesecih poslovali v DO ERO

Za nami je deset mesecev leta in zdaj lahko ocenimo, kako smo poslovali v treh trimesečjih, saj je mesec oktober mesec, v katerem se izdeluje in ugotavlja poslovni rezultat, bilanca uspeha za to obdobje. Kako lahko v uvodu ocenimo razmere za poslovanje v tem obdobju?

Vse to obdobje je bilo izredno težavno in ocenjujemo, da bodo take težave ostale tudi v zadnjem četrtletju. Osnovne značilnosti, oz. dogodki v širšem gospodarstvu, ki so nastajali v tem obdobju pa so bili:

1. težave v devizno plačilni bilanci Jugoslavije, ki pa so se delno omilile z odobritvami dodatnih kreditov s strani gospodarstva in bank najrazvitejših držav.

2. te težave so povzročile motnje v preskrbi z uvoženimi reprodukcijskimi materiali;

3. slabšala se je tudi preskrba s surovinami in materiali na domačem trgu,

4. kljub, do polletja veljavnemu odloku o zamrznitvi cen so cene na domačem trgu rasle prek resolucijskih okvirov, po ukinitvi tega odloka pa so dejansko prekipele tako, da je inflacija v septembru znašala že okrog 43% in se ob koncu leta obeta okrog 50%,

5. industrijska proizvodnja je ob tem dosegla minimalno rast, v nekaterih republikah pa je ta celo nižja od lanske,

6. faktor razpolaganja z deviznim prilivom se je ustalil na 47%,

7. poleg devizne likvidnosti izredno pereča tudi dinarska likvidnost zaradi medsebojne prezadolženo ti gospodarstva,

8. pomanjkanje denarja in visoka inflacija sta le-temu dvignila ceno v obliki obresti, ki so se povišale in trenutno pristale na 30%.

Vsi ti pogoji gospodarjenja pa so, eni bolj, eni manj vplivali tudi na poslovanje naše delovne organizacije, ki predstavlja le delček v mozaiku celotnega gospodarstva.

Proizvodnjo smo uspeli preskrbeti z repromateriali iz uvoza, kjer je pomemben kanal predstavljala kooperacija s Perlesom, več težav je celo povzročala nabava z domačega trga (bakrena žica, pločevina). Tako je kumulativni indeks izdelanih strojev v primerjavi z dinamičnim planom ob koncu devetega meseca znašal že 97,8 (201.408 kosov), kar je bolje od polletnega rezultata in nam daje upanje, da se bomo do konca leta celotnemu planu močno približali. Vrednostno pa smo plan domače proizvodnje celo presegli in to na račun presežene realizacije rezervnih delov (izdelanih kosov za 229.022 tisoč dinarjev). Eksterna proizvodnja po kooperacijah je bila realizirana z indeksom 154.

Dinamični plan proizvodnje za izvoz smo realizirali v vrednosti 5.743.545 $, ali 95 5, oz. 70 % celotnega plana. Od tega pa je bil dejansko realiziran izvoz glede na izvozne carinske dokumente v višini 4.441.637%.

Realizacija naše proizvodnje na domačem in tujem trgu nam je prinesla 1.579.000 tisoč din prihodka, kar je 38,4% več kot v lanskem istem obdobju.

Pri tem so porabljena sredstva narasla hitreje, to je za 39,1% in smo realizirali dohodek v vrednosti 302.387 tisoč dinarjev, kar je za 35,7% več kot v istem lanskem obdobju, Taka razmerja v rasteh celotnega prihodka in dohodka kažejo na očitno hitrejšo rast cen na nabavnem trgu v primerjavi s cenami naših izdelkov, ki so vseh devet mesecev ostale na nivoju lanskega leta. Povišanje smo dobili odobreno šele 26. septembra in to za 18,5%.

Še manjšo rast beležimo pri kategoriji čistega dohodka, ki so ga zmanjšale med ostalimi obveznostmi splošne in skupne porabe predvsem obresti za katere smo morali plačati kar 66.084 tisoč dinarjev, oziroma 78 % več. Glede na skromno rast čistega dohodka smo ob rasti mase sredstev za osebne dohodke za 35.4% v sklade lahko namenili le 45.771 tisoč din, kar je na nivoju lanskih devetih mesecev in ob inflacijski stopnji pomeni realno nižji rezultat. Padec akumulativnosti v primerjavi z lanskimi devetimi meseci pa nam kažejo tudi kazalci uspeha.

Poglejmo še kadrovske podatke in s kakšno intenzivnostjo smo delali v proizvodnji in kako smo bili nagrajeni.

Konec meseca septembra, je bilo v naši DO zaposlenih 622 delavcev od tega 355 moških in 267 žensk. V tem obdobju se je na novo zaposlilo 72 delavcev, izstopilo pa 31, tako da je povprečno število zaposlenih znašalo 600 delavcev.

Norme smo presegali po refa 71,16% in po WF sistemu za 8.89 % v lanskem istem obdobju pa za 70,52% oz. 8.13%.

Delali smo preko polnega delovnega časa in skupaj opravili 27.254 nadur, kar predstavlja 77,9% planiranega števila za leto 1983.

Delno se je izboljšala tudi izrabljenost delovnega časa, saj se je delež opravljenih ur v vseh razpoložljivih urah v rednem delovnem času izboljšal za 0,4 strukturne točke in znaša 73,3%.

Povprečni osebni dohodek je v vseh devetih mesecih znašal 19.124.53 din, kar je za 17,7% nad lanskoletnim celotnim povprečjem. Obračunsko osnovo smo dvigovali postopno in to junija meseca 10% za delavce v proizvodnji in 7% za delavce v režiji, ter meseca septembra 10% po vseh vrstah dela.

Faktor stimulacije pa se je gibal glede na izpolnjevanje proizvodnih obveznosti takole: štiri mesece 5%, naslednje štiri mesece 6,5% in septembra 5%.

V devetih mesecih smo se držali tudi družbenih dogovorov in to tako dogovora o porabi določenih vrst stroškov, (reprezentanca, dnevnice, nadomestila za prevoze), ki so se povečali za 24,8%, to je manj kot je narastel celotni prihodek in dogovora o razporejanju osebnih dohodkov. Moramo pa omeniti, da smo pri izračunu dovoljene rasti osebnih dohodkov, celotni dohodek in dohodek povečali za 28.524 tisoč din in to za neplačane izvozne premije, ki bi nasm glede na realizirani izvoz pripadale, vendar s strani države niso bile poravnane.

Boris Kerstein
Igor Poljšak

V torek, 15. t.m. se je od sodelavcev v TOZD Avtomatske in varilne naprave, delovne organizacije Avtomatika, poslovila Vera Šeme. V TOZD AVN je prišla v mesecu marcu 1961. leta in je vse do upokojitve opravljala dela knjigovodje v računovodskem sektorju. V lanskem letu je prejela tudi priznanje, jubilejno nagrado za 30. let skupne delovne dobe v SOZD Iskra. Poleg vestnega opravljanja nalog, se je aktivno vključevala tudi v delovanje družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov temeljne organizacije.

Proslavili so jubilante dela

V petek, 18. novembra so se delavci vseh treh delovnih organizacij kranjske Iskre zbrali v delavski restavraciji Iskre Telematike na Laborah, kjer so proslavili 29. november – dan republike, 40-letnico Avnoja in 37-letnico Iskre. Svojim sodelavcem, jubilantom 20-, 25- in 30-letnega dela so podelili jubilejne značke in plakete.

Prireditev se je začela z državno himno, ki je mogočno privrela iz grl mešanega pevskega zbora „Iskra". Nato je navzoče pozdravil Božo Lampič, predsednik delavskega sveta Iskre Telematike in predal besedo Bojanu Klemenčiču, glavnemu direktorju Iskre Telematike, ki je v imenu vseh treh delovnih organizacij spregovoril jubilantom dela.

Bojan Klemenčič se je na kratko ozrl na preteklih 37 let Iskre, na njeno nenehno rast, osvajanje novih tehnologij in znanja, na razvoj vedro novih programov kranjske Iskre, ki so dali delo in kruh številnim delavcem širom Slovenije. Izdelki Iskre so dase mesto v veliki meri po njeni zaslugi uvršča med vodilna jugoslovanska industrijska mesta. Z zelo iskrenimi besedami se je delavcem Iskre, in še posebej seveda prisotnim jubilantom, zahvalil za njihov dosedanji trud.

Prisotnim delavcem kranjske Iskre je v imenu kolegijskega poslovodnega organa Sestavljene organizacije združenega dela Iskra spregovoril Pavle Gantar. Pridružil se je besedam Bojana Klemenčiča in Ivana Cvara ter poudaril, da je današnja velika Iskra zrasla iz dela vseh delavcev in da so le-ti porok tudi za njen nadaljnji razvoj.

Kulturni program ob dnevu republike

V kulturnem programu sta nastopila mešani pevski zbor Iskre in recitatorska skupina.

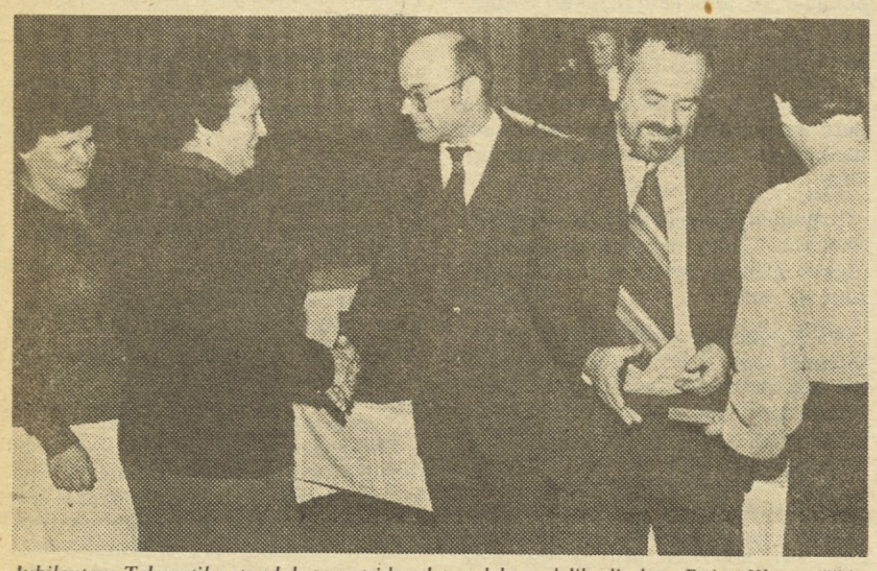

Jubilantom Telematike sta plakete za tridesetletno delo podelila direktor Bojan Klemenčič in predsednik delavskega sveta Rudi Vrabec.

Delavci iz Električnih orodij so prejeli priznanja za svoj delovni jubilej iz rok predsednka delavskega sveta Staneta Stareta in glavnega direktorja Jožeta Zaletela.

nes prisotni na vseh kontinentih, Iskrino zvezdo pa lahko srečamo v številnih mestih sveta. Razvoj gre medtem vztrajno naprej v vse kompleksnejšo tehnologijo in programe.

Reorganizacija v letu 1982 je še bolj sprostila ustvarjalne potenciale v vseh treh novih delovnih kolektivih. Ohranjene pa so čvrste vezi, ki povezujejo delavce kranjske Iskre. Prihodnost bo temeljila na dosedanji tradiciji in novem znanju in ustvarjalnosti. Vsi trije kolektivi imamo ambiciozne načrte, katerih realizacija bo v veliki meri odvisna od novega znanja. Tako na primer v Telematiki ocenjujemo, da bo moralo biti leta 2000 med zaposlenimi kar 40 % strokovnjakov z višjo in visoko izobrazbo. Podobno je tudi v Kibernetiki in Električnih orodjih. Vse tri delovne organizacije bodo vložile svoja sredstva v izgradnjo novega izobraževalnega centra, ki se začenja te dni. V tem centru se bodo otroci Iskrašev in ostalih občanov lahko izobraževali v sodobnih pogojih.

„Smo v težavnem obdobju, ko se cela Jugoslavija srečuje s problemi, kako vrniti dolgove za že porabljene kredite, kako zagotoviti nemoteno proizvodnjo in pri tem ne povečati razkoraka z ostalim svetom," je dejal Bojan Klemenčič. „Gre za resnično težke naloge, toda Iskraši smelo načrtujemo prihodnost. Uresničitev naših vizij temelji na pridnih rokah vseh delavcev, veliki tradiciji, nenehnem osvajanju novega znanja in na čvrsti samoupravni povezanosti Iskre."

Jubilante Iskre je v znamenju praznovanja dneva republike nagovoril Ivan Cvar, predsednik skupščine občine Kranj. Poudaril je prispevek Iskre k razvoju Kranja, saj in Iskrinem jubileju so pripravili naši sodelavci, Iskraši, ki so povezani v mešani pevski zbor in recitatorsko skupino. V kombinaciji recitirane besede in petja so orisali jugoslovansko pot, vse od prebujenja družbene in revolucionarne zavesti prek narodnoosvobodilne borbe, 2. zasedanja Avnoja v Jajcu, zmage in graditve porušene domovine do današnjih dni, ki po obdobju sproščenega razvoja spet zahtevajo zresnjenost ter ustvarjalen in delaven pristop k reševanju nakopičenih problemov. Pevski zbor – tokrat ga je vodila korepetitorka Anica Pajkič – in recitatorji so svojo zamisel uspešno izvedli, kar ni nenavadno, saj so se v preteklih letih nastopanja dovolj prekalili. Res pa je tudi, da se njihova ustvarjalnost v novejšem obdobju nekoliko odmika od ušes preprostejših poslušalcev, kar je verjetno nuja razvoja.

Prireditev se je zaključila ob tovariškem srečanju, na katerem so se delavci Telematike, Kibernetike in Električnih orodij lahko pogovorili v sproščenem vzdušju, zraven pa seveda tudi zaplesali ob vižah Krvavškega kvinteta.

JUBILANTI 20-LETNEGA DELA V ISKRI TELEMATIKI

TOZD ATC in ZTS: Marija Balanč, Zdenka Bešter, Cecilija Bitenc, Ivanka Bulič, Vida Frelih, Marija Hočevar, Elizabeta Hudoklin, Angela Jurčič, Cecilija Kalan, Dragica Kalan, Jožefa Košir, Sonja Košir, Marta Križaj, Angela Lunar, Draga Maren, Anica Mohorič. Vera Naglič, Francka Peterlin, Marjan Planinc, Terezija Pogačnik, Stanko Polanič, Marija Poljanec, Vida Požar, Jožica Sokalič, Ivanka Šarabon, Marija

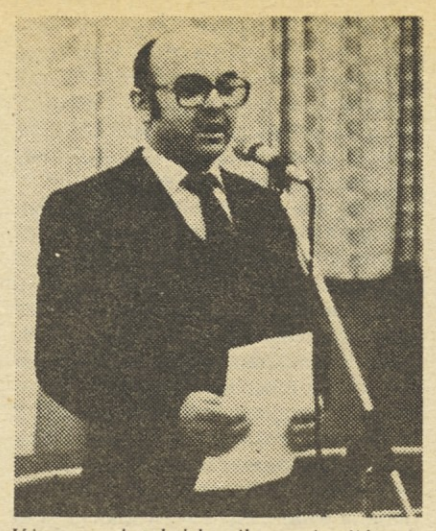

V imenu vseh treh delovnih organizacij kranjske Iskre je jubilantom spregovoril glavni direktor Telematike Bojan Klemenčič.

Šilar, Miha Šmid, Frančiška Štirn, Pavka Tičar, Roza Tičar;

DSSS: Darinka Erzetič, Ivo Jerončič, Valentin Kokalj, Vincenc Gaber, Frančiška Gramc, Janez Rekar, Franc Udovič, Miha Unk, Ivan Vilfan, Vincenc Žibert;

DS KOMERCIALA: Breda Cankar, Miroslav Čemažar, Milena Hudej, Valentin Hvala, Ana Kolar, Ivana Wamberger;

TOZD ELEMENTI: Marija Balantič, Ivanka Bele, Marija Bogovič, Zlata Brauc,

Ivan Cvar predsednik skupščine občine Kranj je orisal prispevek Iskre k razvoju občine in se jubilantom zahvalil za dosedanje požrtvovalno delo.

Irena Delavec, Angelca Kovačič, Frančiška Kristanc, Ana Križaj, Jožefa Pavlič, Marija Pleša, Franc Plevček, Anica Režek, Hema Rupar, Ivanka Stanišljevič, Jože Šolar, Marinka Tabar, Matilda Vovk, Marija Zveršen, Valentina Žibert;

TOZD MKD: Nikola Bulič, Marjan Humsky, Karol Kejžar, Marija Kremsar, Ivan Križ, Valentin Lapajne, Miroslav Mihelič, Marija Mikec, Alojzija Stenta, Magda Velikonja, Marinka Zaplotnik, Andrej Zorman;

V imenu sozda Iskra je jubilante nagovoril član kolegijskega poslovodnega organa Pavle Gantar.

TOZD MSO: Franc Darovec, Jože Fendre, Angela Glinšek, Dragoljub Ilič, Franc Klun, Nester Kostovski, Angela Kralj, Ivana Kralj, Živan Nenadovič, Branislav Petrovič, Vincenc Plavčak, Alojz Pšaker, Zvonimir Sirk, Peter Ščepanovič;

TOZD PTN: Anton Pene;

TOZD RR: Tomaž Gašperšič, Janez Peternelj, Slavka Rakovec;

TOZD TERMINALI: Franc Ambrož,

Predsednik delavskega sveta Iskre Kibernetike Božo Lampič in njen glavni direktor Peter Kobal sta podelila priznanja delavcem

Jubilanti kranjske Iskre na prireditvi.

Na koncu so jubilanti tudi zaplesali.

Marija Bogataj, Stanka Borovnica, Zofija Bregar, Metka Brenčič, Emilija Bukovnik, Helena Grašič, Angela Grzetič, Ana Hacin, Vinko Hočevar, Anica Kovač, Heda Milec, Anton Petek, Stane Planinšek, Marija Pogačnik, Peter Šifrer, Oga Uršič;

TOZD TIV: Alojzija Bauer, Jožica Jensterle, Lidija Merše, Rudolf Volčič;

JUBILANTI 25-LETNEGA DELA V ISKRI TELEMATIKI

TOZD ATC in ZTS: Slavka Bratina, Frančiška Čebašek, Brigita Eržen, Stane Florjančič, Marija Jaklin, Cecilija Jerše, Francka Klavžar, Magda Križnar, Ivanka Maček, Ana Mrgole, Frančiška Trilar, Angela Valter, Antonija Žanko, Ana Žibert;

DSSS: Frančiška Jekovec, Breda Anderle, Stane Mihalič;

DS KOMERCIALA: Olga Bizjak, Peter Gregorc, Francka Komovc, Jurij Mrak;

TOZD ELEMENTI: Ivanka Jekovec, Julijana Jerman, Amalija Mezek, Marija Roblek, Ivana Rogelj, Ivanka Štefe, Milena Tratnik, Amalija Turk, Mihaela Zupančič;

TOZD MKD: Kristina Drinovec, Ivana Grajšek, Rajko Jereb, Alojzij Jerše, Karol Krivec, Andrej Šavs, Viktorija Šilar, Franc Toporiš, Miha Vidmar, Pavla Vreček;

TOZD MSO: Srečko Berčič, Pavla Maroša;

TOZD RR: Sonja Berložnik, Ana Grilc;

TOZD TERMINALI: Alojzija Bogataj, Valerija Josevski, Katarina Kepic, Petra Kokalj, Frančiška Kvas, Marija Luskovec, Stanislava Osojnik, Ana Štirn, Alojz Vene, Natalija Žaler;

TOZD TIV: Stanislav Debeljak, Magdalena Globočnik, Marija Gotz, Anton Kern;

JUBILANTI 30-LETNEGA DELA V ISKRI TELEMATIKI

TOZD ATC in ZTS: Karolina Čeh, Jožefa Jenko, Marija Kljun, Zofija Knapič, Marija Leben, Mihaela Ličen, Albin Ločniškar, Franc Mohorčič, Ignacij Murko, Marija Sušnik, Marija Tomaševič, Jakob Trškan, Ivanka Vrhovnik;

DSSS: Stane Mihalič, Franc Mokorel, Nada Toporš;

DS KOMERCIALA: Frančiška Ristič, Dragica Vidic;

TOZD ELEMENTI: Ciril Avbelj, Marija Česen, Pavla Dolžan, Frančiška Hafner, Francka Hočevar, Lovrenc Kuster, Gabrijela Markelj, Vikica Mirt, Ivanka Mrak, Sabina Novak, Kati Petek, Justi Rojc, Antonija Špitalar, Vida Vidic, Ivanka Bizjak, Jože Erlah, Roman Ilijaš, Alojz Lampe, Marjan Poljanec, Franc Razpet, Marija Vidic, Stanislava Zupan;

TOZD MKD: Marjan Dagarin, Marjan Ferenčak, Ivan Ječnik, Florjan Krt, Ljudmila Poredoš, Ivan Potočnik, Anton Zavrl, Jože Zevnik, Vladimir Žmitek;

TOZD MSO: Jože Dolinar, Milan Jelovčan, Srečko Torkar, Savo Zubič;

JUBILANTI 20-LETNEGA DELA V DO ISKRA ELEKTRIČNA ORODJA:

Katarina Cvek, Štefka Drol, Frančiška Hlebčar, Viktor Homan, Marija Ivanšek, Martin Janc, Ema Kerec, Valentina Kern, Janez Lebar, Truda Leskovec, Zofka Marušič, Jože Meglič, Silva Mesec, Andrej Pirc, Ana Plesničar, Rozalija Rakovec, Marija Repovž, Franc Stanovnik, Janez Štilec , Stanislav Vojsk, Marta Završek;

JUBILANTI 25–LETNEGA DELA V DO ISKRA ELEKTRIČNA ORODJA:

Jože Antolič, Marija Ažman, Dako Bulič, Pavla Gorenc, Marija Koželj, Miroslav Meden, Frančiška Osterman, Stanislav Stare, Alojz Tabor, Anton Weiseisen, Martin Weiseisen;

JUBILANTI 30–LETNEGA DELA V DO ISKRA ELEKTRIČNA ORODJA:

Stevka Huskič, Janez Jagodic, Jože Jekovec, Kristina Kuštrin, Marjan Slatnar, Anka Sušnik, Vida Šarabon, Francka Virčič, Ludvik Vrhovnik.

JUBILANTI 20-LETNEGA DELA V ISKRI KIBERNETIKI

TOZD ŠTEVCI

Bogataj Ivanka, Božič Berta, Čadež Marija, Dolenec Alojzija, Drešar Marija, Emeršič Štefka, Ferjan Marija, Flajs Marjan, Jagodic Tončka, Klemenčič Janez, Križaj Angela, Kržišnik Jožica, Markun Marija, Miklavčič Monika, Mugerli Jana, Nograšek Helena, Pevec Doroteja, Perč Stane, Perhoč Irena, Pikec Roman, Požeg Anica, Prelesnik Ana, Salmič Gabrijela, Šink Jožica, Šlebir Ana, Špitalar Stane, Štancar Marjan, Vojsk Magdalena, Zadnikar Anton, Zor Marija;

TOZD MEHANIZMI

Krvina Marinka, Kunšič Slavica, Miljavec Bogdan, Pesjak Julijana, Pogačnik Vera;

TOZD STIKALA

Belak Frančiška, Čenčič Pavla, Debelak Alojz, Jurančič Ana, Novak Marija, Oman Anton, Oman Frančiška, Petkovič Viktorija, Pristov Anton, Vidic Ljudmila, Zor Franc, Zwoelf Marija;

TOZD ORODJARNA

Bavec Milan, Eržen Janez, Grandovec Jerica, Oman Peter, Polutnik Marija, Potočnik Jožef, Škarabot Karlo, Škerjanc Martin;

TOZD MERILNE NAPRAVE

Čimžar Stane, Dolšak Ivan, Torkar Franc Bogomir;

TOZD VZDRŽEVANJE

Jarc Andrej, Jenko Peter, Ješe Anton, Kalan Franc, Mubi Marija, Plestenjak Blaž;

TOZD TSD

Bernik Marija, Čarman Majda, Dežman Franc, Gende Viktor, Hafner Marjan, Kalan Marija, Kepic Jože, Ovin Marjan, Polajnar Franc, Resnik Frančiška, Rozman Alojz, Rozman Marija, Selšek Jože, Videmšek Kati, Vilfan Marija;

TOZD RTC

Erman Marija, Kern Miha, Zorman Vinko;

DS KOMERCIALA

Erzin Marija, Kokalj Vincencij, Sušnik Jana, Weber Milena, Matanovič Tomo;

DS ATS

Kobal Peter, Dornik Gvido;

DELAVSKA RESTAVRACIJA

Aberšek Marija, Kikelj Marija, Oblak Anica, Otoničar Martina;

JUBILANTI 20-LETNEGA DELA V ISKRI KIBERNETIKI

TOZD VEGA

Ambrožič Vera, Asanaj Sadika, Cotman Pavla, Dolinšek Marija, Gregorka Marija, Grm Angela, Klun Filip, Kordiš Ana, Lustek Jožef, Mihelčič Ivan, Mustavar Franc, Osredkar Marija, Potokar Marija, Povše Janez, Roca Zorka, Šolar Ivanka, Vidmar Marija, Vovk Bogomir;

TOZD INSTRUMENTI

Blatnik Marta, Bohinc Leon, Lešnik Anton, Markelj Francka, Meglič Pavla, Mokorel Andrej, Pavlič Marjan, Potočnik Nevenka, Ropač Andrej, Šolar Anton, Vidic Albina, Zaplotnik Edvard;

JUBILANTI 25-LETNEGA DELA V ISKRI KIBERNETIKI

TOZD ŠTEVCI

Božič Anica, Cimerman Ivan, Fojkar Ivana, Francelj Nežka, Gantar Jožefa, Gasser Ferdinand, Gorenjc Veronika, Jakšič Antonija, Jerkič Ivanka, Kalčič Marija, Kočevar Martin, Kovačič Jožica, Mavrič Nikolaj, Prosenjak Ivana, Ramšak Francka, Ribič

(Nadaljevanje na 7. strani)

Prodaja, nabava in servisiranje letos

V prvih letošnjih 9. mesecih je Iskra Commerce dosegla za dobre 21,3 milijarde dinarjev prodaje in storitev. S tem je letni plan uresničila 61-odstotno, rezultate iz prvih treh četrtletij lani pa presegla za 15 %.

Temeljna organizacija Prodaja je prodala in kupila za potrebe Iskrinih tovarn za 7,1 milijardo dinarjev blaga, kar je za 35% več, kot v enakem obdobju lani, letni načrt pa je dosegla 79-odstotno. V servisni dejavnosti so opravili za dobrih 809 milijonov dinarjev storitev in prodali rezervnih delov, kar je za 44% več, kot v primerjalnem obdobju, letni plan pa so dosegli 80-odstotno. V Zunanjetrgovinski dejavnosti so za potrebe Iskrine proizvodnje delali takole: izvozili so za več kot 134 milijonov dolarjev, kar je precej pod načrtovanim, kljub temu pa za 12 % bolje, kot v prvih devetih mesecih lani , uvozili pa so za približno 73 milijonov, kar je celo za 7 odstotkov manj, kot v primerjalnem obdobju, letni plan pa so dosegli 51-odstotno. V zastopniški dejavnosti so imeli za več kot 63 milijonov dinarjev prometa. To je za dobro tretjino več kot lani v prvih treh četrtletjih, letošnji plan pa so realizirali 79-odstotno. V TOZD Marketing je znašala realizacija nekaj manj kot 147 milijonov dinarjev, kar je za 23% več kot lani, letni plan pa so izpolnili 76-odstotno.

Poslovanje Iskre Commerce seveda ne moremo ocenjevati ločeno od poslovnih rezultatov Iskrinih proizvodnih tovarn, saj je to tržna organizacija skupnega pomena za vso Iskro. Poslovni rezultati tega kolektiva so torej v najtesnejši povezanosti z uspehi, pa tudi težavami in problemi Iskrine proizvodnje. Po svojih posameznih temeljnih organizacijah je Iskra Commerce v obdobju januar —september poslovala takole:

ZUNANJI TRG

Letošnjo Iskrino izvozno nalogo v višini 247 milijonov dolarjev smo v devetih mesecih dosegli v višini nekaj več kot 134 milijonov dolarjev. To je za skoraj petino manj, kot smo v Iskri predvidevali za to obdobje. Največji izvozni izpad je imela v poslovanju s klirinškim območjem Telematike.

Ugodnejši je bil konvertibilni izvoz, ki je znašal v tem obdobju skoraj 97 milijonov dolarjev. Po posameznih področjih je Iskra Commerce prodajala takole: V Anglijo in ZDA smo izvozili za 32% več, kot v enakem obdobju, v Zvezno republiko Nemčijo, Švico in Skandinavijo za 27% več, v romanske dežele za 32% več, v nekatere dežele tretjega sveta (v Turčijo ter na Srednji in Daljni vzhod) pa celo za 128% več, kot v lanskih prvih treh četrtletjih.

Čeprav so številke za bralce morda nekoliko dolgočasne, pa je le prav, da v tem zbirnem zapisu o Iskrinem izvozu posredujemo tudi podatke o izpolnjevanju letošnjega izvoznega načrta po posameznih proizvodnih delovnih organizacijah. Široka potrošnja je dosegla 83% plana, Zmaj 67% IEZE 66%, Kibernetika 60%, Avtoelektrika in Elektrooptika 57%, Avtomatika 51%, Delta 52%, ISEZ 45%, Mikroelektronika 19 in Telematika 35%.

V uvodu smo že zapisali, da je Iskra Commerce kupila v tujini za potrebe Iskrinih tovarn za nekaj manj kot 73 milijonov dolarjev reprodukcijskih materialov in opreme.

Verjetno ni treba ponavljati, da se uvozni pogoji tudi letos spreminjajo iz meseca v mesec, nobena novost pa tudi ni, da so se še najbolj poslabšali v tretjem četrtletju. Kljub izrednim prizadevanjem delavcev v uvozni dejavnosti v Iskri Commerce se je preskrbljenost Iskrinih tovarn v zadnjem času poslabšala.

PRODAJA

Ta temeljna organizacija v Iskri Commerce je razdeljena na dve dejavnosti — na maloprodajo in domačo nabavo. Lahko rečemo, da je Iskra na jugoslovanskem tržišču letos zelo dobro prodajala: v devetih mesecih je kumulativni plan prekoračila za 15%, letni plan dosegla 78-odstotno, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa je prodala cenovno za 37% več. Na tako ugodno poslovanje so vplivali predvsem kolikor toliko dobra založenost s konjunkturnim blagom in pa višje cene nekaterih izdelkov. Kljub temu imajo v tej dejavnosti precejšnje probleme pri izterjavah, kar jim povzroča precejšnje likvidnostne težave.

V dejavnosti domače nabave so za potrebe Iskrinih tovarn kupili za dobre 3,5 milijarde dinarjev domačih surovin in polizdelkov. S tem so kumulativni plan prekoračili za dobro desetino, letnemu planu so se približali 80-odstotno, lanskoletno primerjavo pa presegli za tretjino. Ti rezultati so kar ugodni, še posebej, če upoštevamo, kakšne težave imajo pri nakupu repromaterialov.

SERVISNA DEJAVNOST

Značilnosti poslovanja Iskrinih serviserjev v letošnjih prvih devetih mesecih so naslednje: zboljšali so storilnost, znižali so zaloge, primanjkuje jim nekaterih iskanih rezervnih delov, najhuje pa jih bremenijo visoke terjatve, odtod pa tudi slabši finančni rezultat.

Začrtanih nalog v prvih treh četrtletjih niso izpolnili Iskrini servisi v Beogradu, Zaječarju, Kranju, Titogradu in Prekopi.

MARKETING

V devetih mesecih so letni načrt izpolnili 76-odstotno ter za 23% prekoračili rezultate iz enakega obdobja lani. V Marketingu poudarjajo, da je njihovo sodelovanje z Iskrinimi tovarnami iz leta v leto vse boljše z marketinškimi storitvami pa so vse bolj zadovoljni tudi njihovi naročniki, torej Iskrine tovarne.

V tržnem delu dejavnosti te temeljne organizacije so vseh devet mesecev občutili pomanjkanje nekaterih konjunkturnih izdelkov ter desortiranost blagovnih fondov.

ZASTOPANJA

Omenili smo že, da je ta temeljna organizacija dosegla za dobrih 63 dinarjev prometa. S tem je letni načrt uresničila 79%, rezultate iz enakega obdobja lani pa presega za 37%. Gotovo ni treba posebej omenjati, da tudi v Zastopstvih še kako občutijo težaven gospodarski položaj v Jugoslaviji.

LD

ISKRA—AVTOMATIKA

Montaža štiristeznega kegljišča v Soči in priprave na 15. svetovno prvenstvo

To sta bili temi, o katerih smo se pogovarjali z Jožetom Fajdigo, ki skrbi za tehnično izvedbo montaže in spusta v pogon avtomatskih kegljišč iz proizvodnega programa delovne organizacije Avtomatika.

»Po postavitvi avtomatskega osemsteznega kegljišča v Tallinu, v glavnem mestu Estonije ter seminarju, ki ga je Avtomatika v soglasju s sovjetskim ministrstvom za šport in kulturo in ob pomoči Iskrinega predstavništva pripravila letos poleti v Moskvi, se je zanimanje za dosedaj skoraj nepoznani kegljaški šport v Sovjetski zvezi izredno povečalo«, je pričel najin pogovor.

»Tako smo poleg Tallina—kegljišče v Dvorcu športa in kulture smo odprli 30. marca letos, v okviru prireditev, namenjenih praznovanju 40-letnice republike Estonije — smo podpisali tudi pogodbo za postavitev štiri-steznega kegljišča v Soči, najbolj znanem črnomorskem letovišču, natančneje v športni hali hotelskega naselja »Dagonis«, ki je 15 km oddaljen od Soče.

Vsklajevanje načrtov z investitorjem smo opravili v septembru, v decembru pa bomo pričeli z montažnimi deli. V kolikor ne bo prišlo do zakasnitve z gradbenimi deli, bomo kegljišče lahko predali v pogon že ob koncu leta. Vrednost celotne pogodbe, v katero vključujemo pripravo tehnične dokumentacije, opremo, montažo, spust v pogon in nadzor, je ocenjena na cca. 100.000 Cl. dolarjev.

Morda bo zanimiv še ta podatek, da bomo do konca letošnjega leta zmontirali skupno 12 stez, kar pomeni cca. 300.000 Cl. dolarjev izvoza. V Sovjetski zvezi se tudi za drugo leto odpirajo nove

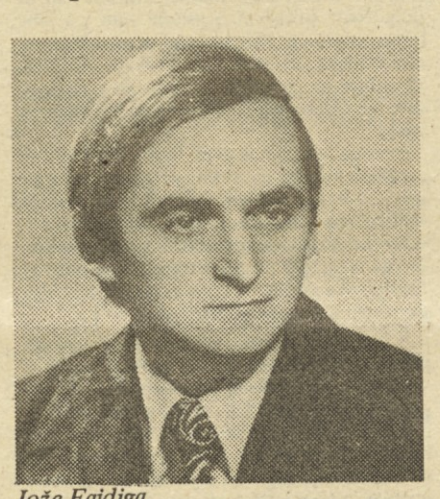

Jože Fajdiga.

možnosti. Vendar o tem kaj več, ko bomo od Iskrinega predstavništva v Moskvi, s katerim izredno dobro sodelujemo, izvedeli konkretne ponudbe.

Druga dejavnost, ki ji posvečamo v tem času največ pozornosti, pa so priprave na 15. svetovno prvenstvo v kegljanju, ki se bo prihodnje leto odvijalo v Ljubljani in katerega pokrovitelj bo Iskra. Širša javnost je že seznanjena, da se bo tekmovanje prvič odvijalo na domači, Iskrini opremi in ne z opremo firme Schmiol, kot je bila tradicija do sedaj. Za Iskro in še posebej za našo delovno organizacijo pomeni prvenstvo veliko preizkušnjo in v kolikor uspemo izredno referenco za nadaljnjo uveljavitev na tujih trgih.

Na zadnjih sejah izvršnega odbora SKEP '84 je bilo rečeno, da je predsedstvo AS FIQ ugodno ocenila priprave. Na njihovo zahtevo smo tudi dostavili avstrijski športni zvezi na Dunaj dva kompleta kegljev za pridobitev atesta. Rezultati bodo predvidoma znani do 1. decembra. Medtem ko bomo s pripravljalnimi deli na kegljišču v dvorani Tivoli, kjer se bodo odvijala tekmovanja, pričeli v marcu prihodnje leto. In sicer najprej z asfaltiranjem osnove kot zaščite, montažo lesene opreme, plastificiranjem (4 sloji) stez in montažo avtomatike. Z deli moramo zaključiti do aprila, ker se bo 20. 4. 1984 pričelo Evropsko prvenstvo v kegljanju za naše delavce, zaposlene v tujini. Omenjeno tekmovanje bo hkrati služilo tudi za zadnji preizkus naših naprav pred svetovnim prvenstvom, na katerem bo sodelovalo dvanajst držav tako, da bomo lahko še morebitne pomanjkljivosti pravočasno odpravili«.

Nove ponudbe nalagajo tudi nove obveznosti. Obveznosti pa pomenijo razvoj, proizvodnjo, tržne akcije. Morda ne bi bilo odveč, da po enajstih letih, kolikor jih je minilo od montaže prvega Iskrinega avtomatskega kegljišča v Solarisu v Šibeniku, malo več pozornosti posvetimo tudi notranji organizaciji kadra tega področja in njihove povezave s temeljnimi organizacijami ter s tem prispevamo k izboljšanju poslovanja.

Š.D.

TOZD TGA, Reteče – Sodelavke in sodelavci so pospremili v zasluženi pokoj MARIJO BERTONCELJ, ki je bila v Iskri zaposlena polnih 21 let. Poznali so jo vsi člani kolektiva, saj je delala najprej kot kurirka, nato pa v razdeljevalnici hrane. Slovo od dolgoletnega delovnega okolja je bilo za Marijo seveda težko, saj je, kot sama pravi, kljub bolezenskim težavam še prepolna energije, da bi držala roke prekrižane. Tudi mi se pridružujemo željam njenih sodelavcev in ji želimo še mnogo srečnih let v krogu svoje družine. Seveda pa bo med svojimi nekdanjimi sodelavci vedno dobrodošla obiskovalka!

RAZGOVOR S PROF. FRANCEM MLAKARJEM:

O kakovosti naših izdelkov

O kakovosti Iskrinih proizvodov tečejo razprave nenehno na vseh ravneh. O tej temi so veliko pozornost posvetili tudi na zunanjetrgovinski konferenci letos, mi pa smo se o njej pogovarjali s prof. Francem Mlakarjem.

Bi nam povedali kaj več glede premalo doslednega preskušanja prototipov izdelkov?

Seveda. Iskra skorajda v celoti premalo izkorišča možnosti za preskuševanje svojih prototipov v našem Inštitutu za kakovost in metrologijo kljub sporazumu o kakovosti, ki so ga podpisale vse OZD in kljub sklepom ne le te zadnje, temveč vsaj petih zunanjetrgovinskih konferenc.

Včasih se pojavi zadrega, ko je za izvoz treba predložiti dokumentacijo o opravljenih preskusih (potrdila, certifikati). Tedaj se seveda stvar zaplete. Preskus traja določeno dobo, saj standardi zahtevajo preskus izdelka, ki se ne da skrajšati. Tako seveda mi takega potrdila oz. certifikata ne moremo dati proizvajalki čez noč. Kakršnokoli listino namreč damo, zanjo osebno jamčimo – doma in v tujini.

Če pa bi to delali preventivno (tako kot je bilo to sklenjeno že na lanskoletni ZT konferenci), pa bi izdelkom, ki jih kot vzorec pošiljamo v tujino, sistematično pošiljali tudi dokumentacijo o opravljenih preskusih in večina problematika iz tega naslova bi s tem odpadla.

Pri tem bi spet rad opozoril na pomen preventive in ne represije, ko organizacije naknadno zahtevajo neko kontrolo, in ko gre v bistvu že za gašenje požara. Nemalokrat se namreč dogaja, da izdelek, ki je že v redni seriji, pride na preskus, tedaj pa se pokažejo neustreznosti; seveda to povzroči nemale težave. Zato poudarjam, da bi bilo nujno ravnati v skladu s Samoupravnim sporazumom o zagotavljanju kakovosti v Iskri, ki je bil sprejet že junija leta 1980. V tem sporazumu smo namreč zapisali v 7. členu, da je „v osmi fazi predvidena obvezna verifikacija izdelkov s poslovno tehničnimi zahtevami.“ Vse zahteve so torej zapisane, le držimo se jih ne.

Kakšen pa je namen preskusov prototipov in izdelkov iz nič-te serije?

Vsekakor je glavni namen teh preskusov pravočasno ugotavljanje neustreznosti in njihova odpravitev še predno pride do proizvodnje. Le tako bomo namreč dosegli, da bo kakovost vgrajena v izdelek. Teh preskusov v pripravljalnem delu v smislu sporazuma je še vedno premalo, temu pa bi vendar bilo treba posvečati posebno pozornost. Cena za tipski preskus je namreč precej nižja, kot popravilo orodij, če so ta že izdelana, izdelana pa so vedno tedaj, ko je izdelek že v redni proizvodnji in je tak prišel v redni preskus.

Prof. France Mlakar.

Kako pa je z zanesljivostjo Iskrinih izdelkov?

Danes tržišče vedno pogosteje zahteva pri aparaturah podatke o njihovi zanesljivosti, zlasti za čas do prve odpovedi (MTTF). Do tega podatka je možno priti teoretično z izračunom, ali eksperimentalno z laboratorijskimi preskusi, oz. zbiranjem podatkov z eksploatacije. Ko namreč prihajamo z novim izdelkom na tržišče, je možen le računski pristop. Kasneje zbiramo podatke, ki jih uporabljamo pri naslednjih izdelkih ali serijah. Za ta izračun, oz. napoved zanesljivosti so nujni podatki o zanesljivosti elementov. Do teh podatkov pridemo s stalnim preskušanjem zanesljivosti elementov. Teh rezultatov imamo kljub preskusom premalo, to pa ima za posledico, da s premajhno gotovostjo lahko izdelamo napovedi zanesljivosti naprav v katere so vgrajeni elementi Iskrine proizvodnje.

Prav to pa je eden temeljnih kamnov na katerega lahko gradimo prav Iskrino kakovost.

mak

Proslavili so jubilante dela

(Nadaljevanje s 6. strani)

nikar Peter, Špiler Marija, Trempus Zofija, Urh Mirko, Zor Marija;

TOZD STIKALA

Česen Antonija, Josevski Peter, Kolman Marija, Planinšek Jože, Roblek Marija, Zupanec Marija, Žumer Ljudmila;

TOZD ORODJARNA

Koncut Jožef, Kozjek Janez, Mezeg Alojz, Okršlar Marija, Prijatelj Karolina, Rampre Frančiška, Šparovec Jože, Šuštarič Alojz;

TOZD MERILNE NAPRAVE

Aljančič Blanka, Cof Erika, Polajnar Olga;

TOZD VZDRŽEVANJE

Dolžan Edvard, Klemenčič Marija, Novak Alojz, Šimnovec Franc, Vesel Slavko, Žerovnik Vincencij;

TOZD TSD

Arh Monika, Dagarin Lovro, Jeraša Matevž, Lombar Florjan, Radanovič Jožica, Strajnar Veronika, Svetelj Jože;

TOZD RTC

Semen Marija;

DS KOMERCIALA

Jerala Franc, Kovačič Ivo, Štirn Ivan, Količ Miha, Lombar Jože, Pintar Marija;

DS ATS

Beširevič Mustafa, Šalej Miroslav, Krampl Marija, Podobnik Vincenc, Štefe Zofija, Zadražnik Marija, Bohinec Marija, Novak Marijan, Pušavec Milena, Šifrer Jolanda;

DELAVSKA RESTAVRACIJA

Cugelj Marija, Štefe Ivanka, Tomlje Izidora;

JUBILANTI 25-LETNEGA DELA V ISKRI KIBERNETIKI

TOZD VEGA

Andrejič Sibin, Kamerlin Cita, Mahne Karolina, Mandič Marija, Resnik Ivan, Šlemic Marta, Vilfan Gorazd;

TOZD INSTRUMENTI

Felicijan Marija, Jerala Ana, Kavčič Olga, Meliva Marija, Truhačev Niko;

JUBILANTI 30-LETNEGA DELA V ISKRI KIBERNETIKI

TOZD ŠTEVCI

Benedik Marija, Čirič Marija, Dubokovič Stanko, Gyoerek Ivanka, Klari Mihaela, Kostovski Živko, Rakar Ivana, Rotar Angelca, Zebec Ema, Žlebič Marija Ana;

TOZD MEHANIZMI

Golmajer Vinko;

TOZD STIKALA

Kaštrun Alojz, Križaj Janez, Perkovič Maks, Pintarič Miroslav, Potrebuješ Martina, Rejc Veronika, Šter Janez, Terziev Marjeta, Zevnik Marija;

TOZD ORODJARNA

Fabjan Martin, Jerman Marija, Juvan Franc, Kranjc Ivan, Lunar Franc, Mavrič Olga, Naglič Ivan, Sitar Stane, Zelnik Alojz;

TOZD MERILNE NAPRAVE

Ilenič Leopold, Kastigar Leopold, Pogačnik Stanislav, Porenta Franc;

TOZD VZDRŽEVANJE

Blažir Valentin, Hafnar Herman, Janežič Maksimilijan, Jankovič Stanislav, Kmetič Karel, Lenardič Peter, Mirt Vladimir, Potočnik Franc, Remic Franc;

TOZD TSD

Anžič Valentin, Dolžan Franc, Knavbert Henrik, Ovsenik Slavka, Sladič Martin, Tomažič Marija, Vilfan Vinko, Zadražnik Marjan, Žargaj Janez, Križnar Jože;

TOZD RTC

Mesec Marija, Štrukelj Anton;

DS KOMERCIALA

Čebulj Jože, Dernič Janko, Furlan Majda, Ječnik Stanislav, Špik Ivana, Tratnik Franc;

DS ATS

Dolgan Danilo, Vidic Frančiška, Šilar Vinko, Lavrič Ivan, Gašperlin Franc;

DELAVSKA RESTAVRACIJA

Vukovič Marija;

JUBILANTI 30—LETNEGA DELA V ISKRI KIBERNETIKI

TOZD VEGA

Furjanič Anton, Grosman Terezija, Harak Vasilij, Jager Janez, Kirn Rozika, Škerl Vika, Teršelič Marija, Židanek Vincenc;

TOZD INSTRUMENTI

Faganel Rado, Fajfar Jože, Gradnik Sergij, Kranjc Marija, Rant Miro, Žibert Irma.

Licitacija v Centru za elektrooptiko

Iskra Center za elektrooptiko razpisuje po sklepu delavskega sveta licitacijo rabljenih in poškodovanih sesalnikov, pralnih strojev, televizorjev in kaloriferjev, ki bo v četrtek,

1. decembra 1983 v prostorih Centra za elektrooptiko, Stegne 7.

Ogled in vplačila varščine v znesku 10 % od ocenjene vrednosti bodo na dan licitacije od 9. do 10. Prednost ima družbeni sektor.

Nakup predmetov je po sistemu videno—kupljeno, kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali.

Vse dajatve in stroške prepisa plača kupec.

RAZGOVOR Z MAG. MILANOM SLOKANOM

Petintrideset plodnih delovnih let

Pravkar je minilo petintrideset let od kar je na področju elementov v Iskri pričel svoje delo Milan Slokan. Ob tem lepem jubileju smo se oglasili pri njem in ga naprosili za kratek razgovor.

Kako ste prišli v Iskro in kakšni so bili vaši prvi vtisi ter kakšno je bilo vaše prvo delo?

Ko sem se oktobra leta 1948 vrnil z odsluženega vojaškega roka, sem pričel iskati delo, ki bi me zanimalo. Od več možnosti sem izbral Inštitut za elektrozveze (IEV), kjer so rabili vodjo kemijskega laboratorija. Le-ta je bil pravkar ustanovljen, da bi se ukvarjal z osvajanjem domačih materialov in tehnoloških postopkov za elektronske sestavne dele. To se je nekako navezovalo na moje dotedanje delo v kemijski industriji. V kemijskem laboratorju je tedaj delalo šest ali osem ljudi, ki so bili vsi, razen enega še študentje. Delali so na razvoju keramičnih teles za upore, oglenih plastnih uporov, in elektrolitskih kondenzatorjev. Program je bil zastavljen v skladu s programom IEV za razvoj domače proizvodnje elektronskih naprav za zveze.

Obudite, prosim, malo svoje spomine na to prvo, pionirsko obdobje!

V obdobju pritiska Informbiroja in zahoda smo bili navezani samo na lastne sile, zato seveda začetni program kemijskega laboratorija ni mogel pripeljati do širšega asortimana elektronskih sestavnih delov. Zato mi je bila prva naloga, da v teku leta 1949 opredelimo minimalni razvojni program na osvajanju domačih elementov, ki je seveda obsegal razvoj tehnologij, ustrezne tehnološke in merilne opreme ter predvideval tudi poskusno proizvodnjo. Pri tem smo morali izhajati iz domačih materialov, saj na uvoz nismo mogli računati. Naš zastavljeni program smo operativno časovno razdelili na mesečne ali celo tedenske naloge, o katerih smo imeli vsak teden razgovor vseh sodelavcev.

Pogoj za vse to pa je bila na prvem mestu kadrovska okrepitev sodelavcev laboratorija, pri čemer sem imel srečno roko. Profesor Leskovšek na fizikalno-kemijskem oddelku fakultete za narovoslovje in tehnologijo nam je, ker smo z njim najtesneje sodelovali, v teku leta 1949 in 1950 priporočil več izredno sposobnih študentov, ki so se z vsem ognjem vrgli na reševanje postavljenih nalog: dve leti po izumu prvega germanijevega transistorja v Bellovih laboratorijih v Ameriki smo tudi že pri nas delali na osvajanju polprevodniške tehnologije. Naš prvi točkasti transistor paje bil izdelan iz drobcev domačega ferosilicija tovarne v Jajcu, na katerem smo poiskali točke ojačenja. Pričeli smo tudi z razvojem feritov ki jih je tik pred minulo vojno patentiral Philips. Patentov smo se izognili s tem, da smo osvojili t.im. mokri postopek, kakršen je šele v zadnjem desetletju postal aktualen. Delo na keramiki se je nadaljevalo z razvojem kolutastih keramičnih kondenzatorjev. Za stiskanje smo enostavno kupili od LEK prastaro, izločeno tabletirko.

Kako ste sploh uspeli uresničiti tako široko in smelo zastavljeni program, saj ste kljub vsemu imeli le peščico sodelavcev in praktično nobene opreme? Kaj od tega in kdaj pa je prišlo do prenosa v poskusno proizvodnjo?

Danes se sam čudim, da smo uspeli večino zastavljenih nalog uspešno končati in prenesti v proizvodnjo. Skrivnost uspeha je bila v domiselnosti in zagnanosti mladih strokovnjakov, ki so delali na nalogah. Obenem se nismo zanašali na uvožene materiale in smo jih, če le mogoče, poiskali doma. Razen tega smo že kmalu imelu delovne skupine, kjer so družno delali kemiki, fiziki, metalurgi, elektrotehniki in strojniki, od študentov in inženirjev do tehnikov in laborantov. Našli smo staro, primerno opremo ali pa izdelovali novo. Poiskali smo nasvete in podatke v tujini; npr. že leta 1950 smo imeli priložnost videti v Avstriji proizvodnjo uporov in elektrolitskih kondenzatorjev, kar nam je omogočil naš, tam zaposleni rojak. In končno, vedno smo imeli pred očmi, da so raziskave in razvoj namenjene poskusni, za njo pa redni proizvodnji izdelkov, ki mora predvsem sloneti na uporabi domačih materialov in opreme.

Poskusno proizvodnjo ogljenih plastnih uporov smo, npr. izvedli v kleti IEV. Tam je že sodeloval Ludvik Simonič, ki je prenesel poskusne naprave v Šentjernej. Poskusno proizvodnjo elektrolitskih kondenzatorjev smo preselili v Pržan takoj, ko so bili na razpolago prvi prostori nove tovarne. Keramična telesca za upore smo najprej proizvajali v neki stari delavnici na Črnučah nato smo delavnico preselili v Pržan, od tam pa kasneje, ko so v Pržanu rabili prostor, v Vižmarje. Poskusna proizvodnja feritov je najprej našla prostor v stari mizarski delavnici na Črnučah, nato pa že kot redna proizvodnja v Šiški pri stari cerkvi.

Polprevodniška skupina se je preselila, ko je rabila več prostora, v leseno barako, ki je stala na mestu sedanje FAGG na Jamovi cesti, po požaru, ki je barako z opremo vred uničil pa v stransko poslopje Kemijskega inštituta Borisa Kidriča.

Vse to je spadalo pod kemijski laboratorij, saj smo v poskusnih proizvodnjah hkrati izpopolnjevali tehnološke postopke in že dobavljali izdelke naročnikom v razvoju in proizvodnji elektronskih naprav. Pomisliti moramo, da takrat v vsej Jugoslaviji ni bilo nobenega drugega proizvajalca elektronskih elementov, saj je bila pred vojno elektronika monopol tujih podjetij.

In kako je nadalje tekla zgodba osvajanja domačih elektronskih sestavnih delov ter delovanja kemijskega laboratorija v IEV?

Leta 1950, ko je dobil laboratorij že trdno organizacijsko osnovo in dokaj jasno opredeljen program, je bilo zaposlenih približno

Mgr. Milan Slokan.

20 do 25 sodelavcev. Od tedaj dalje je laboratorij neprestano rastel in se krepil, saj smo pričenjali še z novimi programi. Pričeli smo z razvojem domačih anorganskih in organskih materialov, ki so jih potrebovale proizvodnje v IEV in kasneje v Telekomunikacijah. Razvijali smo prve živosrebrne in srebrne baterije, kasneje, v letih 1955—57 pa smo osvojili tako zvane baterije za radiosonde, ki jih je rabila meteorološka služba. Sredi petdesetih let smo na doma izdelani napravi pričeli laboratorijsko izdelovati prve metalplastne upore, kar pa smo opustili, ker je Elektronska industrija kupila v Italiji licenco in opremo.

Skupaj z zunanjimi sodelavci sem medtem iskal možnosti za izkoriščanje razpoložljivih surovinskih virov in za njihovo oplemenitenje: na primer za pridobivanje germanija, indija, srebrnega prahu za srebrilne paste itd. Delali smo tudi na razvoju organskih materialov, raznih lakov, zalivk in podobno. Po letu 1955 smo pristopali tudi že k razvoju nekemijskih sestavnih delov, na primer kremenovih frekvenčnih enot; ta laboratorij je bil tudi v Črnučah in kasneje je prerasel v poskusno proizvodnjo.

Najlepše in najkrajše našteje rezultate osvajanja sestavnih delov v IEV katalog, ki je izšel leta 1960 in je navajal izdelke, ki so bili v prodaji na 27 straneh in sicer: germanijeve točkaste diode, germanijeve transistorje, papirne kondenzatorje (9 tipov), stirofleksne kondenzatoje, keramične kondenzatorje (kolutasti in cevasti za različne temperaturne koeficiente kapacitivnosti), plastne upore (tip I in II), plastne potenciometre, žične upore in potenciometre, izdelke iz šestih različnih feritnih materialov, lite magnete, keramične izdelke iz porcelana, steatita, pirala in alumosila, avtomobilske in specialne žarnice, fotocelice, Geiger—Müllerjeve števce, tlivke, prenapetostne odvodnike, preklopnike, ploščate konektorje, kontaktne letve, baterije za radiosonde, puferske raztopine, razne zalivke za elemente, prevodne, metalizacijske in VF lake, kremenove kristalne enote, srebro v prahu v dveh granulacijah. Večina tega je izšla iz kemijskega laboratorija IEV, razen navitih kondenzatorjev (ki so bili že od začetka in so imeli obrat v Semiču v programu dela posebnega oddelka IEV), litih magnetov (ki jih je razvijal v posebni enoti pokojni Zrimšek) ter vakuumskih izdelkov (ki so bili v razvoju in proizvodnji ločeno in so bili locirani na Kotnikovi ulici).

In kdo vam je narekoval delo na vseh teh programih?

Prav gotovo potrebe razvijalcev in proizvajalcev elektronskih naprav. Vendar je večina programov izšla iz hotenja, da izpolnimo velikansko vrzel ter zaostanek med proizvodnjo elektronskih sestavnih delov v razvitem svetu in doma. Seveda sem užival tako sam kot tudi moji sodelavci zaupanje, podporo in priznanje vodstva IEV, posebej direktoja Rudija Jančarja, ki je podprl vedno vse napredne ideje in to nas je vzpodbujalo. Na kraj pameti nam ni padlo, da bi mislili na licence in prvi tak primer je bil šele, ko smo proti koncu petdesetih letih razmišljali o ponudbi RCA za proizvodnjo polprevodnikov. Takrat smo za zvezne organe pripravili vse zahtevane podatke, vendar so nas zavrnili in je kasneje na osnovi istih podatkov sklenila licenčno pogodbo Elektronska industrija v Nišu.

Gotovo je ta burna rast zahtevala tudi organizacijska prilagajanja, saj je gotovo v laboratoriju in v proizvodnjah število ljudi vedno bolj naraščalo. Kako se je to odražalo na vaših nalogah?

Kemijski laboratorij je po nekako sedmih letih dela prerastel v kemijsko fizikalni laboratorij in kasneje v oddelek, nato pa sem bil v začetku leta 1957 postavljen za pomočnika glavnega direktoja za kemijsko-fizikalni sektor (ki je obsegal tako razvoj kot proizvodnjo) in so vodstvo laboratorija prevzeli moji naslednik. V zadnjem obdobju dela na IEV sem se spet osredotočil samo na razvoj in sem bil do prehoda v Zavod za avtomatizacijo vodja podsektorja za elemente v Razvojnem sektorju IEV. Redne proizvodnje elementov pa so v IEV najprej prešle v Telekomunikacije ter so se pozneje nekatere spet vrnile v matično hišo.

Ko se je tako IEV vključil v veliko Iskro, ste se torej še vedno ukvarjali z razvojno-raziskovalnim delom na elementih?

V Zavodu za avtomatizacijo (ZZA), v katerega so se združili vsi razvojni sektorji štirih podjetij, ki so leta 1961 sestavile novo Iskro, sem neposredno vodil razvoj elementov le do začetka leta 1963, ko sem bil določen za vodjo programskega sektorja. Tu pa sem imel priliko pomagati pospeševati povezavo med razvojnimi laboratoriji, proizvodnjo in prodajo, saj smo dali iniciativo za ustanovitev 33 produktivnih timov, ki so odločali o programski orientaciji na svojem področju. V tem času smo tudi pričeli po pogodbi s prof. Strojnikom v Kranju osvajati prvi elektronski mikroskop, ustanovili smo laboratorij za računalnike, ki je po licenci namške firme Zuse izdelal prve računalnike pri nas, skratka tudi v ZZA, ki je imel tedaj približno 1700 ljudi, je bilo dovolj zanimivega dela. Začrtali smo našo vizijo dolgoročnega programa razvoja Iskre. Po letu 1965, ko je programsko delo za Iskro prevzelo vodstvo Združenega podjetja, pa sem bil nato deset let kot svetovalec pomočnika direktorja Zavoda zadolžen za povezavo z republiškim raziskovalnim skladom Borisa Kidriča in zveznim skladom za raziskovalno dejavnost. V trem času si je Zavod pridobil precejšen ugled in financiranje v teh skladih, ki so bili predhodniki današnje Raziskovalne skupnosti. Najbolj pa so nam koristili zelo živahni stiki, ki smo jih navezali in gojili še iz časov IEV z raziskovalnimi inštituti v zahodnih in socialističnih državah. Glede tega lahko rečem, da danes mnogo izgubljamo, ker na ravni SOZD teh stikov ne gojimo dovolj.

No, na koncu tega desetletnega obdobja širšega raziskovano-oganizacijskega dela v ZZA, ko sem moral svoje zanimanje za kemijo in fiziko elektronskih sestavnih delov nekako odriniti na stran, so mi leta 1975 ponudili mesto svetovalca za programsko-raziskovalno problematiko v področju za invovacije skupnih služb SOZD. Delo sem z veseljem prevzel, ker me je pripeljalo spet na področje tiste dejavnosti, v kateri sem leta 1948 v IEV, oziroma v Iskri, začel in kjer bom v Iskri čez čas tudi po petintridesetih letih svoje delo končal.

V vseh teh prav za prav dolgih letih pa ste se verjetno strokovno-organizacijsko udejstvovali tudi izven Iskre?

O, da. Vsak človek, ki živi s svojim delom, živi z njim tudi izven službe. V prvem desetletju mojega dela na elementih smo se želeli povezati z enako mislečimi inženirji in tehniki v Jugoslaviji, saj so se tudi drugje trudili, da osvoje elektronske naprave in se osamosvoje od uvoza. Ustanovljen je bil Jugoslovanski odbor za ETAN in tudi v Ljubljani smo že tista leta organizirali prve prireditve s področja telekomunikacij, avtomatizacije in elektronskih sestavnih delov. Pri tem sem dal iniciativo, da na posebnem posvetovanju, ki je bilo leta 1959 v Ljubljani, pregledamo dotedanje razvojne in proizvodne načrte ter si začrtamo bodoči kratkoročni in dolgoročni program. Kasneje smo v Ljubljani ustanovili Zvezni strokovni odbor za elektronske sestavne dele v okviru ETAN, ki deluje še danes in je podaljšek mojega dela na elementih izven mojega službenega časa.

Seveda sem bil aktiven tudi v ETAN in v posebno veselje so mi bila priznanja ob njegovi 25-letnici, ko sem bil tudi imenovan za zaslužnega člana Zveze strojnih in elektrotehniških inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Delal sem tudi v organizacijskem odboru ljubljanske razstave Elektronika, pa v Slovenskem kemijskem društvu in še kje.

S kakšnimi občutki gledate na preživeto dobo v Iskri in kaj vam je najbolj ostalo v spominu? Kaj bi želeli povedati vsem, ki vas poznajo? Kaj vam kažejo vaše izkušnje?

Lahko rečem, da so mi ta lepa in včasih tudi težka leta minila, ne da bi se zavedal, da so v njih moja mladost in zrela leta. Z malo nostalgije ugotavljam, da sem najbolj užival prvih 15 let, ko sem lahko precej neposredno delal in vplival na nastajanje in vzpodbujanje rasti elektronskih sestavnih delov in materilov, pa mi je do neke mere žal, da tega nisem mogel nadaljevati tudi po letu 1963. Kot vsak inženir, ki je pričel v industriji, sem seveda užival, ko smo svoje delo in spoznanja prenesli v proizvodnjo in tako opravičili v nas vloženo zaupanje. Od začetkov IEV in z rastjo Iskre sem rastel tudi sam. V tem času je iz popolnega nič na področju proizvodnje elektronskih sestavnih delov zrastla močna industrija, ki izvaža na vse kontinente. V tem času sem delal z mnogimi podobnimi entuziasti in nabrane izkušnje, pa osebna filozofija mi govore, da človek ne more ničesar doseči sam, temveč le v za delo zagnani, toda organizirani skupini. Skupina mora seveda imeti zaupanje in pomoč vodilnih ljudi.

Moje izkušnje mi tudi kažejo, da je pri osvajanju novih izdelkov važen sistematičen premišljen pristop, ki mu mora slediti i dobra organizacija dela in pa ustrezna motivacija. Pri tem denarna motivacija, posebej za mlade ljudi sploh ni na prvem mestu, temveč zanimivost naloge, pogoji za delo, ustrezno priznanje in pohvala ter zagotovljena socialna varnost. Če le mogoče pa je treba izkoristiti tudi izkušnje in informacije izven lastne hiše, poiskati zveze z inštituti in tovarnami, ki delajo na podobnih tehnologijah ali izdelkih, včasih pa tudi bolj gojiti zveze z našimi ljudmi, ki so si v razvitem svetu pridobili mnogo znanja ter so ga pripravljeni posredovati. Spomnim se situacije v začetku šestdesetih let, ko smo imeli pred očmi vizijo osvajanja mikroelektronike, ko smo ob polnem zaupanju in podpori direktorja Dobnikarja in Zavoda pridobili iz Amerike leta 1963 kot sodelavca Stojana Zalarja, našega rojaka, ki je delal tedaj pri Westinghousu. Žal smo bili tedaj za širše okolje v Iskri še prezgodnji za skoraj deset let.

Poleg zahvale sodelavcem, s katerimi smo skupaj izvajali zastavljene programe tako, da so ob družnem izvajanju tudi težke, včasih skoraj navidez neuresničljive naloge postale lažje, pa se moram zahvaliti vsem, ki so mi zaupali in me podpirali. Za prvo obdobje mojega dela v Iskri želim povedati, da je bil to najbolj direktor IEV Rudi Jančar, ki je znal zaupanje in podporo povezati s pristno osebno človeško toplino v odnosih.

Menim, da je naloga človeka, da izkoristi vse znanje, ki ga ima, pa da si nenehoma pridobiva še novega in da v danem trenutku zagrabi za voz, kjer je to najbolj potrebno: zato sem se že kmalu v začetku svojega dela v Iskri tudi osebno odrekel izvajanju raziskovalnega dela, da sem se lahko osredotočil na ustvarjanje pogojev, ki so olajšali delo drugim. To je bila skrb za organizacijo, prostore finančna sredstva, mlade kadre, timsko delo domače materiale, domačo opremo, ko je bilo treba osvojiti poskusno proizvodnjo in vpeljati redno proizvodnjo.

Bilo je lepo življenje, pa tudi naporno, saj smo se marsikdaj morali odreči privatnim ambicijam ter tudi zanemarjali družino, čeprav sem osebno pri svoji življenjski družici našel skoraj vedno polno razumevanje za svoje delo.

Ozreti pa se moramo tudi v bodočnost, kamor po mojem mnenju lahko gleda Iskra, ob trdem delu seveda, z zaupanjem in optimizmom. Tudi sam gledam z veseljem na leta in napredek v obdobju do 2000, ko se bodo v svetu in pri nas pojavili novi materiali in sestavni deli in ko bo naša elektronika odločilen dejavnik v vsem našem življenju.

Mak

Pred 25 leti v mokronoški Iskri

Nerada je pristala na pogovor, saj je bolj kot tega vajena dela. MAJDA STRMOLE danes dela pri izdelavi vzorcev vseh vrst elektrolitskih kondenzatorjev v TOZD EL-KO v Mokronogu. Dan republike, ki je bil tema najinega pogovora, je sprožil spomine na 29. november pred petindvajsetimi leti, ko je bilo v tedanjem oddelku Pržana v Mokronogu zaposlenih 38 delavcev, od katerih je bila Majda Strmole sprejeta na delo kot sedemnajsta po vrsti.

»Doma sem iz Trebelnega, kjer sem se rodila leta 1943«, pravi Majda. »To je kraj ustanovitve Gubčeve brigade!« še doda in že so njene misli pri brigadirjih, ki so gradili avtocesto med Ljubljano in Zagrebom.

»Septembra in oktobra 1958 sem delala v tej brigadi, stara 15 let. Brigadirji smo imeli prednost pri zaposlitvi, tako da sem se v začetku novembra že zaposlila pri čepljenju, kar v sedanji proizvodnji imenujemo Linija 20/71. Delovnih pogojev v tistem času seveda ni mogoče primerjati z današnjimi. Spominjam se, da smo malico nosili s seboj in kar stoje pojedli kakšen kos kruha z marmelado!«

»Težki časi so bili, vendar — — poznali smo se med seboj, pomagali drug drugemu, prijeli za vsako delo, udarniško, kar nas je združevalo v iskrenem tovarištvu.«

V vrsti spominom, ki se ji zarišejo na obrazu, je tu že spomin na dan republike leta 1958.

»Prostore smo počistili, da se je vse svetilo, pospravili smo, saj so na ta dan lahko prišli pogledat »tovarno« vsi ljudje. To je bil za vse nas že takrat naš največji praznik in tako je tudi danes, ko nas je v TOZD 189, ko imamo nove prostore, novo tehnologijo proizvodnje in povsem drugačne delovne pogoje«.

Majda Strmole.

Da je Majda dobra delavka, smo izvedeli bolj od njenih sodelavcev kot od nje same. S ponosom pa je povedala, da zadnjih 9 let ni bila v bolniški, da ima zlatega moža in napredno hčer, ki študira v Ljubljani. Pri teh besedah, izrečenih v smehu, a čisto zares, z njenega obraza zginejo sledovi dolgoletnega dela in na svoje delovno mesto je šla, hitro, vesela da je pogovor mimo. Šla je med sodelavce, kjer se najbolje počuti, kjer je že 25 let in bo še dolgo. M.K.

DO KONDENZATORJI — SEMIČ

Delo in nagrajevanje

V ospredju naših stabilizacijskih prizadevanj so seveda tudi osebni dohodki, od katerih je marsikdaj odvisna ne samo višja produktivnost dela in njegova kakovost, temveč tudi uspešno poslovanje in socialna varnost delavcev. V zadnjem času smo priča, da dajejo na vseh ravneh družbenega življenja še poseben poudarek. Vendar pa pri vsem tem nagrajevanje po delu ni ločeno področje poslovnega sistema, temveč je zelo tesno vpeto in povezano s konkretno organiziranostjo v organizaciji združenega dela.

V tem smislu je stopnja sistema nagrajevanja tako neposredno odvisna od splošne stopnje razvitosti ostalih produkcijskih činiteljev in družbe nasploh. Vendar pa morajo pri tem še posebne napore vložiti v razvoj sistema nagrajevanja tudi vse tiste subjektivne sile tako v organizacijah združenega dela kot tudi v širši družbenopolitični skupnosti.

V DO Kondenzatorji Semič so obstoječi sistem nagrajevanja sprejeli že 1977. leta. Na temelju izkušenj pri izvajanju tega sistema in sprememb predpisov s tega področja so v semiški delovni organizaciji prišli do zaključka, da je potrebno določene stvari v sistemu nagrajevanja spremeniti, oziroma dopolniti ali pa izdelati popolnoma nov sistem nagrajevanja. Ker pa bi bila izdelava novega sistema nagrajevanja povezana z določenimi zadevami, ki tudi v širšem slovenskem družbenopolitičnem prostoru še niso v celoti verificirana, predvsem pa še niso potrjena v praksi, so se v Semiču na podlagi sklepov samoupravnih organov odločili, da bodo pripravili spremembe posameznih poglavij obstoječega samoupravnega sporazuma o nagrajevanju po delu. Te spremembe zadevajo predvsem ugotavljanje uspešnosti tako posameznika kot na ravni delovne organizacije, dalje nadomestila za odsotnost, dodatke pri posameznih delih, nekaj sprememb pa velja tudi samim izhodiščem sporazuma kot so to najnižji osebni dohodek, razmerja, progresija med skupinami, zajamčeni osebni dohodki itd.

Vsekakor bodo s temi spremembami in dopolnitvami skušali to področje urediti tako v skladu z družbenimi prizadevanji kot z lastnimi možnostmi. Zato so tudi sklenili, da bodo te spremembe obravnavali po običajnem postopku po temeljnih sredinah.

In kako potekajo prav zdaj priprave v tem smislu. Gradivo so že pripravili in ga tudi razdelili delavcem. Gradivo so že obravnavali na razširjenem političnem aktivu, te dni pa so tudi posamezni delavski sveti TOZD in DSSS gradivo obravnavali in ga posredovali v javno razpravo.

Javna razprava in zbiranje pripomb o spremembah samoupravnega sporazuma o OD naj bi terjala do 12. decembra, v kolikor bodo seveda delavski sveti omenjene spremembe, oziroma gradivo sprejeli. Po obravnavi opomb in objavi predloga spremenjenega samoupravnega sporazuma o ugotavljanju celotnega prihodka, delitve čistega dohodka in sredstev za OD bodo sledile seje delavskih svetov, sklici zborov delovnih ljudi in razpis referenduma. Tako v Semiču računajo, da bodo do konca leta ali vsaj v začetku januarja na referendumu sprejeli spremenjeni in dopolnjeni samoupravni sporazum o delitvi OD.

D.Ž.

Iz TOZD Elektronski kondenzatorji v Semiču.

PO 3. STROKOVNI KONFERENCI O VARSTVU PRI DELU IN HUMANIZACIJI DELA

Odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela je 15. junija t.l. organiziral 3. strokovno konferenco. Danes objavljamo še dva koreferata s te konference in njene zaključke.

Ukrepi in metode za preprečevanje invalidnosti

ENA SIMČIČ in TJE ŠTRUKELJ, DO AVTOELEKTRIKA, Nova Gorica

KREPI IN METODE ZA PREPREČEANJE INVALIDNOSTI

Tehnologija se v proizvodnem procesu edalje bolj prilagaja normativom, ki ustrejo pogojem za zdravo delo. Kljub temu je izbežno, da bodo ljudje tudi v bodoče rtve dela oziroma posledic«, ki zaradi tega astajajo na človekovem zdravju oziroma njegovem počutju.

Danes lahko ocenimo, da v nekaterih devnih organizacijah zlasti na specifičnih elih in nalogah, takorekoč »proizvajamo« valide. Posledice so vsem znane: trajno manjšanje delovne sposobnosti in ocenitev invalidski komisiji. Število invalidnih elavcev je v zadnjem času (na žalost) pora, zato se temu problemu posveča čedalje č pozornosti. V delovnih organizacijah mo dolžni ukreniti vse, da pospešimo preentivne ukrepe na tem področju. Nujno je rej, da začnemo oziroma poglobimo delonje na naslednjih področjih:

ZDRAVSTVENA VZGOJA PREBIVALSTVA

Mislim, da je na področju preventivne dravstvene vzgoje naše dosedanje delovaje dokaj slabo organizirano. Smo v času, ko ora biti skrb za lastno zdravje postavljena ospredje, saj so nam dosedanje izkušnje kazale, da je kurativa dokaj draga stvar, reventiva pa bogata naložba, ki se nam obro obrestuje. Kje torej začeti?

V poklicnih in ostalih šolah usmerjati lade na tista področja dela, ki najbolj trezajo njihovim željam in pri tem upoštvati njihove psihične in fizične zmogljivoti.

Pri aktivnem (že zaposlenem) prebivalvu vgrajevati ustrezno vsebino v načrtno obraževanje. To lahko poteka v okviru rogramov izobraževanja s področja varstva ri delu. Za posamezne skupine pa vključiti di zdravstveno službo, ki naj osvetli negavne vplive na človekovo zdravje v konkretih primerih.

KREPITEV PREVENTIVNEGA DRAVSTVENEGA VARSTVA

V delovnih organizacijah je nujno treba oglobiti medicino dela. Najprej je treba rogo izvajanje(preventivne) prve preglede nastop na delo, zlasti za dela in naloge s ovečano stopnjo nevarnosti. In ob tej priki bodočega delavca seznaniti z nevarostmi in škodljivostmi, ki jim bo izpostavjen ob nastopu dela. Nato izvajati obdobne dravstvene preglede za posamezne kategoje zaposlenih (po določbah predpisov s poročja zdravstvenega varstva). Ob tem pa repiti prizadevanja tudi za izvajanje perioičnih pregledov za ostale kategorije zapoenih, ki sicer ne delajo na delih in nalogah s ovečano stopnjo nevarnosti, vendar obstajo dispozicije, da bo delo po določenem obdobju pustilo negativne posledice na dovčevem zdravju.

Manj znana oblika preventivnega zdravvenega varstva je preventivno skupinsko elo s posameznimi kategorijami kroničnih olnikov v delovnih kolektivih oz. delo v klubih«.

Iz naših izkušenj lahko povemo, da se je ta olika skupinskega dela v DO pokazala kot elo učinkovita, predvsem zato ker:

— krepi občutek pripadnosti določeni kupini z enakimi interesi

— omogoča grupno razreševanje oziroma azčiščevanje določenih problemov, ki so pecifični glede na obolenje

— je hitrejša in cenejša oblika izvajanja reventivnega in kreativnega zdravstvenega arstva

Za dobro preventivno zdravstveno varstvo pa je pomembno tudi tesno sodelovanje dravstvene službe z vodstvom proizvodnje ri evidentiranju problemov v zvezi z zdravvenim stanjem delavcem in pri tekočem reevanju nakazanih problemov (glede prememb delovnih mest ipd.)

UVEDBA SISTEMA PREVENTIVNEGA PREMEŠČANJA

Izkušnje potrjujejo, da brez sistema preentivnega premeščanja delavcev, ki mora iti opredeljen v samoupravnih splošnih aktih DO, o načrtnem premeščanju ne moremo govoriti. Kjer ni sistema gre dejansko za stihijsko premeščanje, ki ne prinaša željenih rezultatov DO, še manj pa posamezniku.

Kako torej postopati? Predvsem:

— urediti sistemsko premeščanje za določene kategorije delacev, kjer obstajajo dispozicije, da bodo po določenem obdobju nastale spremembe v zdravstvenem stanju

— sistemsko premeščanje natančno opredelitev v samoupravnih splošnih aktih DO

— opredeliti skupine delavcev oziroma dela in naloge, kjer je preventivno premeščanje obvezno

— določiti sistem nagrajevanja v primerih, ko je preventivno premeščanje obvezno, saj nam sedanje nagrajevanje onemogoča realizacijo premeščanja brez ocenitve na invalidski komisiji

— v DO opredeliti dela in naloge, ki bi jih zasedli delavci z zmanjšano delovno sposobnostjo oziroma invalidi.

4. SKRB ZA DOBRO POČUTJE ČLANOV KOLEKTIVA

V sklop ukrepov in metod za preprečevanje invalidnosti spada celotno področje socialnega varstva, od letovanja, rekreacije, prehrane, prevozov na delo, ureditev zdravstvene službe, do ne nazadnje — krepitve medsebojnih odnosov med delavci, nadrejenimi in ostalimi delavci, ki naj tvorijo homogeno delovno enoto. Zavedati se je treba, da se dobri medsebojni odnosi močno odražajo v zadovoljstvu posameznikov in skupin. Neustrezni medsebojni odnosi pogosto predstavljajo razne vzroke, ki končno privedejo do sprememb v zdravstvenem stanju in željah po premestitvi.

Dejstvo je eno: večina problemov take in drugačne narave se lahko reši v neposredni proizvodnji s primernim posluhom in ustreznim odnosom. V kolikor pa ta temeljni »kontakt« odpove, se problemi zaostrijo, se rešuje na različnih nivojih, rezultat pa je pogosto »obojestransko« nezadovoljstvo. Vodja oziroma nadrejeni skupine torej pogosto pomembno vpliva na klimo, ki prevladuje v določeni skupini delavcev. In obratno: skupina in njeno počutje se zrcali v »šefu«.

Spremljanje in proučevanje zdravstvenega stanja delavcev na osnovi preventivnih zdravstvenih pregledov

MARIJA SAVIČ, višja medicinska sestra, DMD ISKRA COMMERCE, UNIVERZ. INSTITUT ZA MED. DELA, PROM. IN ŠPORTA, Ljubljana

1. UVOD

Naloga službe medicine dela je zdravstveno varstvo delavcev. Zajema dejavnost, ukrepe in akcije za izboljšanje, utrjevanje in ohranjanje zdravja, za humanizacijo dela (t.j. prilagajanje dela človeku in človeka delu), za preprečevanje in zmanjšanje obolenj in invalidnosti, za zgodnje odkrivanje in uspešno zdravljenje bolezni, posebej še bolezni v zvezi z delom ter za celovito rehabilitacijo obolelih in poškodovanih.

DO Iskra Commerce je sklenila z Univerzitetnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa samoupravni sporazum o neposredni svobodni menjavi dela na področju celovitega zdravstvenega varstva delavcev DO Iskra Commerce in nekaterih drugih delovnih oz. temeljnih organizacij v SOZD Iskra. Izvajalec tako dogovorjenega celovitega zdravstvenega varstva je Dispanzer medicine dela Iskra Commerce.

Ena izmed nalog aktivnega zdravstvenega varstva, ki jih opredeljuje samoupravni sporazum, je tudi spremljanje in proučevanje zdravstvenega stanja posameznih značilnih skupin delavcev na osnovi preventivnih zdravstvenih pregledov.

PREVENTIVNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI DELAVCEV ISKRA COMMERCE, STAREJŠIH OD 40 LET

V letu 1981 se je kadrovsko-socialna služba Iskra Commerce dogovorila za preventivne zdravstvene preglede delavcev, starejših od 40 let. Pregledi so bili organizirani z namenom, da proučimo in ocenimo zdravstveno stanje pregledanih delavcev in njihovo delazmožnost, da pravočasno ugotovimo morebitna obolenja in na osnovi dobljenih podatkov podano predloge za ustrezno ukrepanje.

ORGANIZACIJA PREGLEDOV

Od delovne organizacije smo prejeli seznam delavcev, ločeno po TOZD, in za vsakega posameznega delavca opis del in nalog. Na osnovi teh opisov, ogleda delovnih mest ter razgovor z varnostnim inženirjem in vodji oddelkov smo se dokaj dobro seznanili z obremenitvami in škodljivostmi pri delu.

Na podlagi teh informacij smo določili obseg in vsebino pregledov.

Ob sodelovanju kadrovsko-socialne službe, vodij oddelkov in višje medicinske sestre so bili pregledi organizirani tako, da je bila čakalna doba minimalna.

OBDOBNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI

Preventivni zdravstveni pregled je obsegal: klinični pregled z anamnezo in antropometričnimi meritvami, laboratorijske preiskave krvi (hemogram, sedimentacija, koncentracija, sečnine, glukoze, maščob, uratov in jetrnih testov) ter urina, testiranje vida z aparatom R 7, testiranje sluha s šepetom, testiranje pljučnih funkcij z vikatestom, EKG z obremenitvijo, RTG pljuč in srca ter ostali pregledi in preiskave po potrebi.

Preglede je opravila zdravstvena ekipa: specialist medicine dela, višja medicinska sestra, medicinka sestra

REZULTATI PREGLEDOV

Vsi pregledani delavci so dobili obvestilo o njihovem zdravstvenem stanju in če je bilo potrebno tudi navodila za nadaljnje zdravljenje.

Delovni organizaciji smo poslali poročilo o opravljenih preventivnih zdravstvenih pregledih, ki je vsebovalo: individualna mnenja o zmožnosti za delo, izpostavljenost pregledanih delavcev obremenitvam in škodljivostim pri delu, bolezni in zdravstvene okvare, ki smo jih ugotovili pri pregledih, (razvrščene v skupine po mednarodni klasifikaciji bolezni in po spolu), oceno zdravstvenega stanja (po spolu), oceno delazmožnosti (po spolu), analizo rizičnih faktorjev (po spolu) ter zaključke in predloge

ANALIZA REZULTATOV

Poročilo o opravljenih pregledih smo pripravili za vsako skupino (TOZD) posebej. V tem prispevku predstavljamo ta povzetek najznačilnejših skupin kazalcev in ugotovitev.

Skupaj smo pregledali 191 delavcev, od tega 89 moških (46,6 %) in 102 žensk (53,4 %). Največ delavcev je bilo iz TOZD Zunanji trg (38,7 %), sledi DSSS (23,0 %), TOZD Servis (16,2 %), TOZD Domači trg (12,6 %), TOZD Marketing (6,8 %) ter TOZD Zastopstva tujih firm (2,6 %).

Skoraj vsi delavci imajo pri delu večje senzorne obremenitve. 19 % delavcev ima večje duševne obremenitve, 9 % povečano nevarnost za poškodbe, 8 % večje telesne obremenitve, 7 % delavcev dela v prekomernem ropotu, 6 % pa v neugodnem toplotnem okolju. Zelo majhno število delavcev dela na višini, v neustrezni razsvetljavi v prahu in dimu ter s topili. Največ obremenitev pri delu so imeli delavci v TOZD Servis, v ostalih TOZD so imeli v glavnem senzorne in duševne obremenitve.

Odkrita bolezenska stanja smo razvrstili v skupine po mednarodni klasifikaciji bolezni. Skupaj smo odkrili 559 bolezenskih stanj, kar pomeni 2,9 obolenja na enega pregledanega delavca.

Največ je bilo bolezni živčevja in čutil (IF 61,8). Na drugem mestu so bolezni gibal (IF 53,4). Sledijo bolezni presnove (IF 50,3) in bolezni obtočil (IF 40,8). Na petem mestu so bolezni prebavil (IF 38,7). Glede obolevnosti ni bistvenih razlik med TOZD.

Pri večini delavcev smo odkrili lažje zdravstvene okvare (92,7 %). Težje okvare zdravja je imelo 6,3 % delavcev. Brez zdravstvenih okvar pa je bil le 1 % pregledanih delavcev. Razlik v oceni zdravstvenega stanja med TOZD nismo ugotovili.

Za nadaljnje opravljanje svojega dela brez omejitev je bilo zmožnih 91,1 % pregledanih delavcev. 7,3 pregledanih delavcev je bilo zmožnih za svoje delo z določeno omejitvijo, pri enem delavcu (0,5 %) pa nismo mogli podati zaključnega mnenja, ker ni opravil vseh preiskav. Tudi pri analizi ocene delazmožnosti nismo opazili razlik med TOZD.

Analizirali smo tudi dejavnike tveganja (rizične faktorje), ki kvarno vplivajo na zdravje. Skupaj smo zabeležili 363 različnih rizičnih faktorjev ali 1,9 na enega pregledanega. Od vseh dejavnikov, ki kvarno vplivajo na zdravje, prednjačita telesna neaktivnost (IF 46,1) in prekomerna telesna teža (IF 43,4). Sledi kajenje (IF 31,4), zvišanje vrednosti maščob (IF 28,8), zvišan krvni pritisk (IF 18,8), zvišane vrednosti krvnega sladkorja (IF 15,7) in zvišane vrednosti uratov (IF 5,8). Tudi pri analizi fizičnih faktorjev ni bilo posebnih razlik med TOZD.

ZAKLJUČKI IN PREDLOGI

Ob preučevanju zdravstvenega stanja pregledanih delavcev, ki so bili starejši od 40 let, smo ugotovili, da so rezultati v mejah pričakovanega.

Večina delavcev je zmožna še nadalje opravljati svoje delo brez omejitve. Poklicnih bolezni v smislu Družbenega dogovora o seznamu poklicnih bolezni (Uradni list SFRJ 40/75) ali obolenj v izraziti zvezi z delom nismo našli. Bolezni in okvare, ki smo jih zasledili, so pogojene delno z individualno dispozicijo, delno s starostjo, delno pa tudi z načinom življenja.

Zdravstveno stanje pregledane značilne skupine delavcev moramo z dispanzersko metodo dela spremljati še naprej, saj bomo le tako lahko ocenili tudi ustreznost ukrepov za ohranitev in izboljšanje njihovega zdravja.

Zaključki 3. strokovne konference

Dne 15. 6. 1983 je odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela organiziral 3. strokovno konferenco s temo »Zdravstveno varstvo v TOZD in DO«.

Na seji odbora dne 10. 11. 1983 so bili sprejeti naslednji zaključki:

1. Preventivno zdravstveno varstvo se v večini delovnih okolij Iskre ne pojmuje le kot ozka medicinska dejavnost temveč kot širša dejavnost, ki jo je treba pospeševati tudi v temeljnih in delovnih organizacijah. Preventivno zdravstveno varstvo na neposredne in posredne načine vpliva na poslovno uspešnost delovnih organizacij in zadeva vrsto poslovnih funkcij (kadrovska, socialna, varstvo pri delu idr.).

Interes za učinkovito zdravstveno varstvo ne zajema le obdobja aktivnega dela, delavcev, temveč se časovne meje tega interesa razširjajo tako na dobo šolanja strokovnih kadrov kot tudi na dobo po zaključku aktivnega dela delavcev (po upokojitvi).

2. Spoznano je, da se preko preventivnega zdravstvenega varstva širše družbeno organizirano zdravstveno varstvo povezuje s prizadevanji varstva pri delu in humanizacije dela v Iskri. Kazalci v zvezi z bolniškim staležem, invalidsko problematiko, problematiko delavcev s tako imenovano zoženo delovno sposobnostjo pa tudi drugi kazalci zdravstvene analitike so nujna sestavina vseh vrst utemeljitev za ukrepe, s katerimi se izboljšujejo delovno okolje, delovne razmere in življenjske razmere delavcev.

3. Pozitivnim pojmovanjem in spoznanjem o vlogi in pomenu preventivnega zdravstvenega varstva v Iskri pa le redno sledijo praktični uspehi na tem področju. V posameznih temeljnih in delovnih organizacijah so praviloma mnogo manj uspešni pri razvijanju in koriščenju zdravstvene analitike. Vzroki so na obeh straneh: v zdravstvu in v pristojnih strokovnih službah delovnih organizacij.

4. Za premagovanje obstoječih težav in za dvig sorazmerno nizke ravni analitično usmerjenega preventivnega zdravstvenega varstva je v večini delovnih okolij Iskre treba:

— izpopolniti in poglobiti samoupravno sporazumevanje o neposredni menjavi dela z zdravstvom, katerega temelj morajo biti operacionalizirani programi dela

— krepiti celovit status služb za varstvo pri delu v delovnih organizacijah in njihovo funkcijsko povezavo s kadrovskimi, socialnimi in splošnimi službami, ki so navadno nosilci fukcije zdravstvenega varstva v delovnih organizacijah in

— krepiti analitično proučevanje vgrajenosti elementov socialne politike v poslovne sisteme in podsisteme, kar bo prineslo nova spoznanja o potrebnih oblikah in rešitvah vlaganja za ohranjevanje zdravstvene kondicije delavcev.

5. Velika podpora prizadevanjem za učinkovitejše preventivno zdravstveno varstvo se pričakuje od dopolnitev informacijskega sistema Iskre, ki bo omogočil tekoče spremljanje in analitično obdelavo tako imenovanih kazalcev negativnega zdravja in drugih pomembnih segmentov širše socialne politike v temeljnih in delovnih organizacijah.

Pri tem pa je treba kar najhitreje preiti na računalniško obdelavo podatkov.

6. V posameznih delovnih okoljih Iskre obstaja pereča invalidska problematika. V zvezi s tem je nujno, da se v ukrepe in metode za preprečevanje invalidnosti delavcev vključijo širše sestavine socialne politike, vključno z urejanjem medsebojnih odnosov, krepitvijo motivacije in nematerialne stimulacije ter posameznih vidikov tako imenovane kulture dela.

To je še posebej pomembno glede na nove (sedanje in perspektivne) materialne in druge obveznosti organizacij združenega dela za reševanje invalidske problematike, ki izhajajo iz nove zvezne in republiške zakonodaje s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

7. Sistem tako imenovanega preventivnega premeščanja delavcev in druge v posameznih delovnih okoljih načete in delno uveljavljene oblike (modeli) reševanja delavcev s tako imenovano zoženo delovno sposobnostjo, nakazujejo potrebo po izdelavi celovitega modela Iskre za reševanje delavcev — zoženo delovno sposobnostjo.

8. Spoznano je, da so na področju celovite skrbi za delavce, kjer preventivno zdravstveno varstvo zajema pomemben delež, taki problemi, ki zahtevajo študijsko raziskovalni pristop. Zato naj se že v raziskovalne naloge za leto 1984, ki jih financira Iskra, uvrsti tudi prva raziskovalna naloga s tega področja.

In sicer »Proučitev razsežnosti problematike delavcev z zoženo delovno sposobnostjo v delovnih organizacijah Iskre in izdelavo celovitega modela za praktično reševanje«. Za sofinanciranje je treba pridobiti občinske skupnosti za zaposlovanje in republiško skupnost za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

9. Spoznanja o celoviti skrbi za delavce, med katerimi zavzemajo pomembno mesto spoznanja na temelju zdravstvene analitike je treba organizirano vključevati v različne oblike funkcionalnega izobraževanja na ravni SOZD in DO Iskre.

10. Spoznano je, da je skrb za zdravstveno kondicijo delavcev, ki se uresničuje na področju tehnično tehnološkega urejanja delovnega okolja in delovnih razmer, usmerjena preveč kratkoročno. Zato bo v prihodnjem obdobju morala biti ena od prioritetnih usmeritev tudi izpopolnitev in krepitev i.i. predhodnega varstva pri delu na tehnološko tehničnem področju.

11. Na tej strokovni konferenci so bile ponovno poudarjene nujne naloge, ki so vključene v program aktivnosti na temelju zaključkov 2. strokovne konference, ki ga je DS SOZD sprejel decembra 1982. Zato bo treba ta program pospešeno izvajati.

12. Strokovni delavci Iskre intenzivno spremljajo normativne pogoje za dejavnost varstva pri delu in druga dogajanja v širši družbeni skupnosti. Zato se bodo aktivno vključili v razprave o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pri delu. V ta namen bo Odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela v kratkem sklical posebno sejo.

13. Zaključke 3. strokovne konference naj pred posredovanjem na DS SOZD obravnava tudi kadrovski kolegij SOZD, ker vključujejo tudi kadrovsko socialno problematiko.

Kulturni večer

Komisija za kulturno dejavnost Iskre Kranj vabi na kulturni večer ob obletnici rojstva pesnika dr. Franceta Prešerna, ki bo **v petek, 2. decembra 1983, ob 18. uri v Delavskem domu v Kranju (vhod 6).**

Nastopili bodo člani sekcij pri komisiji za kulturo: literati, recitatorji, mešani pevski zbor in folklorna skupina. Gost večera bo pesnik in pisatelj Matej Bor. Sodeloval bo tudi kantavtor Dušan Josevski. Program bo povezovala Anka Demšar.

V spomin na pesnika dr. Franceta Prešerna literati kranjske Iskre letos že četrtič organizirajo to prireditev, na kateri predstavijo svoja novejša dela. Letos se bo predstavilo deset Iskrinih literatov.

Četrt stoletja Iskre IEZE — TOZD ELEKTROLITI v Mokronogu

Ob letošnjem dnevu republike praznujejo v TOZD Elektroliti v Mokronogu pomemben jubilej — 25-letnico tovarne. To je priložnost, da predstavimo razgibano zgodovino tega, danes 189-članskega kolektiva.

Leta 1950 je po osvoboditvi ustanovljeni IEV — Institut za elektrozveze ustanovil podjetje TELEKOMUNIKACIJE. Novo ustanovljenemu podjetju je IEV za začetek dal na razpolago skoraj polovico svojih ljudi in nekaj strojev in instrumentov iz svoje, sicer skromne opreme. V okviru novega podjetja sta bila tudi obrat v Šentjerneju, ki je izdeloval upore in obrat v Semiču s proizvodnjo papirnih kondenzatorjev ter stavba na Pržanu, ki je bila še v izgradnji.

Delna preselitev centralnega obrata sredi leta 1952 v nove prostore na Pržanu je pomenila za podjetje začetek organiziranega dela. V naslednjih štirih letih so vse oddelke koncentrirali na Pržanu, vendar se je kmalu pokazalo, da z rastjo proizvodnje primanjkuje proizvodnih prostorov. To je zahtevalo preselitev proizvodnje elektrolitskih kondenzatorjev. Občinski ljudski odbor Novo mesto je imel v tistem času prazno stavbo in velik presežek delovne sile v Mokronogu. Da ne bi prenehali s proizvodnjo elektrolitov, je bilo treba nujno izkoristiti oba faktorja, kar je poleg pomanjkanja sredstev za novo gradnjo in pomanjkanja ustreznih prostorov v Ljubljani privedlo do odločitve delavskega sveta tovarne o preselitvi oddelka elektrolitov v Mokronog.

V letih 1957/58 so adaptirali prazno stavbo v Mokronogu, kjer še danes teče proizvodnja EL-KO. V aprilu in maju leta 1958 so začeli s priučevanjem prvih 18 delavcev iz Mokronoga na Pržanu, v proizvodnji elektrolitov. S prvim septembrom 1958 se je v adaptiranih prostorih pričela poskusna proizvodnja. Pred 25 leti, ob dnevu republike leta 1958 pa je bila otvoritev oddelka Elektrolitov v Mokronogu.

O pomembnejših dogodkih preteklega četrt stoletja nam je pripovedoval Franc ŠUNTA, danes vodja operativne priprave dela, sicer član kolektiva od leta 1964:

»Prvih šest let je tekla proizvodnja kar v redu. Za nadaljnji razvoj proizvodnje pa bi jo bilo treba modernizirati, zato je bil pripravljen projekt nove tovarne, začela so se zemeljska dela, a vendar ta projekt ni bil uresničen.

Treba je povedati, da je bila takratna proizvodnja elektrolitskih kondenzatorjev odvisna od TV proizvodnje na Pržanu in da smo delali samo za domačo proizvodnjo TV sprejemnikov. V obdobju med leti 1966 in 1972 pa je nastopila tudi recesija svetovnega trga, kar se je seveda poznalo tudi pri nas. V teh kriznih časih so bili delavci brez dela, 80% na dopustih, 43 pa jih je izgubilo delo, zaradi česar je bilo nezadovoljstvo veliko. Mnogo jih je zaradi takega položaja poiskalo zanesljivejše delo tako, da je bilo v letu 1972 zaposlenih le še 68!

Trdno sem prepričan, da je bilo to leto najtežje v zgodovini našega obstoja. Tako stanje je odmevalo v takratnem tisku, kjer smo septembra 1972 pod naslovom: »Kakšna je rešitev za Iskro v Mokronogu« lahko prebrali:

(citat majhnega članka)

Po nekaj mesecih iskanja novih idej in rešitev beremo o tem, da obrat Iskre v Mokronogu poslej ne bo več obrat tedanje tovarne Iskre Avtomatike, Pržan, ampak po novem tovarne Iskra v Železnikih. S tem naj bi spremenili proizvodni program tako, da bi proizvajali elektromotorčke za gospodinjske aparate.

Tovarna v Železnikih je bila zainteresirana za novi obrat, zaradi velikega zaledja delovne sile in izrednih možnosti plasmaja elektromotorčkov na trg. Med tem časom ali točneje 14. 11. 1972 je bila ustanovljena komisija za ustanovitev TOZD Iskre v Mokronogu, ki je delovala in usklajevala do 15. 5. 1973, ko so se začele priprave za ustanovitev TOZD. Dne 3. 7. 1973 se je zbor delavcev odločil za samostojnost, oz. da postane dosedanji obrat v Mokronogu TOZD, kar je bila velika prelomnica v delu in proizvodnji.

Poslovno je kot TOZD zaživela Iskra v Mokronogu z letom 1974, ko je bila izvedena delitev premoženja med Pržanom in Mokronogom. V obdobju pogovorov o preusmeritvi proizvodnje od 8. 2. 1973 do 11. 7. 1973 pa je nastal nov položaj . Po številnih in mučnih sestankih je kolektiv, skoraj izčrpan v nenehnem boju za delo in jasnejšo perspektivo na zboru delavcev 21. 9. 1973 odločil, da Iskra Mokronog ostane kot TOZD Elektroliti v delovni organizaciji IEZE.

Mislimo, da je bil za takrat zaposlene v Iskri to prelomni trenutek, saj smo ostali pri svojem poznanem programu dela, kar nam kažejo tudi rezultati poslovanja.

V letu 1973 je bil celotni prihodek 0,75 milijard SD in cca 1,5 mio. kosov
v letu 1976 je bil celotni prihodek 2,6 milijard SD in cca 4,5 mio. kosov
v letu 1980 je bil celotni prihodek 13 milijard SD in cca 11,5 mio. kosov
v letu 1983 je bil celotni prihodek 39 milijard SD in skoraj 20 mio. kosov
plan 1984 51 milijard SD skoraj 23 mio kosov

Že v letu 75 smo začeli razmišljati o novi investiciji v vrednosti 12,5 starih milijard, dejansko pa smo to začeli šele v letu 79 in končali 80. Rezultate pa daje v sedanjem obdobju. Investicija nam nedvomno daje boljše pogoje za delo, avtomatizirano proizvodnjo, moderno kuhinjo in vrsto drugih ugodnosti.

Z avtomatizirano proizvodnjo pa smo naleteli na probleme, ki jih do sedaj skoraj nismo poznali. Reprodukcijski material je moral postati strogo kvaliteten in v tolerancah, ki jih ročna proizvodnja ni potrebovala, hkrati je bila stalna problematika v nerednih dobavah uvoženega in domačega materiala ter pereče pomanjkanje deviznih sredstev. Zato smo bili prisiljeni razmišljati in ukrepati v smeri zamenjave uvoznih materialov z domačimi, kar nam je v veliki meri tudi uspelo. Vsi veste, da smo včasih uvažali bakreno žico, aluminijaste lončke, gumi čepke, pokrovčke, borovo kislino, odcepno folijo, itd.

Sedaj to kupujemo doma. Uvoz smo zmanjšali skoraj za polovico, o izvozu smo razmišljali in tudi izvažali že v letih 76-77, enakovredno z drugimi proizvajalci kondenzatorjev pa smo se vključili v izvoz po izpeljani investiciji leta 1980.

Ob koncu bi hotel poudariti, da ima vsaka slabost tudi nekaj pozitivnega, čeprav je bilo vmes mnogo slabe volje, prepirov do nizkih udarcev, vendar smo se naučili biti enotni in trdni v premagovanju različnih težav, ki nam jih tudi sedaj ne manjka. S poštenimi, tovariškimi in predvsem iskrenimi odnosi drug do drugega pa lahko premagamo veliko preprek na katere bomo še naleteli«. Tako je povedal Franc ŠUNTA, mi pa delovnemu kolektivu TOZD EL-KO v Mokronogu ob dnevu republike in njihovi 25-letnici iskreno čestitamo in želimo veliko delovnih uspehov!

Milan Krapež

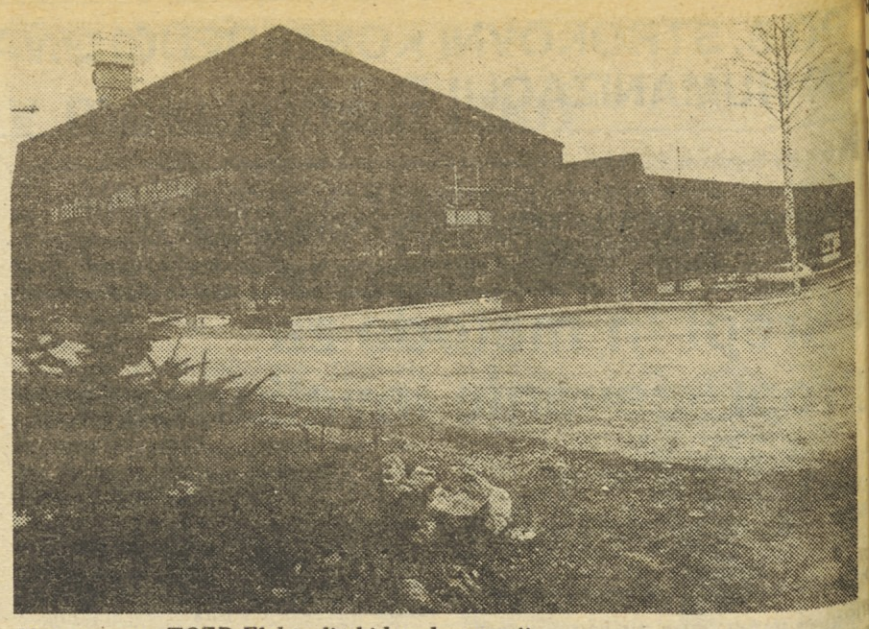

Nova tovarna TOZD Elektrolitski kondenzatorji.

Delovna pot Eme BURIČ se je pričela v Iskri že leta 1951, kjer se je kot serviserka v menzi zaposlila v IEV na Linhartovi. Leta 1962 je prešla v Iskro na Tržaški, kjer je v oddelku kondenzatorjev opravljala delo laboranta. Kasneje jo je pot pripeljala v Iskro, Žične veze, leta 1977 pa je našla svoje delo v kolektivu Iskre, DO CEO v Stegnah.

Te dni se je njena delovna obveznost končala, včasih neizprosna, pa spet obujena s prijetnimi spomini, a vendar v njenem srcu ostaja ime ISKRA, za katero je žrtvovala veliko svojega življenja. Tovarišica Ema BURIČ, kot živa legenda, je lahko priča vsej trnoviti poti Iskre zakaj njeni začetki dela segajo daleč v preteklost.

Na vprašanje, kaj bo delala odslej, pravi, da bo potrebno še veliko postoriti okoli hiše, da je dela vedno dovolj, prav tako pa vrt, ki ga neguje s svojo popolno predanostjo, zahteva pridno in vestno roko, tu je tudi skrb za družino ... in še, in še je naštevala opravila, katera ji bodo zapolnila njen vsakdan.

Skromna slovesnost, ki so jo ob tej priložnosti pripravili njeni sodelavci Iskre CEO, oddelek proizvodnja, je bila priložnost, da ji z vsemi častmi delavke ta dan ovekovečimo.

Ni pozabila dodati, da ostaja še vedno v krogu »Iskraševˮ in, da njenim sodelavcem, kakor tudi vsem delovnim ljudem Iskre, iskreno želi veliko delovnih uspehov, katerih se bo tudi sama veselila.

SODELAVCI ISKRA CEO

TOZD KERAMIČNI KONDENZATORJI ŽUŽEMBERK

Inovatorji so prejeli priznanja občinske raziskovalne skupnosti

Svetovna recesija v porabi klasičnih elementov in s tem povečana ponudba ob vedno nižji svetovni ceni, narekuje potrebo strokovnemu kadru; kako proizvajati več v enaki časovni enoti ob manjšem deležu dela, manjšem izmetu, večji produktivnosti itd. To je tudi bilo osnovno vodilo za sprejem pravilnika o nagrajevanju inventivne dejavnosti v naši TOZD. V tem sorazmerno kratkem časovnem obdobju od preteklega leta do danes je bilo prijavljenih več predlogov in izboljšav, ki jih že uporabljajo v rednem procesu proizvodnje.

Letošnje leto je bilo za občinski praznik Novo mesto — 29. oktobra podeljenih pri občinski raziskovalni skupnosti 22 priznanj, od katerih so kar štiri sprejeli naši strokovnjaki in to:

RUDI ISKRA, strojni ing. za razvoj in konstrukcijo stroja za srebrenje keramičnih telesc — kondenzatorjev in avtomate za sortiranje istih proizvodov. Bistvena prednost stroja od dosedanjih so naslednje:

— delavec lahko poslužuje več strojev hkrati

— izkoristek stroja je sedaj 90 % od poprejšnjega 70 %

— omogoča večjo hitrost delovanja stroja in s tem tudi večjo produktivnost za 25 %

— manjša je poraba sit za tisk, ki so iz uvoznega materila

— tiskanje je zelo točno in s tem izmeta zaradi premaknitve skoraj ni

— manjša je poraba električne energije za 50 % in več

— stabilnost delovanja stroja je zelo velika, zato tudi njegovo vzdrževanje skoraj ni potrebno

— stroji so bili izdelani izključno z domačim materialom.

Avtomat za sortiranje deluje elektronsko za sortiranje vseh vrednosti kondenzatorjev in poljubne tolerance. Njegova uporabnost je za vse premere od D4 — D8 in debeline od 0,3 — 1,2 mm, za kar je trenutno največ naročil in povpraševanj na tržišču.

JOŽE ŠTUPAR, strojni ing. — za uvedbo industrijske pnevmatike pri razvoju in proizvodnji opreme, še zlasti štarterjev za fluorescenco. V ta namen sta konstruirana in izdelana dva posebna stroja za kovičenje kontaktov in obrezovanje lončkov, kjer se je v primerjavi z ročnim delom povečala produktivnost za 4x. Posebnost stroja za obrezovanje je tudi v tem, da takšnega sistema delovanja stroja na domačem tržišču še ni.

JOŽE BAŠA, strojni tehnik, za razvoj in konstrukcijo posebne linije za meritve, žigosanje in trakanje kondenzatorjev, z avtomatskim vlaganjem, meritvami, označevanjem vrednosti kondenzatorjev ter ostalih parametrov, izdvajanjem slabih in lepljenjem samo dobrih na papirni trak ter navijanje na kolut. To je novi način pakiranja elementov za elektroniko. Na svetovnem tržišču to poznamo pod nazivom TRAKANJE, ki se vse bolj uporablja tudi pri računalniško vodenem procesu proizvodnje. Stroj je izdelan izključno z domačim materialom.

JOŽE PERKO, strojni ing. za razvoj in konstrukcijo celotne linije za montažo večplastnih keramičnih kondenzatorjev. Linija omogoča zlaganje in tiskanje keramične folije večplastnih kondenzatorjev v blok, ki se na naslednji operaciji nareže na čipe. Gre za skupinsko tehnologijo, s katero se lahko izdela hkrati od nekaj 10 pa vse do cca 1000 kosov teh zahtevnih kondenzatorjev. Produktivnost se je v primerjavi z dosedaj uvoženimi stroji povečala za 3 krat. Tako avtomatizirana proizvodnja zagotavlja visoko stopnjo produktivnosti. Celotna linija je izdelana iz domačega materiala in služi za zelo pomembno operacijo v proizvodnji večplastnih kondenzatorjev.

Vsem nagrajencem čestitamo za dosežena priznanja in želimo še nadalje tako plodno delovanje ter nove predloge vseh ostalih zaposlenih, za povečano stopnjo produktivnosti in vseh oblik inventivne dejavnosti.

JK

Priprave na pregled dela

Čeprav bo volilno programska konferenca mladine Široke potrošnje predvidoma šele v marcu prihodnjega leta pa je na nedavnem sestanku koordinacijskega sveta osrednja pozornost veljala prav tej točki dnevnega reda. Sestanek, ki je bil na Pržanu 17. 11. 83, je bil v celoti namenjen pripravam: na organiziranje vodilno programske konference ZSMS SOZD Iskra in poleg že prej omenjene podobne konference na ravni Široke potrošnje še obisku DO Kondenzatorji Semič.

Do 10. decembra morajo predsedniki osnovnih organizacij ZSMS pripraviti poročila o delu svojih organizacij in jih posredovati predsedniku KS ZSMS. Edino v tem roku bo namreč možno pripraviti gradivo, ki bo služilo za nemoteno izvedbo konference mladine SOZD Iskra.

Mladi Široke potrošnje naj bi v kratkem obiskali vrstnike v DO Kondenzatorji Semič in z njimi izmenjali izkušnje ter se dogovorili za bodoče sodelovanje. Iz Široke potrošnje naj bi odpotovalo za avtobus najboljših mladink in mladincev iz vseh temeljnih organizacij.

SF

Na podlagi Pravilnika o podeljevanju nagrad in priznanj ORS Ljubljana-Šiška za vzpodbujanje množične inovacijske in raziskovalne dejavnosti in za dosežke na področju organiziranja raziskovalnega dela, Občinska raziskovalna skupnost Ljubljana-Šiška

razpisuje nagrade in družbena priznanja

Veliko plaketo ORS (z denarno nagrado)
tri diplome (z denarnimi nagradami)
knjižne nagrade z diplomami
za naslednje dosežke na področju raziskovalne dejavnosti:

1. Za pomembnejši raziskovalni dosežek preteklega leta v občini posameznemu avtorju ali skupini strokovnjakov.
2. Za inovacije in druge raziskovalne dosežke, ki prispevajo k hitrejšemu razvoju delovne organizacije in občine.
3. Za organizacijske prispevke k razvoju raziskovalne in inovacijske deajvnosti.
4. Za uspešno delo v društvih s področja tehnične kulture.
5. Za pisne prispevke na temo raziskovalne in inovacijske dejavnosti in za raziskovalne naloge mladine.

Število in višino nagrad bo določila skupščina Občinske raziskovalne skupnosti na predlog Odbora za pospeševanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti.

Za nagrado se lahko prijavijo do 31. 1. 1984 posamezniki ali skupine, če menijo, da izpolnjujejo pogoje razpisa od 1. do 5. točke.

Kandidate, ki za leto 1982 niso še prejeli nagrade, razpisane s strani ORS Ljubljana Šiška, lahko predlagajo:
— družbeno-politične organizacije in skupnosti
— društva
— delavski sveti in samoupravni organi v organizacijah združenega dela
— posamezniki

K vsakemu predlogu mora biti priložena dokumentacija z dokazili in podrobna utemeljitev predlogov.

Predsednik Odbora za pospeševanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti
MARINKA GROBLER l.r.

PREDSEDNIK ORS Ljubljana-Šiška
dr. STARE FRANCI l.r.

NAGRADE ZA INOVACIJSKO DEJAVNOST

Predsedstvo Občinske raziskovalne skupnosti Ljubljana-Šiška je na svoji seji dne 26. septembra 1983 sklenilo, da se objavi razpis za podelitev nagrad za inovacijsko dejavnost v letu 1983.

S tem, ko objavljamo ta razpis, želimo poudariti, da v sedanjem trenutku tečejo razprave o raziskovalni dejavnosti kot obliki pristopa k lastnemu razvoju na področju znanosti in tehnologije. Doslej organizirani razgovori v registriranih organizacijah združenega dela, ki se ukvarjajo z raziskovalno dejavnostjo (Lek, Litostroj in Turboinštitut), so namreč pokazale, da smo vse preveč skromni pri dajanju moralnih in materialnih priznanj raziskovalcem, ki žrtvujejo svoj prosti čas in znanje, da pridejo do novih izumov, ki v končni posledici služijo tako našemu (šišenskemu) gospodarstvu kot širši družbeni skupnosti.

Ugotovitve iz podelitve nagrad za leto 1982 so nas vzpodbudile, da s takšnim nadaljujemo tudi letos. Nagrade in priznanja resda ne morejo odtehtati vsega vloženega dela, so pa del priznanja družbe za vložene napore.

S tem, ko objavljamo ta razpis, pozivamo vse poslovodne organe, družbeno-politične organizacije v organizacijah združenega dela, kakor tudi vse posameznike, da pogledajo okrog sebe in ugotovijo ali so med njimi sodelavci, ki zaslužijo to pozornost. Zato smo tudi dogovorili obliko, da predlog za nagrado sproži tako organizacija združenega dela, družbeno-politična organizacija ali posameznik.

Postopek za zbiranje prijav ter verifikacija preko organov Občinske raziskovalne skupnosti Ljubljana-Šiška, naj bi tekla v letošnjem letu, dočim bi nagrade podelili 15. aprila, t.j. ob obletnici smrti Borisa Kidriča, ki je bil eden najpomembnejših tvorcev razvoja inovacijskih procesov v naši družbi.

Stanje in težnje na področju kakovosti

Pretekli teden sem obiskal Produktroniko v Muenchenu, enega največjih sejmov, te vrste v svetu, saj je na ogromni kvadraturi v 15 dvoranah razstavljalo prek 800 firm iz 46 dežel sveta.

Moj prispevek nima namena dati kompletnega pregleda sejma, temveč poročati o vsebini in ugotovitvah obiskanega seminarja ter nekaterih za razvojne trende značilnih izdelkih.

Tržni položaj v panogi elektronike ločno vpliva na sam sejem, saj na noenem drugem področju ni bilo v zadjem času tolikšnega napredka v sveu, kot prav v elektroniki.

Nove tehnologije, povečana kompleksnost naprav in sistemov in mnoica inovacij so primorali proizvajalce ektronskih naprav, da v vseh fazah everjajo zanesljivost elementov in zaotavljajo kakovost naprav in sistemov. evilo avtomatiziranih naprav in prosov se množi.

Zato ima večina proizvajalcev ektronike razdelan koncept in ustrezno strategijo, ki omogoča povečati proizvodnjo in zagotoviti stalno prisotnost na tržišču, oz. povečati svoje tržne deleže. Imeti koncept postaja tembolj pomembno in ker je konkurenca vedno večja, so odgovornosti proizvajalcev do kupcev glede kakovosti vedno večje in postaja zmanjševanje stroškov za zagotavljanje kakovosti vedno bolj pomembno. Zato je cilj vsakega resnega proizvajalca, da izgradi svojo strategijo nastopanja predvsem na osnovi zagotavljanja kakovosti elektronskih, oz. elektromehanskih izdelkov.

Nujno je vse nastale probleme ugotoviti, analizirati in rešiti. Zato so potrebni delavci z ustrezno strokovno izobrazbo in praktičnim znanjem, ustrezne metode dela na tem področju in opreme, ki na cenen, hiter in strokovno utemeljen način pomaga pri meritvah in ugotavljanju stanja.

Okrogla miza na temo „Uspešna in gospodarna kontrola za zagotavljanje kakovosti pri proizvodnji naprav v elektroniki"

Ena izmed tem seminarjev, ki so bili v času Produktronike '83 je bila posvečena kakovosti. Okrogla miza je bila organizirana tako, da so predavatelji najprej v pet do 10 minutah obravnavali kot nekakšen uvod v razpravo naslednje teme:

– določanje pojmov in izhodišč za razpravo o postopkih za ugotavljanje stanja, za stroške kakovosti, motivacijo v skupinah itd.
– kontrola kakovosti v proizvodnji,
– vtekanje (BURN IN)
– krožki kakovosti (Quik krožki)
– ugotavljanje napak
– dokumentacija in tehnični predpisi

Sodelovali so strokovnjaki iz Zvezne republike Nemčije in Skandinavije. Po zelo kratki pripravljalni fazi, ki je trajala le uro se je na osnovi iznešenih prispevkov razvila živahna razprava, v kateri je sodeloval velik del udeležencev. Predvideni čas treh ur smo kljub nemški natančnosti zaradi izrednega zanimanja morali podaljšati.

Naj na kratko povzamem samo nekaj mnenj udeležencev, ki jih bom naštel, kar po vrsti kot so bili obravnavani:

Brez motivacije delavcev v proizvodnji in v službah ni mogoče doseči večjega napredka predvsem pri proizvodnji, kjer so bili že ostali postopki za izboljšanje kakovosti že uporabljeni in dali dobre rezultate. Torej nadaljnjih izboljšav ni mogoče pričakovati brez angažiranega dela na vseh področjih in v proizvodnji, te delavce pa je treba za to delo ustrezno motivirati. V tem okviru so bili predstavljeni tudi Quik krožki, ki so našim krožkom za izboljšanje proizvodnje docela podobni. Krožki se tudi v ZR Nemčiji vedno bolj širijo.

Glede stroškov kakovosti in njihovega deleža v celotnem prometu je bilo mnogo razprav in konkretnih podatkov. Prevladalo je mnenje, da je spremljanje stroškov kakovosti nujno, saj daje generalno stanje in omogoča primerjavo med posameznimi vrstami v smislu iskanja optimuma. Splošna ocena je bila, da so preventivni stroški prenizki.

Vtekanju sestavnih delov sklopov in naprav je bil posvečen dobršen del razprave. Skoraj enotna ocena vseh prisotnih je bila, da je MIL 833 že preživel standard, da so ga Francozi že menjali in da se s pretiranim vtekavanjem ne da doseči stroškom ustreznih rezultatov. Pri tem smo prišli celo do neke vrste zaključka češ: vtekavati ni treba vedno in pri vsaki priložnosti, ker je to predrago. Izvesti je treba podrobno analizo odpovedi na kompletnem proizvodu pri dejanskih pogojih proizvodnje in okolnih pogojev delovanja in šele na tej osnovi predvideti vtekavanje za tiste elemente, oz. sklope in naprave, kjer lahko pričakujemo rezultate, oz. je izboljšanje nujno.

Zaradi prihranka časa za vtekavanje gre razvoj v naprave, ki omogočajo simulacijo več vrst okolnih pogojev hkrati (temperatura, temperaturni šoki, električna statična in dinamična obremenitev, vibracije itd.) V tuji literaturi to imenujejo multi variate burn in:

Tudi pri razpravi o zanesljivosti elementov in naprav se je dalo izvedeti kaj novega. Prof. Moeltoft iz Danske je zagovarjal hipotezo, da klasična krivulja „kopalne kadi" glede zanesljivosti (zgodnje odpovedi, področje konstantnih odpovedi, področje iztrošenosti) ne drži.

Nastopata dve izraziti obdobji odpovedi, ki tvorita bimodalno krivuljo in sicer je maksimum prve distribucije, ki traja okoli 500 ur dosti visok in dosedanji podatki kažejo na normalno obliko, medtem ko je drugo obdobje med 500 in najmanj 1000 ur pa do 20.000 ur.

Prve odpovedi povzročajo napake v montažah, druge pa napake v današnjem procesu proizvodnje elementov.

Poudariti je treba, da so konkretni podatki zaenkrat skromni, vendar je večina razpravljalcev to stališče potrdila z rezultati iz prakse. Danes lahko rečemo, da se nam v teoriji in praksi zagotavljanja zanesljivosti obeta marsikaj novega.

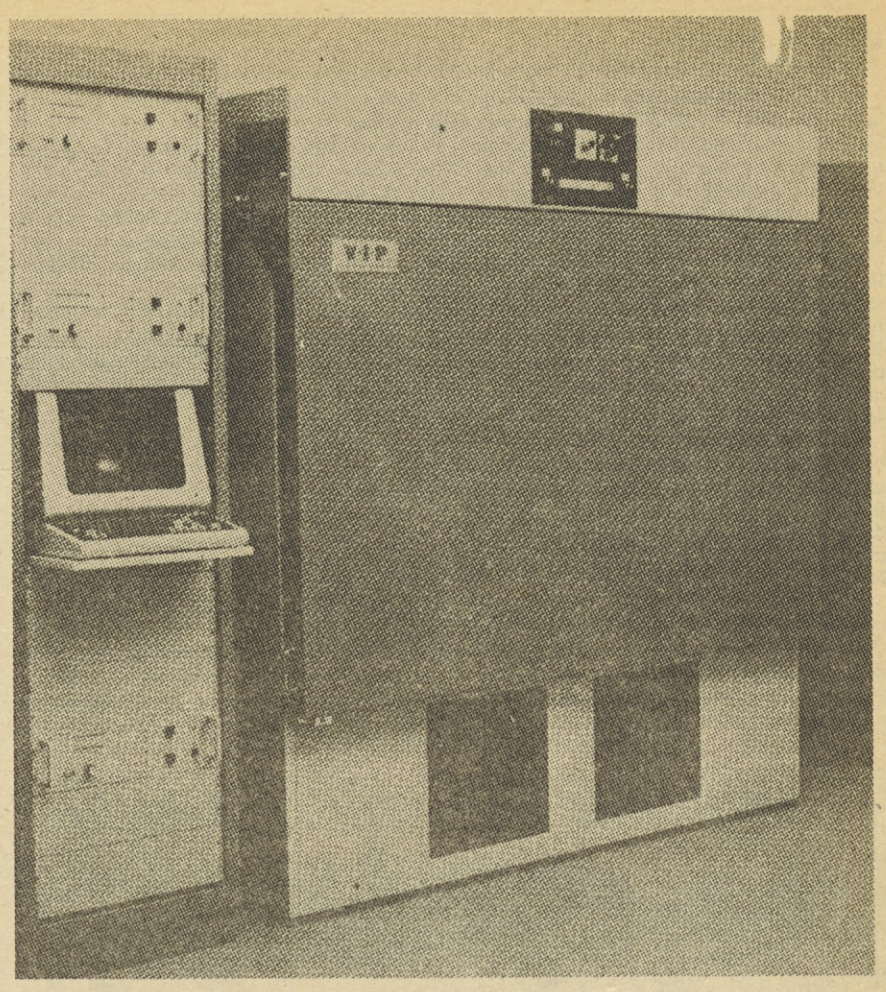

Komora za dinamično vtekanje aktivnih elektronskih elementov.

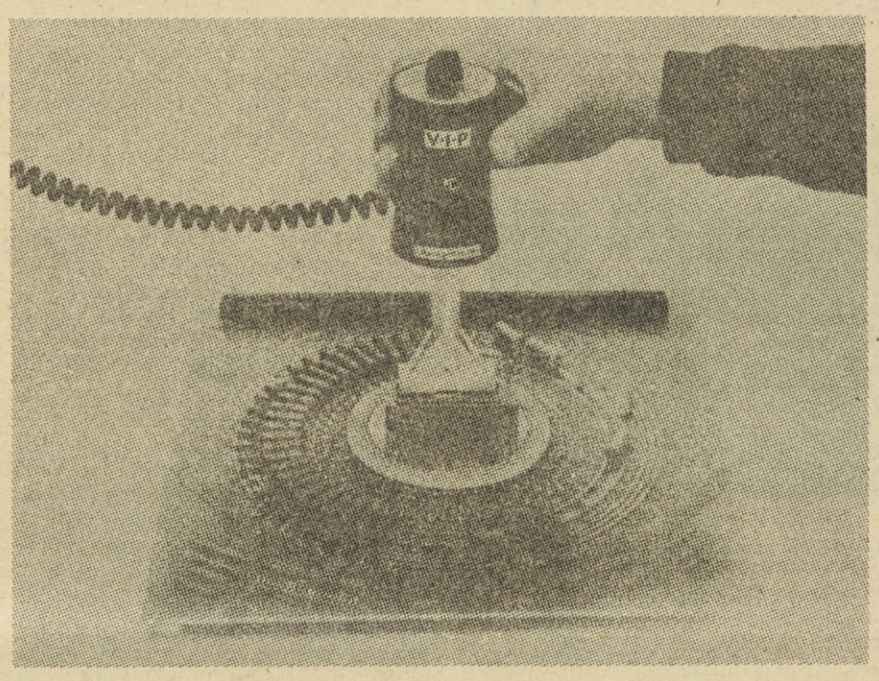

Naprava za ogrevanje integriranih vezij.

RAZSTAVA OPREME

Razstavišče v Muenchenu je ogromno. Dve veliki dvorani sta bili posvečeni samo merilni in kontrolni opremi. Prisotni so bili vsi veliki proizvajalci merilne opreme kot Hewlet & Packard, Rohde & Schwarz, Fluke, Feradyne, Marconi, Tektronix, National, Genrad, itd.

Programi vseh teh proizvajalcev so po večini znani, urejeni v preglednih katalogih in bi obravnavanje že dela razstavljenih naprav preseglo namen tega članka. Ustavil se bom pri nekaterih, ki so za našo problematiko kakovosti mogoče bolj pomembni.

Firma WEISS TECHNIK, ki se je specializirala na opremo za simulacijo delovanja v različnih pogojih okolja, je razstavila kombinirano komoro, ki omogoča, da preskušanca izpostavimo hkrati temperaturi, pritisku in vibracijam, komoro je moč vgraditi tudi na obstoječi vibracijski stroj. Vgrajeni so tudi kanali in „rokavice" za pretikanje in električno statično ali dinamično obremenitev (slika 1).

V.I.P. Microelectronics je razstavila komoro za dinamično vtekavanje aktivnih vezij. Zmogljivost komore je cca 10.000 kosov 24 – pinskih integriranih vezij. Posebej velja omeniti, da je V.I.P. razvila izredno hiter sistem za dinamično obremenjevanje vloženih integriranih vezij. Posebno komoro V.I.P. dobavlja tudi naši tovarni polprevodnikov v Trbovljah za vtekavanje diod. (slika 2)

Posebej velja omeniti še en proizvod firme V.I.P. To je naprava za ogrevanje vezij TMH 150. To je majhna naprava, ki omogoča nastavitev temperature od + 30oC do + 150°C in s pomočjo posebnih segmentov segrevanje želenega elementa na nastavljeno temperaturo. Tako lahko element na izvlečeni plošči ponovno segrejemo in ugotavljamo ali mogoče pri svoji višji delovni temperaturi ne dela prav (slika 3).

Poskušal sem seznaniti bralce z nekaj vtisi s Produktronike. Skupna ugotovitev večine nas je bila, da je napredek v elektroniki še vedno hiter in dinamičen, da pa mora proizvajalec zaradi močne konkurence ob nedvomno zahtevani visoki kakovosti skrbeti o stroških in zato išče poti, kako to kakovost optimalno zagotoviti.

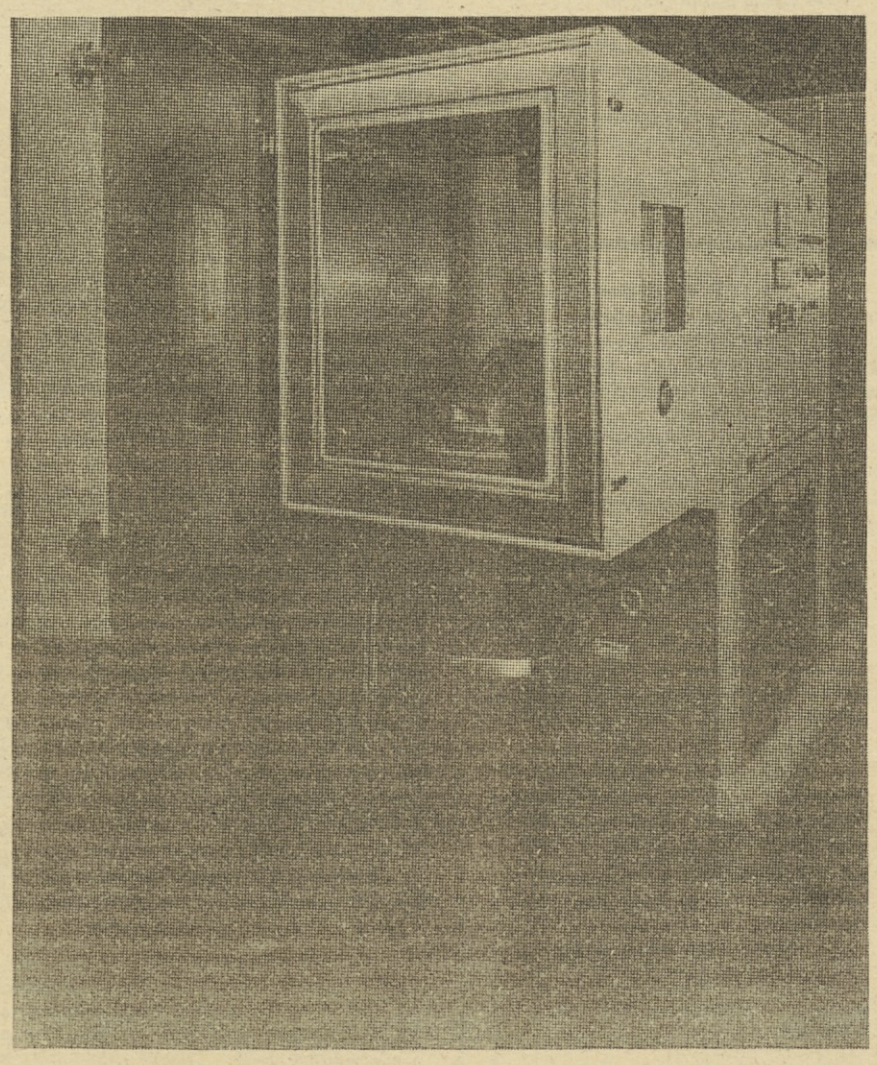

Kombinirana komora za preizkuse pri temperaturi, vlagi, pritisku in vibracijah.

Alojzu Dularju-Slavku v slovo

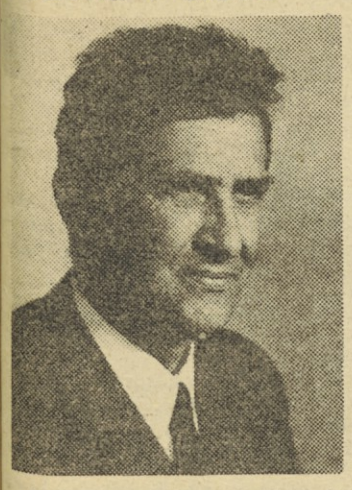

Med nami ni več inženirja, slikarja in partizana

Ni še tako dolgo, ko se je Alojz Dular—Slavko v letu 1980 od nas poslovil in odšel v pokoj. Vsi smo mu zaželeli še veliko osebnih uspehov v zasluženem pokoju. Resnično smo upali, da bo še dolgo slikal svoje nadvse priljubljene pejsaže in portrete ter urejal vrt okoli hiše, ki ga je uredil kot pravcati botanični vrt. Zelo rad se je ukvarjal tudi s fotografijo, glasbo in obdelavo lesa. Bil je resnično vsestranski človek, ki je med sodelavci užival veliko spoštovanje.

Kruta usoda ga je prejšnji teden vse prekmalu iztrgala iz zasluženega pokoja in od družine, ki ji je posvetil preostali del življenja. Bil je še poln ustvarjalnih idej in na njegovem slikarskem stolu je ostala slika, ki ne bo nikoli dokončana.

Njegova življenjska pot je bila zelo pestra. Kot mladega študenta ga je okupator odpeljal v taborišče Gonars, kjer je dobil svoje prve revolucionarne izkušnje. Po vrnitvi iz internacije se je takoj vključil v slovensko partizansko vojsko in previharil velik del Slovenije.

Po osvoboditvi je diplomiral na Fakulteti za kemijo in se vključil v delo vodogradbenega laboratorija na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo. Razvijajoča mlada industrija pa je potrebovala mlade, zagnane in vsestranske strokovnjake in kot tak se je leta 1951 vključil v kolektiv Inštituta za elektrozveze, kjer je pričel z razvojem visokofrekvenčne keramike. Svoj raziskovalni duh je še dopolnil s specializacijo v Centre de la Recherche Scientifique v Parizu pri prof. Guyotu. Po vrtnitvi iz Pariza je postala proizvodnja visokofrekvenčne keramike in keramičnih kondenzatorjev v tedanjem IEV vsakdanjost. Po krajši prekinitvi dela v Iskri se je leta 1965 ponovno zaposlil v Iskri PSO, sedanjem IC, kjer je bil do upokojitve. Cela vrsta opravil, od vodenja oddelka, regiona ter organiziranja in koordiniranja komercialnih nastopov na tujih trgih daje pravo sliko vsestranskega strokovnjaka. Kot takšen je uspešno deloval tudi v samoupravljanju, kjer je opravljal več odgovornih funkcij in kjer je prišla do izraza njegova revolucionarna preteklost.

Vsi, ki smo ga poznali, se ga bomo spominjali kot sodelavca, ki je bil zagnan, delaven, tovariški, vedno pripravljen pomagati.

Vsi sodelavci smo s tov. Dularjem za vedno izgubili dobrega tovariša in vsestranskega človeka. Njegova smrt nas je resnično prizadela.

Sodelavci

Milošu Sfiligoju v slovo

Jutranja pot se tistega dne ni končala na delovnem mestu, temveč že takoj na začetku. Omahnilo je življenje klenega človeka.

Široka razgledanost, strokovnost, čut za sočloveka, stalna pripravljenost za pogovor, ali nasvet, nesebično razdajanje znanja med nas sodelavce, so bile vrline, ki smo jih vselej občudovali in spoštovali.

Korenine mislečega slovenskega intelektualca so pričele poganjati v njem že v predvojnih letih, ko je kot dijak klasične gimnazije na izziv Speransa razglabljal s somišljeniki o slovenskem narodnostnem vprašanju. Skovana zavest ga je vodila skozi vojna leta in še trajno ohranila v njem. Študij strojništva mu je pridal vrednoto strokovnosti, ki jo je v povojnih letih uspešno uporabljal na svojem prvem delovnem mestu na Institutu za turbinske stroje v Ljubljani. Potreba slovenskega gospodarstva po strokovnjakih ga je za kratek čas zvabila iz metropole: v TIO v Lescah se je spoprijel s problemi industrijske avtomatizacije in tako je skupaj s TIO zaplul v Iskrine vode. Potrebovali so ga v TEN in ni jim odrekel. Njegovo izredno poznavanje tehnološke opreme ga je privedlo v Iskro Commerce, kjer je skrbel za ekonomsko tehnično problematiko uvoza opreme. Ob tem delu smo stkali vezi, ki pa jih je narava v trenutku prekinila.

Fizično da, v zavesti pa ne, kajti naučil nas je tkati čiste, plemenite človeške in strokovne vezi, kot to zmore in zna le malokdo v našem času. Zato ostaja z nami!

Sodelavci

ISKRAŠI NA DŠI

Solkanski hotel Sabotin je bil v petek zvečer nabito poln. V njem so se zbrali udeleženci delavskih športnih iger, torej delavke in delavci iz mnogih delovnih organizacij novogoriške občine, ki so med letom po napornem delovnem dnevu merili moči tudi na športnih terenih.

In v petek je bil zaključek, bila je podelitev medalj, plaket in pokalov. Uvodno besedo je imel predsednik komisije za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu Ilko Vidic, sicer zaposlen v novogoriški Iskri, pred mikrofon pa je povabil tudi predsednika novogoriškega sindikata Danila Bašina, še do nedavnega tudi Iskraša.

Po krajšem nagovoru in pozdravu sta podelila najboljšim posameznikom in ekipam priznanja. Letos je sodelovalo skoraj dva tisoč rekreacije in športa željnih delavk in delavcev, med njimi veliko število iz Avtoelektrike. Poglejmo nekaj vidnejših uvrstitev Iskrašev.

Med kegljači je bil Zdravko Puc odličen tretji, le za 12 kegljev je zaostal za zmagovalcem. V tej panogi je bil Joško Bremec 12, Boris Peršolja 16, Boris Maraž 26 itd. Tudi ženske so se dobro odrezale, saj je bila Zdenka Kogoj šesta, Zinka Fornezzi 11 in Zdenka Grebenjak 17. Tekmovalo pa je 30 kegljačic.

Odlično se je uvrstila tudi Lidija Štrukelj, saj je bila v skoku v daljino druga, le za 12 cm slabša od zmagovalke. Po rezultatih in udeležbi sodeč je bil najaktivnejši Joško Bremec, saj je nastopil v kegljanju, v teku na 60 metrov, kjer je bil odličen drugi, v skoku v daljino pa je celo zmagal.

V streljanju pa je že vrsto let nepremagljiv Danilo Hrobat — tudi letos je bil prvi, tretji je bil Janko Ožbot, za tri kroge slabši pa je na četrtem mestu pristal Cvetko Kante. Izredno mirno roko je imela tudi Zdenka Mihelj in osvojila peto mesto. V metu krogle sta nastopila le Stanko Mihelj, bil je odličen tretji, in Vladimir Fornazarič, bil je peti.

Tudi v tenisu smo imeli dva predstavnika in sicer Boška Veličkova, ki je osvojil šesto mesto v svoji kategoriji ter Sergeja Kogoja, ki je bil v svoji kategoriji tretji. In še ekipne uvrstitve Iskrašev. V namiznem tenisu peto mesto, v košarki tretje, v odbojki drugo, v balinanju deveto, v kegljanju šesto, šah deveto mesto, ekipno strelci so bili prvi, atleti pa šesti. Nogometaši pa so osvojili enajsto mesto. Ekipno ženske pa so se uvrstile tako-le: v atletiki deveto mesto, v streljanju tretje, v kegljanju peto ter v odbojki četrto mesto.

Tako je bilo letos. Prihodnje leto pa spet na športna igrišča in to še množičneje kot letos.

Marko Rakušček

Nogometaši Avtoelektrike so osvojili 11. mesto.

Ekipa Avtomatike v napadu.

ISKRA — AVTOMATIKA

Z eno piko do zmage

V okviru praznovanja 20-letnice TOZD Avtomatske in varilne naprave — delovne organizacije Avtomatika je bila v torek, 15. t.m. v telovadnici Športnega centra Ježica košarkarska tekma med ekipama AVN in Avtomatike.

Za AVN so igrali: Ivo Hajdu, Niko Bavec, Jernej Zajec, Slavko Rome, Anton Marko, Borut Kržan in Mirko Hudobivnik. Za Avtomatiko pa: Primož Bernot, Vlado Ogorevc, Matjaž Fortič, Dušan Karič, Miro Kragelj, Borut Dolenc, Tone Kastelic, Rado Lukač in Zdravko Strmčnik.

Po dokaj izenačeni in borbeni igri je za eno piko (58:57) zmagala ekipa AVN. Največ košev za zmagovalce (23) je dal Borut Kržan, v ekipi Avtomatike pa Primož Bernot (32), ki vodi tudi v skupnem seštevku polnih zadetkov.

Tekmo je sodil Brane Hajdin, osebne in zadetke pa je vpisoval Boris Buzečan.

Š.D.

Novogoriška Iskra Avtoelektrika že vrsto let sodeluje s sestavljeno organizacijo »Livnica željeza i tempera Kikinda« — Kikinda. Ta veliki kolektiv je letos praznoval 75-letnico obstoja in dela ter ob tej priložnosti podelil plakete kolektivom, s katerimi sodeluje. Kot smo uvodoma že omenili, je med temi kolektivi tudi Avtoelektrika, ki je prejela plaketo od njihovega delavskega sveta za izredno prizadevanje in doprinos k uspešnemu in stalnemu razvoju njihove SOZD.

ISKRA KRANJ

Šahovski festival Iskra 83

V počastitev dneva republike in štiridesete obletnice zasedanja kočevskega Zbora odposlancev slovenskega naroda je šahovska sekcija ISKRE Kranj priredila 20. novembra že sedmi tradicionalni mednarodni šahovski festival ISKRA '83.

Festivala se je udeležilo prek petdeset moških in ženskih ekip iz vse Slovenije ter iz zamejstva.

Moštva so bila razdeljena po moči v šest jakostnih skupin. Prvouvrščena so prejela nagrade ter lične pokale v trajno last. Iskraši so se zopet dobro odrezali, saj so slavili v treh skupinah ter osvojili tri pokale.

Rezultati I. skupina

1. ŠD DOMŽALE 28 točk; 2.-3. LILLY HIP–LJUBLJANA in ŠD MURKA LESCE 25; 4. ŠK ŽALEC 22; 5. VIRTUS–DUPLICA 21; 6. ŠD LJUBLJANA–ŠIŠKA 17; 7. PSV/HSV–CELOVEC 13; 8. TOMO ZUPAN I.-KRANJ 11 1/2; 9. ŠK LITIJA 10; in 10. TOMO ZUPAN II. – KRANJ 7 1/2 točke.

II. skupina

1. ISKRA COMMERCE 27 točk; 2.-3. ISKRA KIBERNETIKA in ŠD KRANJ – MLADI 26; 4. ŠD TRŽIČ II. 20; 5. STOL KAMNIK 19; 6. ZLATOROG MARIBOR 17; 7. ŠK SOLČAVA 16; 8. KS GAMELJNE 15; 9. ŠD MURKA – MLADI 9, 10. TOMO ZUPAN III. 5 točk.

III. skupina

1. ISKRA AVTOMATIKA 28 točk; 2. VNZ LJUBLJANA 19; 3.-5. ISKRA ZMAJ, SDK KRANJ in GIP GRADIS 17; 6. JULON LJUBLJANA 12 1/2; 7. BISTRICA 12; 8. LTH ŠKOFJA LOKA 11; in 9. SAVA KRANJ 10 1/2 točk.

IV. skupina

1. TEKSTILINDUS KRANJ 21 1/2 točke; 2. ISKRA ŽUŽEMBERK 19; 3. PLANIKA KRANJ 16 1/2; 4. ELAN BEGUNJE 16; 5. ISKRA TELEMATIKA 15 1/2; 6. ISKRA ERO I. 14; 7. TOKOS TRŽIČ 6; in ISKRA ERO II. 4 1/2 točk.

V. skupina

1. ISKRA ŠTEVCI I. 21 1/2 točke; 2. SK FEISTRITZ PATERNION – AVSTRIJA 20 1/2; 3. PODGORA 16; 4. ISKRA MKD 15; 5. ISKRA RTC 13; 6. ISKRA TIV 12; 7. ISKRA ŠTEVCI II. 9 1/2 in 8. GIMNAZIJA KRANJ 4 1/2 točke.

VI. skupina – ženske

1. ŠD MURKA LESCE 7 1/2 točke; 2. ŠD KRANJ 7; 3. ŠK JESENICE 5 1/2; 4. ŠD DOMŽALE 5; 5. ŠD ISKRA LJUBLJANA 4 1/2; in 6. ISKRA TELEMATIKA 1/2 točke.

Vinko Zorman

ISKRA — AVTOMATIKA

Počitnice na snegu — Kranjska gora

Tudi za zimsko sezono 1983/84 smo za delavce Iskra — Avtomatika organizirali letovanje v Kranjski gori od **15. 12. 1983 do 11. 3. 1984.**

Prijave, oz. rezervacije zbira služba za družbeni standard, Kotnikova 6, telefon 312–322 int. 259 **od 7. 11. 1983 dalje.**

Cena prenočišča z uporabo čajne kuhinje je 265,00 din dnevno po osebi. Turistična taksa v višini 28,00 din dnevno po osebi se plača v kraju letovanja.

Najkrajši čas letovanja je 3 dni, najdaljši v času počitnic pa 7 dni.

Ob prijavi vplačate akontacijo 1.000,00 din, razliko do polne cene pa najkasneje 14 dni pred pričetkom letovanja.

Služba za družbeni standard

Smučarski tečaji

ISKRA INVEST SERVIS, Dejavnost za rekreacijo obvešča delavce Iskre, da bomo tudi to zimo organizirali smučarske tečaje v Gozd Martuljku. Tečaje bodo vodili izkušeni učitelji in vaditelji smučanja.

TERMINI

1. skupina	14.1.–21.1.1984
2. skupina	21.1.–28.1.1984
3. skupina	28.1.–04.2.1984
4. skupina	04.2.–11.2.1984

CENA TEČAJA

Odrasli	6.850,00
Otroci do 10. leta	5.700,00

V ceno je vključeno: polni penzioni v penzionu Špik (začetek prvi dan s kosilom, konec zadnji dan z zajtrkom), turistična taksa, hramba smuči, prijava, zavarovanje in strokovno vodstvo tečaja.

PRIJAVE, ODPOVEDI IN NAČIN PLAČILA

Prijave sprejema Milena MATOTEK, Iskra Invest Servis, Trg revolucije 3, Ljubljana, telefon 213–213, int.: 12-86 (med 13. in 15.). Po predhodni prijavi, najkasneje 14 dni pred pričetkom koriščenja storitev je treba celotni znesek nakazati na ž.r. 50101–601–17218 ISKRA INVEST SERVIS, ali plačati pri Mileni Matotek v PPC – pritličje. V kolikor boste znesek nakazali na naš žiro račun, nam pošljite kopijo vplačila kot dokazilo o poravnanih obveznostih.

V primeru odpovedi ali neudeležbe tečaja mora odjavljeni pridobiti zamenjavo, drugače zadržimo 30% cene aranžmaja.

ISKRA INVEST SERVIS

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega očeta

IGNACA ZUPANA

se zahvaljujeva sodelavcem iz DO Električna orodja in DO Telematika — DS Komerciala za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti

sinova Jure
in Nace z družinama.

Ob smrti dragega očeta

MARTINA ZALETELA

se zahvaljujeva vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD ZTS — linija relejnih enot in TOZD Števci — pakirnica za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in denarno pomoč.

Vsem iskrena hvala!

Mojca Perčič
in Božo Zaletel.

Ob boleči izgubi dragega očeta

ALOJZA MUBIJA

se zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam TOZD MN za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala

žalujoča hčerka Julijana Hafner.

Ob smrti moje mame

ZOFIJE FRANCESCHINIS

se iskreno zahvaljujem sodelavcem glasila Iskra in DSSS SOZD za izraženo sožalje, podarjeno cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Nada Perkan
z otrokoma.

Ob nenadni in boleči izgubi ljubega moža, očeta, sina in brata

ANDREJA KOŽELJA

se iskreno zahvaljujemo za izrečena sožalja, za številni obisk in spremstvo na njegovi zadnji poti, govorniku za poslovilne besede, za denarno pomoč in podarjeno cvetje

žalujoči: žena Zlata,
hči Irena, sin Andrej,
mama, ata, sestra.

OBVESTILO BRALCEM

Obveščamo bralce, da bo zaradi praznika republike naslednja, 48. številka Iskre izšla 10. decembra t.l.

Potrebe po sodelavcih

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako za redno delo kot za sodelovanje v občasnih projektno zasnovanih nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne moremo zagotoviti ustreznega dela ter tiste, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpise za vodilna in vodstvena dela in naloge. V glasilu, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo prispele k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana. E-11, telefon 213-213, int. 21-25.

ISKRA
TELEMATIKA KRANJ,
TOZD MONTAŽNO SERVISNA ORGANIZACIJA,
LJUBLJANA, Medvedova ul. 28

Komisija za kadrovske zadeve objavlja

prosta dela in naloge

VODJA KADROVSKO SPLOŠNEGA ODDELKA

Pogoji:
— visoka ali višja izobrazba pravne, organizacijske in druge družboslovne smeri
— 5 let delovnih izkušenj na področju kadrovsko-splošne dejavnosti.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe v 15 dneh po objavi na naslov: Iskra, Montažno servisna organizacija Ljubljana, Medvedova 28.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

ISKRA COMMERCE TOZD SERVIS

1. Fakturist

Pogoji: končana 2-letna administrativna šola, 1 leto delovnih izkušenj

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pisne prijave z dokazili pošljite v 8 dneh na naslov Iskra Commerce, Kadrovski sektor, Topniška 58, Ljubljana

ZORIN — TOZD INDOK CENTER

1. Vodja službe za industrijsko lastnino (SIL) — patentni inženir

Pogoji: Fakulteta za elektrotehniko, znanje angleškega jezika, 4 leta delovnih izkušenj na področju industrijske lastnine

Delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pisne prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na naslov Iskra ZORIN, TOZD INDOK CENTER Tržaška 2, Lj.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana

— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Milan Krapež (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.

— Naslov: Ljubljana Trg revolucije 3, tel.: 213-213, int.: 34-95 do 34-98 — Tisk: Časopisno-tiskarno podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Časopisne novice

Iskrina tovarna polprevodnikov v Trbovljah je pričela s pripravljalnimi terenskimi deli za gradnjo prizidka v Gabrskem. Zaradi tega bo morala prestaviti tudi potok, ki teče v bližini. Prizidek bo obsegal 3.350 m², za gradnjo pa bodo porabili 10 milijonov dinarjev. Večina denarja za naložbo je že zbranega, čakajo le še na posojilo mednarodne banke.

Pričakujejo, da bodo v novem prizidku začeli delati ob koncu 1985. leta s 140 novimi delavci. Večja tovarna bo tudi več izvažala, saj se bo vrednost izvoza povečala od sedanjih 2 na 7,5 milijona dolarjev — Delo.

Miloš Kobe, pomočnik predsednika koordinacijskega odbora za raziskave in razvoj v SOZD Iskra: »Mi samo deklarativno priznavamo, da je znanje, predvsem tehnološko in organizacijsko, produkcijski faktor. Nismo ga vključili v ekonomski sistem tako, kot smo vključili v sistem druge faktorje. Na primer: za osebne dohodke imamo sistem, pravilnike, družbene dogovore, vse mogoče normative in pravila vedenja (druga je stvar, če so v redu in če motivirajo delo). Za družbeni kapital imamo prav tako sistem: bančni, sistem kapitala, amortizacije itd. Toda znanja kot faktorja proizvodnje nismo uspeli (oz. čisto malo) vgraditi v sistem. Znanje ima posebno vlogo. Ni ga mogoče prikazati v celoti in podružbiti, vseskozi ostaja individualno. Tod pa se potem poraja določen strah pred privatizacijo — sicer poglavitnega proizvodnega faktorja.« Komunist in Borba — Beograd.

Ob otvoritvi nove tovarne EI iz Niša za proizvodnjo barvnih slikovnih cevi: »Laikom in kvazi elektronikom manjkajo nekateri pomembni podatki: Zakaj kupujemo tujo tehnologijo proizvodnje slikovnih cevi, če svet že prehaja na proizvodnjo plazma zaslonov? Komu bomo prodajali zastarelo tehniko čez nekaj let?« Komentar revije Danas, Zagreb.

Predstavniki Elektronske industrije iz Niša so se pogovarjali s člani delegacije ministrstva za energetiko in sredstev za zveze SSSR o možnostih razširitve znanstveno-tehničnega sodelovanja. Govorili so posebno o proizvodnji skupnega miniaturnega televizorja v barvah.

Po besedah Dragana Pavlovića, direktorja DO TV-Elektronika v Nišu, sta obe strani zainteresirani za skupni razvoj nove generacije televizorjev v barvah z zasloni 36 in 42 cm. V naslednjih treh letih naj bi skupaj izdelali novo šasijo in razrešili vrsto konstrukcijskih vprašanj, kar bi bila osnova za razdelitev izdelave posameznih delov in kooperacije — Večernji list, Zagreb.

V okviru dvodnevnega zasedanja mešane komisije za sodelovanje Slovenije in Bavarske v Ljubljani so si člani delegacije izmenjali informacije o dvostranskem gospodarskem sodelovanju. Primanjkljaj v blagovni menjavi se je zadnji čas zmanjšal, vendar bo potrebno vložiti še več naporov za izravnavo trgovinske in plačilne bilance.

Glede novih načrtov obstoje velike možnosti za razširitev sodelovanja poglavitno med Iskro, Gorenjem in Siemensom — so menili člani komisije — Privredni pregled, Beograd.

Zbral in uredil Marjan Kralj